

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Geografické aspekty porušování lidských práv ve
vybraných zemích a jeho projevy**

**Geographical aspects of human rights violations in
selected countries and its manifestations**

Jan Hromada

Plzeň 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Geografické aspekty porušování lidských práv ve vybraných zemích a jeho projevy“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 10. 5. 2021

v. r. Jan Hromada

Poděkování

V této části bych chtěl poděkovat RNDr. Davidovi Vogtovi, Ph.D. za jeho cenné rady, které mi poskytl, za vstřícný přístup a zejména za jeho čas, obětavost a trpělivost. Velké poděkování patří rovněž mé přítelkyni Mgr. Kristýně Ceralové, která mi byla po celou dobu studia oporou.

Obsah

Úvod	9
1 Lidská práva.....	12
1.1 Pojem lidská práva	12
1.2 Vývoj lidských práv	14
1.3 Mezinárodní organizace	15
1.3.1 Organizace spojených národů.....	16
1.3.2 Evropská unie	17
1.3.3 Rada Evropy	17
1.3.4 Další mezinárodní organizace.....	18
1.4 Lidskoprávní mezinárodní smlouvy a úmluvy.....	19
1.4.1 Charta OSN.....	20
1.4.2 Všeobecná deklarace lidských práv	21
1.4.3 Úmluva o právním postavení uprchlíků.....	21
1.4.4 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.....	22
1.4.5 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech.....	22
1.4.6 Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech	23
1.4.7 Úmluva o právech dítěte	24
1.4.8 Další vybrané lidskoprávní mezinárodní smlouvy a úmluvy	25
1.5 Metodika zpracování datových zdrojů	26
1.6 Přístupy k dodržování lidských práv ve světě.....	27
2 Geografické aspekty dodržování lidských práv ve vybraných zemích	33
2.1 Korejská lidově demokratická republika	34
2.1.1 Základní charakteristika a vybrané geografické aspekty	34
2.1.2 KLDR a lidská práva	41

2.1.3	Globální status svobody dle Freedom House a civilizační zařazení podle Huntingtona.....	45
2.2	Singapurská republika	46
2.2.1	Základní charakteristika a vybrané geografické aspekty	46
2.2.2	Singapur a lidská práva	51
2.2.3	Globální status svobody dle Freedom House a civilizační zařazení podle Huntingtona.....	54
2.3	Finská republika	55
2.3.1	Základní charakteristika a vybrané geografické aspekty	55
2.3.2	Finsko a lidská práva.....	60
2.3.3	Globální status svobody dle Freedom House a civilizační zařazení podle Huntingtona.....	62
2.4	Průnik globálního statusu svobody dle Freedom House a Huntingtonovy teorie civilizací – civilizační index svobody	62
2.5	Zhodnocení vybraných geografických aspektů	66
2.6	Pravděpodobný vývoj stavu dodržování lidských práv ve vybraných zemích a možnosti jeho zlepšení	73
3	Projevy porušování lidských práv ve světě	76
3.1	Právo na život	76
3.2	Mučení	78
3.3	Náboženská svoboda	80
3.4	Svoboda projevu	82
3.5	Volební právo	83
	Závěr.....	86
	Seznam použitých zdrojů.....	88
	Seznam tabulek.....	96
	Seznam obrázků	97

Seznam map..... 98

Seznam použitých zkratek 99

Seznam příloh..... 100

Přílohy

Abstrakt

Abstract

Úvod

Milí čtenáři, právě držíte v rukou mou bakalářskou práci, ve které se budu zabývat geografickými aspekty porušování lidských práv ve vybraných zemích a jejich projevy. Téma jsem si zvolil především vzhledem k jeho dlouhodobé aktuálnosti, neboť porušování lidských práv nebylo do dnešního dne možné absolutně zamezit, a bohužel se dá předpokládat, že tomu tak nebude ani v blízké budoucnosti. V souvislosti se studijním oborem se zdá zajímavé zjistit, zda k porušování lidských práv nepřispívají v jednotlivých zemích i některé geografické aspekty. Bakalářská práce je členěna do tří základních kapitol.

Pro účely mé bakalářské práce bylo v první řadě třeba vymezit pojem lidská práva. Ačkoliv se na první pohled zdá být pojem vcelku jednoduchou záležitostí, při čtení první kapitoly zjistíte, že neexistuje jednotná definice základních lidských práv, a tak je třeba se na pojem zaměřit skrze více hledisek. Jednak z hlediska jejich vymezení na základě čtyř vlastností – nezadatelnosti, nezrušitelnosti, nezcizitelnosti a nepromlčitelnosti, jednak také ale na základě jejich vývoje a nutnosti lidská práva definovat. Nedílnou součástí teorie lidských práv jsou také mezinárodní organizace, které se lidskými právy zabývají, ale i lidskoprávní mezinárodní smlouvy a úmluvy. Budete si tak moci utvořit komplexní obraz o zdánlivě nedefinovatelném pojmu lidských práv, což je pro porozumění bakalářské práci nezbytné. Na konci první kapitoly byly zvoleny a popsány dva přístupy k dodržování lidských práv ve světě, které budou využity v následující kapitole. Jsou jimi přístup Freedom House, jejíž metodika je odvozena především od Všeobecné deklarace lidských práv, a přístup Huntingtonovy teorie o střetu civilizací.

Druhá kapitola představuje samotnou podstatu mé bakalářské práce. A to zjistit, zda a jaký vliv mají určité geografické aspekty na míru porušování lidských práv ve vybraných zemích, přičemž ty byly zvoleny na základě tří základních statusů, které rozlišuje metodika Freedom House, a to free, partly free a not free, kterým odpovídají mnou zvolené státy Finsko, Singapur a Severní Korea. Zároveň byly na začátku kapitoly zvoleny a popsány jednotlivé vybrané geografické aspekty, u kterých se dal jejich vliv na míru porušování lidských práv předvídat, a to geografická poloha, státní zřízení, ekonomická situace, etnické složení, tolerance k menšinám, náboženství, členství v mezinárodních organizacích a uznání mezinárodních smluv a úmluv.

Jednotlivé státy byly pak v kapitole v rámci zvolených geografických aspektů a z hlediska jejich lidskoprávní situace analyzovány. Následně byly popsány dle globálního statusu svobody dle Freedom House a civilizačního zařazení podle Huntingtona, čímž by mělo dojít k ověření vlivu geografických aspektů na lidskoprávní situaci v analyzovaných zemích na základě jejich rozdílností. Jednotlivé geografické aspekty pak byly zhodnoceny, a byla posouzena jejich významnost. Část druhé kapitoly je dále věnována mnou vytvořenému civilizačnímu indexu svobody pomocí sloučení globálního statusu svobody dle Freedom House a Huntingtonovy teorie civilizací, který určuje míru svobody jednotlivých civilizací a zároveň vypovídá o tom, jak se jednotlivé civilizace k dodržování lidských práv staví. Na základě tohoto modelu a vytvořených map pak bylo možné zhodnotit, zda a jaký mají jednotlivé geografické aspekty na lidská práva vliv v celosvětovém měřítku. Ke konci druhé kapitoly jsem se na základě zjištěných skutečností pokusil zamyslet nad tím, jaký by mohl být pravděpodobný vývoj stavu dodržování lidských práv ve vybraných zemích, a zda existují možnosti pro jeho zlepšení.

Poslední třetí kapitola je zcela věnována projevům porušování lidských práv ve světě, přičemž jednotlivé projevy jsou dle dostupných dat hodnoceny v celosvětovém měřítku. Tyto projevy byly vybrány na základě jejich dlouhodobé aktuálnosti. Kapitola pojednává zejména o projevech porušení lidského práva na život, porušení zákazu mučení, práva na náboženskou svobodu, práva svobodného projevu a volebního práva, přičemž bylo vhodné poukázat na aktuální dění kolem dané problematiky.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je prokázat, že vybrané geografické aspekty mají určitým způsobem vliv na míru porušování lidských práv ve vybraných zemích a potažmo ve světě, přičemž hlavní hypotézou je, že vliv mají. Dílčím cílem je pak nabídnout čtenáři komplexní informace o lidských právech, a demonstrace jednotlivých projevů porušování lidských práv, a to i na aktuálním dění ve světě. Dalším dílčím cílem je pak zhodnocení jednotlivých geografických aspektů v rámci získaných dat a konkretizace jejich vlivu na lidská práva. Pro dosažení cílů bakalářské práce byly využity následující metody. Zejména pro vymezení pojmu lidských práv byla použita metoda popisná. Jednotlivé vybrané státy byly následně komparativně analyzovány na základě zvolených geografických aspektů, přičemž geografickou syntézou pak došlo k celkovému hodnocení lidskoprávní situace v dané zemi a k utvoření náhledu na možný vliv aspektů. Z analýzou získaných poznatků bylo možné následně utvořit skrze

indukční metodu obecný závěr na vliv geografických aspektů na lidská práva, což bylo podpořeno vlastním matematickým modelem, kdy byl vytvořen civilizační index svobody. V různých souvislostech byla využita také vizualizace dat, a to jak prostřednictvím map, které byly vytvořeny v programu ArcMap, tak prostřednictvím tabulek, které slouží zejména ke zvýšení přehlednosti a ke statistické analýze problému.

1 Lidská práva

V úvodní kapitole je pro účely bakalářské práce nezbytné vymezit pojem lidská práva, který, jak se později čtenář doví, není jednoduché uchopit skrze jednu prostou teorii, ačkoliv je tento termín všeobecně znám a užíván. V jednotlivých podkapitolách bude nastíněn stručný vývoj lidských práv a důležité milníky, aby měl čtenář základní přehled o vývoji lidských práv napříč minulostí. Nezbytné je také specifikovat některé lidskoprávní mezinárodní organizace a jejich funkce, ale také jednotlivé mezinárodní smlouvy a úmluvy, které do jisté míry zajišťují subjektům ochranu a vynucování lidských práv v jednotlivých státech. Závěrem kapitoly bude čtenáři umožněno utvořit si geografický obraz o dodržování lidských práv ve světě, a to skrze mapu zobrazující míru porušování lidských práv v současné době dle dostupných dat mezinárodní organizace Freedom House.

1.1 Pojem lidská práva

Vymezení lidských práv není tak snadné, jak se na první pohled může zdát, jelikož jednotná ucelená definice prakticky neexistuje. Je tedy zřejmé, že každý autor si lidská práva vykládá jiným způsobem, avšak i přesto mají mnohé definice společné znaky, které jsou pro lidská práva neodmyslitelné.

Jedna z možných definic pojmu lidská práva se skládá ze čtyř atributů respektive vlastností základních práv a svobod. Význam prvního atributu, nezadatelnosti, spočívá v tom, že tvůrcem lidských práv není stát, a chce-li stát být státem právním s pozitivně právní charakteristikou¹, je třeba, aby tato práva uznával a respektoval. Nezrušitelnost je přenesený význam pro to, že lidská práva nemohou být odňata ani zrušena žádným státním orgánem. Další vlastností je nezcizitelnost, kterou lze definovat tak, že se z právního hlediska nemůže žádný člověk vzdát svých práv, a to ani v případě, že by svá práva chtěl přenést na jinou osobu. Poslední atribut, nepromlčitelnost, představuje to, že lidská práva jsou vymahatelná a platí pro každého jednotlivce vždy, a to bez ohledu na změnu v čase. Na první pohled se může zdát, že výše zmíněné atributy dělají lidská práva zároveň nedotknutelnými, takovýto předpoklad je ovšem chybný. Lidská práva nejsou neomezená, ale mohou být omezena pouze a jedině zákonem, a to na

¹ Stát vykazuje množinu právních norem, které jsou jím uznány za platné a vynutitelné, to znamená, že co není zákonem upraveno, není právem (Gerloch, 2017).

základě podstaty a smyslu omezení. Taková situace může nastat tehdy, kdy nositel lidských práv, tedy člověk, například poruší zákon (Gerloch, 2017). Amnesty International (2018) dále uvádí, že lidská práva a svobody jsou založeny na hodnotách jako důstojnost, spravedlnost, rovnost, respekt a nezávislost.

Lidská práva jsou definována a chráněna zákonem a jejich ochranu zajišťují obecné soudy. Je třeba si uvědomit, že každý stát má svůj vlastní soudní systém řídicí se ústavou daného státu, která zajišťuje ochranu práv na státní úrovni (Gerloch, 2017). Na území České republiky jsou lidská práva vedle mezinárodních smluv a úmluv chráněna a vynucována ústavním zákonem č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. Obsah Listiny základních práv a svobod vychází z významných mezinárodních smluv a úmluv přijaté Českou republikou a vyjadřuje vztah mezi občanem a státem (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod). Pro dožadování se ochrany lidských práv v mezinárodním měřítku se lze obrátit na Evropský soud pro lidská práva sídlící ve Štrasburku (Francie), který jedná na základě evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Gerloch, 2017).

Jednou z možných klasifikací lidských práv je jejich rozlišení na základní lidská práva (osobnostní práva), politická práva, práva národnostních a etnických menšin, hospodářská, sociální a kulturní práva a právo domáhat se ochrany, které je zároveň právem základním. Na základě této klasifikace se lidská práva dělí na takzvané generace, ve kterých se odráží historický vývoj a přístup k lidským právům. První generace se zformovala v 18. století, kdy se lidská práva začala pomalu dostávat do povědomí veřejnosti. V té době se řešila hlavně základní lidská práva a svobody, především tedy právo na život, osobní svobodu, vlastnické právo nebo právo na soukromí. Předmětem druhé generace na přelomu 19. a 20. století se stala politika a její politická práva, mezi která patří například právo volit. Od 20. a 30. let 20. století, a především po 2. světové válce, se hlouběji prosazují sociální, hospodářská a kulturní práva, jejichž vývoj spadá do třetí generace. Období od 70. let 20. století do současnosti se označuje jako čtvrtá generace, ve které bylo například uznáno právo na příznivé životní prostředí, právo na ochranu před zneužitím informací výpočetní technikou nebo právo na ochranu osobní integrity a jiné (Gerloch, 2017). Ačkoliv se Gerloch ani jiní autoři o páté generaci již nezmiňují, je možné, že v následujících dekádách tato generace vznikne a dá se předpokládat, že se bude zabývat právy spojenými s

nezastavitelně se rozvíjejícím technologickým pokrokem, rozšiřujícími právy ekologického rázu či dokonce právy týkajícími se mimozemských činností.

1.2 Vývoj lidských práv

Vznik lidských práv do jisté míry sahá až k samotnému počátku lidského bytí, neboť jsou bezprostředně spjata s lidským životem jako takovým. Jejich vývoj byl provázán s lidskou společností, která je postupem času formovala a v konečné fázi jim dala celosvětový význam. Různorodost lidské společnosti se podepsala na formování lidských práv, a to zejména díky vlivům náboženským, sociálním, etnickým nebo kulturním. Důkazem toho, že lidská práva sahají hluboko do lidské historie, jsou právní systémy starověké Mezopotámie, Egypta, Izraele a Říma. Lidská práva se také stala předmětem zkoumání významných filozofů a myslitelů starověkého Řecka, kteří se zabývali zejména otázkou spojenou s právy otroků. S ideou lidských práv se mimo jiné setkáváme v křesťanských a židovských pramenech. Jedním z těchto pramenů je biblické Desatero, které v sobě skrývá poselství o úctě a respektu k druhým, k jejich životům a majetku (Šimák, 2005). Zaměříme-li se příkladem na konkrétní přikázání, pak můžeme spatřit určitou podobnost v šestém přikázání, tedy nezabiješ, k základnímu lidskému právu na život. Základní lidské právo na soukromý majetek pak můžeme najít v přikázání sedmém – nepokradeš, ale také desátém – nepožádáš statku bližního svého. Ačkoliv ne všechna přikázání vyjadřují podobnost k současným lidským právům, nutnost ukotvit základní lidská práva napříč historií, ať skrze Desatero Božích přikázání, později zformované mezinárodní úmluvy či zákony, je nesporná.

Za období největšího rozmachu lidskoprávního vývoje se však považuje období novověku, ve kterém se mimo jiné začaly utvářet mnohdy nové směry v oblasti politiky, ekonomiky a filozofie. Ideje těchto směrů se začaly uplatňovat v čím dál tím větší míře, což vedlo k potřebě právního zakotvení a přenesení do písemné formy. Zároveň se v tomto období dostává do povědomí pojem lidská práva jako taková, společně s významem lidských práv ve vztahu k člověku. Pojetí lidských práv se totiž vůbec poprvé vymeziло ke konkrétnímu jedinci, respektive člověku, jakožto autonomnímu individu. Tento převrat vedl k tomu, že práva člověka již nevyplývají z příslušnosti k nějaké skupině či z odvození od vztahu k bohu, jak tomu bylo v minulosti (viz biblické Desatero), nýbrž z toho, že stačí být lidskou bytostí (Šimák, 2005). Zároveň je nutné si uvědomit, že z geografického hlediska docházelo k rozšiřování lidských práv

ve světě nerovnoměrně, tedy v různých zemích různou rychlostí. Příkladem může nabytí volebního práva žen, které bylo v celostátních volbách ve Švýcarsku zavedeno až v roce 1971, kdežto na Novém Zélandu mohou ženy volit již od roku 1893 (QueerGeography, 2020). Heterogenní přístup k lidským právům ve světě je ale zapříčiněn mimo jiné také odlišností geografických a kulturních tradic, které v některých současných státech mohou být ovlivňující v oblasti lidských práv. Touto problematikou se částečně zabýval například Samuel Huntington (1996), který na základě analyzovaných kritérií dokázal rozčlenit svět do takzvaných civilizací, na nichž sledoval vzájemné vazby a poukazoval na možné hrozby. Další možností jak demonstrovat různorodé pojetí lidských práv lze sledovat na západním universalismu a kulturním relativismu. Zatímco západní universalismus lpí na nezcizitelnosti lidských práv vztahující se na všechny lidské bytosti skrze normy představující mezinárodní smlouvy a úmluvy (například Všeobecná deklarace lidských práv) a z nich odvozené lidskoprávní ochraně v ústavách jednotlivých států na úkor ostatních civilizací, tak kulturní relativismus zohledňuje heterogenitu kultur a jejich obvyklé tradice a politické a náboženské ideologie. Jinými slovy, respektuje odlišný výklad lidských práv v rámci kultur celého světa, který se pojí s vývojem a zakořeněním významu lidských práv v dané kultuře potažmo civilizaci. Zároveň vnímá západní universalismus jako vnucování západních standardů lidských práv narušující lidskoprávní standardy jednotlivých kultur, kdežto z pohledu západního universalismu se jedná spíše o sjednocení rovnocenných standardů lidských práv po celém světě bez ohledu na jejich diferenciovaný přístup (Muhammadin & Kamal, 2019).

1.3 Mezinárodní organizace

Mezinárodní organizace jsou vedle svrchovaných států druhým nejčastějším subjektem mezinárodního práva, tedy především ty organizace, které jsou vládního charakteru. Takové organizace můžeme vymezit jako sdružení států spolupracujících na základě právního aktu (například smlouvy), kterým byla mezinárodní organizace zřízena, přičemž členské státy jednají vlastním jménem a vlastními orgány. Jsou-li členy organizace státy, jedná se o organizaci vládního charakteru, která je subjektem mezinárodního práva, zatímco členství v mezinárodní organizaci nevládního charakteru zahrnuje jednotlivce nebo organizace jednotlivců, kteří subjekty mezinárodního práva nejsou (Ondřej, 2009). Jak již sám název napovídá, mezinárodní organizace nevládního

charakteru fungují, aniž by byly na státu závislé nebo jím byly zřízeny. Mezi ně se řadí například lidskoprávní organizace Amnesty International, Freedom House, Human Rights Watch a další. Výraznějšími jsou ale mezinárodní organizace vládní, mezi které se v lidskoprávní souvislosti řadí mezinárodní organizace, jako jsou Organizace spojených národů (OSN), Evropská unie (EU) nebo Rada Evropy. Vzniku mezinárodních organizací zabývajících se lidskoprávní ochranou v minulosti často předcházely konkrétní podněty, které vyvolaly myšlenku o vytvoření mezinárodní spolupráce, na jejímž základě jsou mimo jiné mezinárodní organizace schopny fungovat (Musil, 2004).

1.3.1 Organizace spojených národů

Konec první světové války dal v roce 1919 impuls k vytvoření mezinárodní organizace nesoucí název Společnost národů, jejímž úkolem bylo zajištění světového míru, bezpečnosti a mezinárodní spolupráce. Vizi Společnosti národů ovšem narušilo vypuknutí druhé světové války, která odporovala cílům organizace. Nástupcem Společnosti národů se po konci druhé světové války, kdy organizace také zanikla, stala mezinárodní organizace OSN, která je založena na základě mezinárodního právního nástroje, jímž je takzvaná Charta OSN (Fedorko & Baňouch, 2000). Organizace vznikla v roce 1945 a její cíle vycházející z Charty OSN spočívají v udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, rozvoji přátelských mezinárodních vztahů založených na vzájemném respektování zásad rovnoprávnosti, spolupráci v oblastech ekonomických, sociálních, kulturních a humanitárních a podpoře lidských práv a základních svobod (Musil, 2004; Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020a). Liščák ve své publikaci Státy a území světa z roku 2009 uvádí, že OSN čítá na 192 členských států, nesmíme ovšem opomenout odtržení Jižního Súdánu v roce 2011, který se téhož roku stal 193. členem OSN (Liščák 2009; United Nations, 2021a). Jelikož se jedná o organizaci působící takřka po celém světě, tak výskyt hned čtyř hlavních sídel v New Yorku, Ženevě, Vídni a Nairobi se zdá být relevantní (United Nations, 2021b).

Ačkoliv členství OSN zahrnuje téměř všechny státy světa uznávající jednotné lidskoprávní smlouvy a úmluvy jako například Chartu OSN, existují v rámci celého světa extrémní rozdíly mezi dodržováním lidských práv. Například členství Severní Koreji nebo Číny v OSN se poté může zdát jako paradox. Znovu je ale třeba pamatovat na to, že každý stát se řídí svou vlastní ústavou, která by neměla být v rozporu

s lidskoprávní legislativou, avšak velmi záleží na jejím výkladu, který je možné záměrně ohýbat.

1.3.2 Evropská unie

V roce 2009 došlo Lisabonskou smlouvou k zániku předchůdce Evropské unie, kterým bylo Evropské společenství, a při té příležitosti byla Evropské unii zároveň udělena právní subjektivita. Vznik organizace se ale datuje k roku 1993, kdy byla podepsána Smlouva o Evropské unii. Organizace s hlavním sídlem v Bruselu čítá 27 členských států a její princip spočívá v hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti a dodržování lidských práv, včetně práv menšin, která jsou společná pro všechny členské státy a vyznačují se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností mužů a žen. Primárním cílem Evropské unie je udržení a podporování míru, svých hodnot a zvyšování úrovně obyvatel, kteří v ní žijí (Evropská unie, 1993; Musil, 2004). Není tak divu, že Evropská Unie byla v roce 2012 oceněna prestižní Nobelovou cenou míru za prosazování demokracie, lidských práv a zejména míru, který trvá více než 70 let. Ochrana lidských práv v Evropské unii je zajištěna Listinou základních práv Evropské unie (Evropská unie, 2021).

1.3.3 Rada Evropy

V roce 1949 vznikla mezinárodní organizace Rada Evropy, která v současnosti čítá 47 členských států, kterými jsou všechny evropské státy, vyjma Běloruska, Kazachstánu, Vatikánu a sporných evropských států jako jsou Abcházie, Jižní Osetie, Kosovo, Náhorní Karabach, Podněstří a Severní Kypr (Rada Evropy, 2013; Musil, 2004). Rada Evropy sídlí ve Štrasburku a jejím cílem je zajištění spolupráce členských zemí při podpoře demokracie, ochrany lidských práv, kultury a zdravotnictví (Musil, 2004). Zároveň se snaží řešit problémy regionálního charakteru, se kterými se evropská společnost potýká, jako například diskriminace menšin, násilí na dětech a ženách, obchodování s lidmi, terorismus, korupce a podobně (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020b). Organizace se snaží o demokratickou stabilitu v Evropě, přičemž usiluje o vytvoření společného demokratického a právního prostoru zaručujícího dodržování lidských práv, demokracie a respektování zákonů. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950 rozšířila orgány Rady Evropy o Evropský soud pro

lidská práva a Evropskou komisi pro lidská práva, které byly v roce 1998 sloučeny v Evropský soud pro lidská práva. Je třeba uvést na pravou míru, že Rada Evropy není součástí Evropské unie a nemá nic společného s Evropskou radou ani Radou EU (Musil, 2004).

1.3.4 Další mezinárodní organizace

Mezi další mezinárodní organizace lze zařadit ty, které působí na regionální úrovni a vycházejí z Charty OSN. Úkolem regionálních organizací je ve své podstatě předejít sporu dříve, než se jím bude zabývat OSN, přičemž některé mohou být Radou bezpečnosti OSN zmocněny daný spor řešit dle svého uvážení (Musil, 2004).

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě vznikla v roce 1995 a s 57 členskými státy se řadí mezi největší regionální bezpečnostní organizace na světě, sídlí ve Vídni. Ačkoliv se jedná o bezpečnostní organizaci, nezabývá se pouze vojensko-bezpečnostní problematikou, odzbrojením a hraničními problémy, ale jejím úkolem vedle prevence těchto konfliktů je monitoring lidských práv, demokracie a voleb. Jelikož dodržování lidských práv je předpokladem míru, stability a demokracie, zřídila organizace instituce, jako jsou Úřad pro demokratické instituce a lidská práva sídlící ve Vídni a Vysoký komisař pro národnostní menšiny se sídlem v Haagu, které napomáhají členským státům při plnění jejich závazků v oblasti lidských práv. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě funguje ve spolupráci s OSN, Radou Evropy, NATO a organizacemi s podobným zaměřením (Musil, 2004).

Africká unie začala oficiálně fungovat v roce 2002, ovšem organizace jako taková s názvem Organizace africké jednoty byla založena již v roce 1963. V současné době čítá 55 členů a sídlí v Addis Abebě (Etiopie). Africká unie se netají tím, že jejím vzorem je Evropská unie, proto se snaží fungovat obdobně v hospodářské a politické oblasti, příkladem je vize o zavedení jednotné měny na území celého afrického kontinentu. Základ Africké unie spočívá ve vlastní chartě, která uvádí, že cílem Unie je rozvoj africké jednoty a solidarity, upevnění vnitřní i vnější spolupráce, hájení svrchovanosti a nezávislosti, a likvidace kolonialismu. K přínosům Africké unie se řadí právě úspěšné kroky k dekolonizaci a ukončení apartheidu², bohužel vlivem svého

² Politika apartheidu je taková politika, při které dochází k nejsilnější formě diskriminace jedinců na základě jejich rasy, barvy pleti, etnicity či národnosti. Segregační skupiny se pak potýkají s různými omezeními včetně například omezení svobody pohybu (Malekian, 2011).

pozorovatelského postoje nedokázala zabránit masovému porušování lidských práv a řadě jiných konfliktů (Musil, 2004). V posledních letech se do dění v Africe zapojují také Čína, která se snaží o oboustrannou spolupráci s africkými státy, zejména v ekonomické a obchodní oblasti. Důkazem je výstavba nového ústředí Africké unie v Addis Abebě, za níž stojí právě Čína. Kromě toho poskytuje také materiální a finanční prostředky na udržení míru, účastní se mírových misí OSN a podporuje boj proti pirátství a terorismu v Africe. I přes výraznou podporu v nastolení míru v Africe se Africká unie nadále potýká s nedostatkem finančních a materiálních zdrojů, které společně s některými africkými státy nepodporující ideologii demokracie, umožňují nedodržování lidských práv, které v Africe stále setrvává (Ženková Roudnicová, 2018). Pro ochranu lidských práv založila Africká unie instituce Africký soud pro lidská práva a práva národů, Africkou komisi pro lidská práva a práva národů, a Ekonomickou, sociální a kulturní radu (Centrum pro lidská práva a demokracii, 2019).

Liga arabských států vznikla v roce 1945 se sídlem v Káhiře a čítá na 22 členských států a jejím cílem je spolupráce v politických, ekonomických, kulturních a sociálních oblastech. Kromě snahy o urovnávání sporů, omezování konfliktů a boj proti kriminalitě a drogám, se Liga arabských států snaží o zvýšení gramotnosti, podporuje kulturní výměny mezi členskými zeměmi, podporuje aktivity péče o děti a zejména pomáhá zvyšovat roli žen v arabské společnosti (Musil, 2004).

Organizace amerických států byla založena v roce 1948. Sídlí ve Washingtonu, D. C. a počet členských států se vyšplhal na 35. Organizace disponuje vlastní chartou vycházející z Charty OSN a jejími hlavními cíli jsou posílení demokracie, podporování lidských práv, podpora míru a bezpečnosti, expanze obchodu, potírání drog a korupce, boj proti terorismu. Mimo jiné organizace vytvořila instituce Meziamerická komise lidských práv a Meziamerický soud lidských práv, které zajišťují nápomocnou ruku všem lidem, jejichž lidská práva jsou nedodržována a neprávem omezována (Musil, 2004).

1.4 Lidskoprávní mezinárodní smlouvy a úmluvy

Mezinárodní smlouvy a úmluvy se řadí mezi nástroje regulace mezistátních vztahů popřípadě vztahů mezi státy a mezinárodními organizacemi. Jejich akceptovatelnost je podmíněna podpisem, čímž subjekt (nejčastěji stát) souhlasí s podmínkami a náležitostmi dané smlouvy, která se tímto aktem uvede v platnost.

Jedná se o velmi starý nástroj, který byl ve středověku spjat s náboženskými prvky a to v souvislosti s tím, že respektování mezinárodních smluv vynucovala především božská moc. Základní pilíř novodobých mezinárodních smluv, který byl položen již v pozdním středověku, vychází ze základních zásad římského systému, jehož obsahem je dobrovolné plnění a respektování mezinárodních závazků, které ze smlouvy vyplývají. Jinými slovy, smluvní strany jsou mezinárodní smlouvou pozitivně zaujaty a zároveň jsou na plnění jejího obsahu předem dohodnuty. Převratné období mezinárodního práva a mezinárodní politiky se odehrálo po druhé světové válce, jejíž konec dal podnět ke vzniku mezinárodního práva lidských práv, jakožto nového odvětví mezinárodního práva. Hlavním nástrojem se staly právě mezinárodní smlouvy a úmluvy, které mimo pravidel práva ozbrojených konfliktů, nebyly doposud nikterak upravovány (Lukášek, 2003).

Amnesty International (2021a) uvádí, že mezi „základní dokumenty k lidským právům“ se řadí Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Úmluva o právech dítěte a Úmluva o právním postavení uprchlíků. Charta OSN v tomto seznamu sice uvedena není, ale svou důležitostí rozhodně mezi základní lidskoprávní dokumenty spadá.

1.4.1 Charta OSN

Přijmutí Charty OSN 26. června 1945 v San Francisku se považuje za položení základního stavebního kamene v činnosti uzákonění ochrany lidských práv a základních svobod na mezinárodní úrovni (Lukášek, 2003). Charta OSN zároveň splňuje funkci dokumentu, od něhož se odvíjí celá organizace OSN a jehož obsah stanovuje práva a povinnosti členských států a ustavuje orgány a postupy fungování organizace. Všechny členské státy jsou tedy povinny Chartu OSN uznávat, respektovat a plnit povinnosti z ní vyplývající. Obsahem Charty jsou mimo jiné podmínky pro pozastavení členství a v případě jejího porušení také vyloučení státu, avšak takové opatření prozatím nebylo přijato (Musil, 2004).

1.4.2 Všeobecná deklarace lidských práv

Jedním z nejvýznamnějších dokumentů týkajících se lidských práv se stala Všeobecná deklarace lidských práv, kterou dne 10. prosince 1948 přijalo Valné shromáždění OSN v New Yorku a od roku 1950 je tento den připomínán jako Den lidských práv. Ona událost se stala klíčovou z toho důvodu, že byl vůbec poprvé stanoven společný standard mezinárodní ochrany základních lidských práv a svobod, na kterém se podílely státy z celého světa (Právní prostor, 2020). Obsahem Všeobecné deklarace lidských práv je preambule, ve které jsou zmíněny hodnoty jako důstojnost, rovnost, nezcizitelnost, spravedlnost a světový mír, dále neuznávání lidských práv s pohrdání jimi vedlo v minulosti k barbarským činům (odkaz na první a zejména druhou světovou válku), nebo že je klíčové podporovat rozvoj přátelských vztahů mezi národy (Flegl, 1990). V následujících 30 člancích, které deklarace obsahuje, jsou popsána a jednoznačně definována jednotlivá lidská práva, včetně nejdůležitějšího práva, které udává článek 3: „*Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost*“ (Všeobecná deklarace lidských práv, 1948, cit. v United Nations, 2015, s. 8).

1.4.3 Úmluva o právním postavení uprchlíků

Úmluva o právním postavení uprchlíků zvaná též jako Ženevská úmluva o uprchlících, definuje uprchlíky jako osoby, které v převážné míře byly nuceny opustit území svého státu, a to za mimořádných okolností, čímž se rozumí válečné konflikty, občanské války, politické, národnostní nebo náboženské pronásledování či následky přírodních katastrof. Z toho důvodu vzešla nutnost těchto osob, které se musely vzdát svých domovů v mateřských státech, mezinárodně právně ukotvit. V roce 1951 se Úmluva o právním postavení uprchlíků stala základním právním dokumentem (v rámci OSN) zajišťujícím stejné zacházení se všemi uprchlíky, které na území jednotlivého státu funguje tak, že každý uprchlík má, až na nezbytné omezení, stejné právní postavení jako občan příslušného státu (Lukášek, 2003).

V obecné rovině platí, že každý stát má právo ve své národní legislativě míru práv a povinností uprchlíků upravovat v souladu s Úmluvou o právním postavení uprchlíků, ovšem na prvním místě vždy platí mezinárodní standard ve vztahu k zacházení s uprchlíky (Lukášek, 2003).

1.4.4 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, známá též jako Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, představuje nejdůležitější propracovanou a nejvýznamněji uplatňovanou regionální úpravu ochrany lidských, která navíc vychází z jednoho z nejdůležitějších lidskoprávních standardů v systému OSN, jímž je Všeobecná deklarace lidských práv. Klíčový rozdíl mezi touto Úmluvou a Všeobecnou deklarací lidských práv spočívá v tom, že systém fungující na regionální úrovni, který je vymezen Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, respektive signatářskými státy, dbá na kontrolu a dodržování základních mezinárodně právních norem, což v konečném důsledku může odrážet vyšší úroveň ochrany lidských práv tohoto regionu. Tento kontrolní systém vznikl zřízením Evropského soudu pro lidská práva a Evropské komise pro lidská práva a slouží k nápravě možných porušení lidských práv a povinností vyplývajících z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která s celkem 14 dodatkovými protokoly společně s Evropskou sociální chartou z roku 1961 tvoří rámec pro regionální systém evropské ochrany lidských práv. Signatářskými státy zmíněných dvou ochranných nástrojů lidských práv v Evropě jsou zároveň státy, které jsou členy Rady Evropy (Lukášek, 2003; Čapek 2010).

Obsah úmluvy se zaměřuje především na lidská práva a základní svobody zejména politického a občanského rázu, mezi která se řadí například právo na život, zákaz mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení či trestání, zákaz otroctví a nevolnictví a nucené nebo povinné práce anebo také právo na uzavření manželství a uzavření rodiny v souladu s příslušnými vnitrostátními zákony (Lukášek, 2003).

1.4.5 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech je jedním z paktů přijatých v roce 1966 a řadí se mezi takzvané *hard law*³. Pakt se zabývá základní zásadou principu práva, kterou je zákaz jakékoliv diskriminace lidských práv, zejména pak občanských a politických práv, a to včetně práva národa na sebeurčení. Za nejdůležitější práva, která Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a celá

³ Pojem *hard law* (tvrdé právo) představuje pravidla, jejichž obsah je dostatečně určitý a jednoznačný. Ve své formě vykazují závaznost a nevytvářejí prostor pro volný výklad. Nejčastěji se s pojmem *hard law* setkáváme u mezinárodních smluv tohoto charakteru (Ondřej, 2013).

řada obdobných lidskoprávních dokumentů obsahuje, se považují například nezadatelné právo každého jednotlivce na život (což v přeneseném slova smyslu v podstatě znamená zákaz trestu smrti), zákaz mučení, krutého, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestání, zákaz otroctví a obchodu s otroky a ochrana práv etnických, náboženských, jazykových či jiných menšin. Kontrolu dodržování paktu zajišťuje Výbor pro lidská práva sídlící v Ženevě, který se skládá z 18 odborníků (Lukášek, 2003). Členství ve Výboru pro lidská práva je založeno na určité geografické vyváženosti, nezahrnuje už ovšem přístup k lidským právům, který v některých členských státech jako jsou Eritrea, Venezuela nebo Čína a dalších představuje nedostatečnou míru dodržování (United Nations, 2021c). Jedním z úkolů tohoto Výboru je vyhotovení každoročních zpráv o ochraně lidských práv, zejména občanských a politických, signatářských států, které se předkládají Valnému shromáždění OSN (Lukášek, 2003).

1.4.6 Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Druhým paktem přijatým v roce 1966 se stal Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, který na rozdíl od předchozího paktu rozšiřuje hospodářská, sociální a kulturní práva, jakožto podskupiny lidských práv, jejichž aplikace a realizace byla ve své době nedostatečná, a tak bylo třeba právního ukotvení. Také závaznost paktu je poněkud slabší než u Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, a proto se řadí mezi takzvané soft law⁴. Společným klíčovým znakem obou paktů se stal odmítavý postoj k jakékoliv diskriminaci každého jedince společně s opětovným důrazem na právo národa na sebeurčení. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech zahrnuje práva, z nichž ta nejvýznamnější jsou například právo na práci, spravedlivou mzdu a sociální zabezpečení, právo na zabezpečení před hladem, právo na přiměřený životní standard a právo na zdraví a vzdělání. Ačkoliv se pakt zabývá hospodářskými, sociálními a kulturními právy, tak úroveň a různorodost těchto oblastí signatářských států se často rozchází, což v konečném důsledku vyvolává zdlouhavý a v některých případech i náročný proces uplatňování těchto práv. Příkladem může být období aplikace paktu, kdy byla Evropa rozdělena na vyspělejší Západní a zaostalejší Východní blok, a to jednak

⁴ Pojem soft law (měkké právo) zahrnuje normy, které záměrně vytvářejí prostor pro výklad, vykazují nedokonalý obsah či formu a zároveň postrádají mezinárodní odpovědnost. Nejednoznačná formulace obsahu a povinností z něj vyplývajících pak nechtíc umožňuje mezinárodně protiprávní chování, které se poté jen těžce prokazuje (Ondřej, 2013).

v oblastech ekonomiky, ale také přístupu k lidským právům. Vzhledem ke slabší závaznosti tohoto paktu má kontrola dodržování povinností z něj vyplývajících méně přísnější povahu než kontrola paktu o občanských a politických právech. Přesto ale od roku 1985 funguje Výbor pro hospodářská, sociální a kulturní práva skládající se z 18 nezávislých expertů, který skrze Hospodářskou a sociální radu OSN poskytuje každoroční souhrnnou zprávu Valnému shromáždění OSN (Lukášek, 2003).

1.4.7 Úmluva o právech dítěte

Přijetí Úmluvy o právech dítěte v roce 1989 potvrdilo prohlubující se význam ochrany lidských práv na úrovni konkrétních skupin obyvatelstva. Úmluva vychází z Deklarace práv dítěte, kterou Valné shromáždění OSN přijalo před více než 60 lety, a zabezpečuje ochranu základních práv a svobod dětí, respektive lidských bytostí, které nedosáhly věku 18 let vyjma dětí, jejichž zletilost byla dle právního řádu dosažena dříve. Signatářské státy se podpisem zavazují k ochraně všech dětí před jakoukoliv formou diskriminace a trestání, včetně důležitého závazku, kdy dítěti nemůže být za jakýkoliv spáchaný trestný čin udělen nejvyšší možný trest, tedy trest smrti. Z toho je zjevné, že úmluva, stejně jako úmluvy a pakty výše zmíněné, nepostrádá antidiskriminační přístup související s rasou, barvou pleti, pohlavím, jazykem, sociálním původem, tělesnou nebo duševní nezpůsobilostí či postavením dítěte nebo jeho rodičů a podobně. Dle úmluvy má každé dítě právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství, právo na maximální možné vzdělání na základě rovných příležitostí a možností, zákaz svévolného zasahování do soukromého života, rodiny, domova, korespondence či na ochranu před výkonem tělesného nebo duševního násilí, urážení, zneužívání a týrání. Pro kontrolu dodržování práv obsažených v Úmluvě o právech dítěte byl zřízen 10členný Výbor pro práva dítěte skládající se z odborníků v oblasti předmětu úmluvy, který zároveň sleduje vliv úmluvy na vztah signatářských států k dětem. Zprávy jednotlivých signatářských států shromažďuje generální tajemník OSN, který je tomuto Výboru předává, načež postupují Hospodářské a sociální radě a v konečné fázi se zprávy společně s nalezenými potížemi a problémy jednou za 2 roky předkládají Valnému shromáždění OSN (Lukášek, 2003).

1.4.8 Další vybrané lidskoprávní mezinárodní smlouvy a úmluvy

Dokumentů, respektive úmluv, paktů a chart, ochraňujících jednotlivé podskupiny lidských práv a základních svobod existuje celá řada. Dle základní kategorizace lidských práv spadají do občanských a politických práv na mezinárodní úrovni dokumenty, jako jsou Úmluva o otroctví, Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidy, Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, Úmluva o politických právech žen, Úmluva o státním občanství vdaných žen, Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, Mezinárodní úmluva o potlačení a trestání zločinu apartheidu, Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen nebo Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Mezi ně také patří již zmíněná Úmluva o právech dítěte, Úmluva o právním postavení uprchlíků a nejdůležitější Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Regionální ochranu občanských a politický práv poté představuje Statut Rady Evropy, Všeobecná dohoda o výsadách a imunitách Rady Evropy, Evropská úmluva o vydávání, Evropská úmluva o osobách účastnících se řízení před Evropskou komisí pro lidská práva a Evropským soudem, Evropská úmluva o potlačování terorismu, Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání nebo již podrobněji zmíněná Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod včetně dodatkových protokolů. Ochranu hospodářských, sociálních a kulturních práv v mezinárodním měřítku zajišťuje Úmluva o diskriminaci nebo výňatky Úmluvy o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat a Úmluvy týkající se odstranění nucené práce, především však již uvedený Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Evropská sociální charta včetně dodatkového protokolu, Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních a Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin jsou prostředky ochrany hospodářských, sociálních, kulturních práv a práv národnostních menšin zajišťující jejich ochranu v Evropě. Za zmínku také stojí Americká úmluva o lidských právech, která zabezpečuje ochranu lidských práv většině států nacházejících se v Americe (Lukášek, 2003). Faktem ovšem zůstává, že uvedené dokumenty vycházejí z obecné roviny lidských práv, kterou je Všeobecná deklarace lidských práv, na jejímž základě se lidská práva rozrůstají jak do šíře, tedy se definují nová, tak do hloubi, k čemuž dochází rozšiřováním skupin a jednotlivých podskupin práv, kterými jsou například práva žen, uprchlíků, dětí a podobně.

1.5 Metodika zpracování datových zdrojů

Mezi hlavní zdroje práce týkající se zpracování dat patří americká nevládní organizace Freedom House (2021a), která každoročně vydává přehled globálního statusu svobody 195 zemí a 15 teritorií světa. Na základě vlastní metodiky do určité míry odvozené z Všeobecné deklarace lidských práv vyhodnocuje tyto země podle přístupu k lidským právům prostřednictvím statusu svobody (svobodné, částečně svobodně a nesvobodné), který se odráží v jedné z vytvořených map (mapa č. 2), a indexu svobody (Freedom House, 2021a), který je vyjádřen takzvaným skóre na stupnici od 0 do 100, přičemž v mapě č. 1 nejnižší hodnota 0 (červená) vyjadřuje nejméně svobodné země a nejvyšší hodnota 100 (tmavě zelená) nejsvobodnější země. Toto bodové skóre lze přitom vnímat jako relativní ukazatel, a proto bylo zvoleno zobrazení kartogramem, nikoliv kartodiagramem. Stupnice skóre byla rozdělena do pěti intervalů podle dělení Natural Breaks v programu ArcMap.

Další důležitá data byla poskytnuta knihou *Střet civilizací* od Samuela Huntingtona, ve které rozděluje státy světa do devíti základních civilizačních okruhů, a na jejímž základě byly současné státy a teritoria světa rozřazeny do příslušných civilizací, které jsou přehledně viditelné v mapě č. 3. Vlivem lepší přehlednosti došlo v mapách týkajících se civilizací (mapa č. 3, 7 a 8) ke generalizaci malých, zejména ostrovních států, jejichž vizualizace by v souvislosti s použitým měřítkem byla nerozpoznatelná. Tyto mapy zároveň obsahují státy, které Huntington de facto neměl možnost klasifikovat. Jedná se například o stát Jižní Súdán nebo státy bývalé Jugoslávie – Srbsko, Černá hora, Chorvatsko, Slovinsko, Severní Makedonie, Bosna a Hercegovina a Kosovo. To samé platí u neuznávaných států a teritorií (16), které Freedom House (2021b) rozlišuje. U těchto a jiných, jak sám nazývá, „rozpolcených zemí“, jako například Etiopie, Eritrey nebo Bosny a Hercegoviny bylo na základě současného převažujícího vlivu náboženství rozhodnuto o jejich zařazení. Aktuální převažující vliv byl zkoumán z dat Minority Rights Group International.

Sloučením přístupu Freedom House a Huntingtonovy teorie civilizací pak došlo k vytvoření civilizačního indexu svobody a civilizačního statusu svobody. Mapa č. 7 zobrazující civilizační index svobody obsahuje populačně vážený průměr indexu svobody jednotlivých států a teritorií podle Freedom House rozčleněných do jednotlivých civilizací podle Huntingtona. Data vztahující se k počtu obyvatel byla

čerpána zejména z The World Bank (2019a) a populace některých neuznávaných států a teritorií pak z encyklopedie Britannica (2007 – 2020), Minority Rights Group International (2004; 2005), Freedom House (2016), Ministerstva zahraničních věcí ČR (2017) a v krajních případech z Wikipedia (2017a; 2017b). V případě Eritrey se jedná o data z roku 2011 (The World Bank, 2019a). Vážený civilizační index svobody (mapa č. 7) byl vypočítán na základě indexu svobody Freedom House a populační velikosti jednotlivých států a teritorií, zatímco prostý civilizační index, se kterým je komparován, byl vypočítán bez zohlednění obyvatelstva. Stejný postup byl použit i u výpočtu váženého (mapa č. 8) a prostého civilizačního statusu. V mapě č. 7 je civilizační index svobody vyjádřen obdobně jako index svobody v mapě č. 1. Ostatní kvalitativní data v mapách byla zobrazena metodou kartogramu.

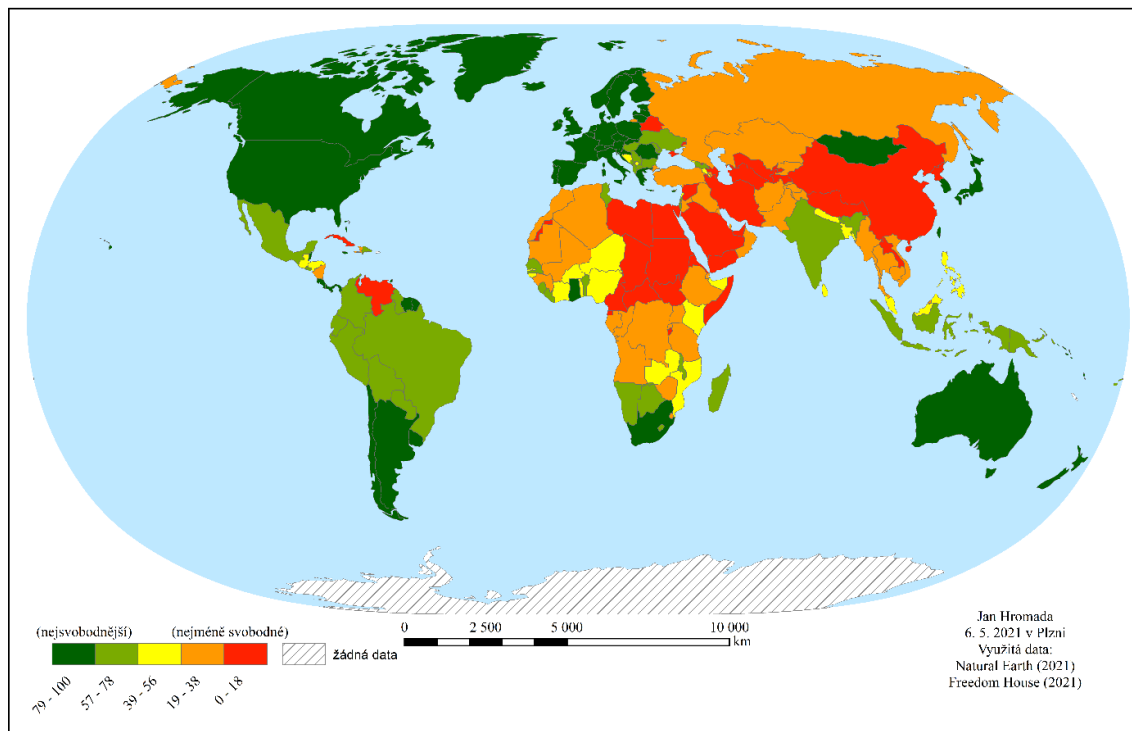
Přístup HDI (Human Development Index) neboli index lidského rozvoje představuje komplexní informace o ekonomickém rozvoji zemí, které jsou hodnoceny (United Nations, 2020). Zahrnuje mimo jiné pořadí států tohoto indexu a pořadí HDP na obyvatele podle parity kupní síly, přičemž odečet pořadí HDP od pořadí HDI dané země podává informace o skutečném využití ekonomického růstu pro zlepšení úrovně tamních obyvatel (Syrovátka, 2008).

1.6 Přístupy k dodržování lidských práv ve světě

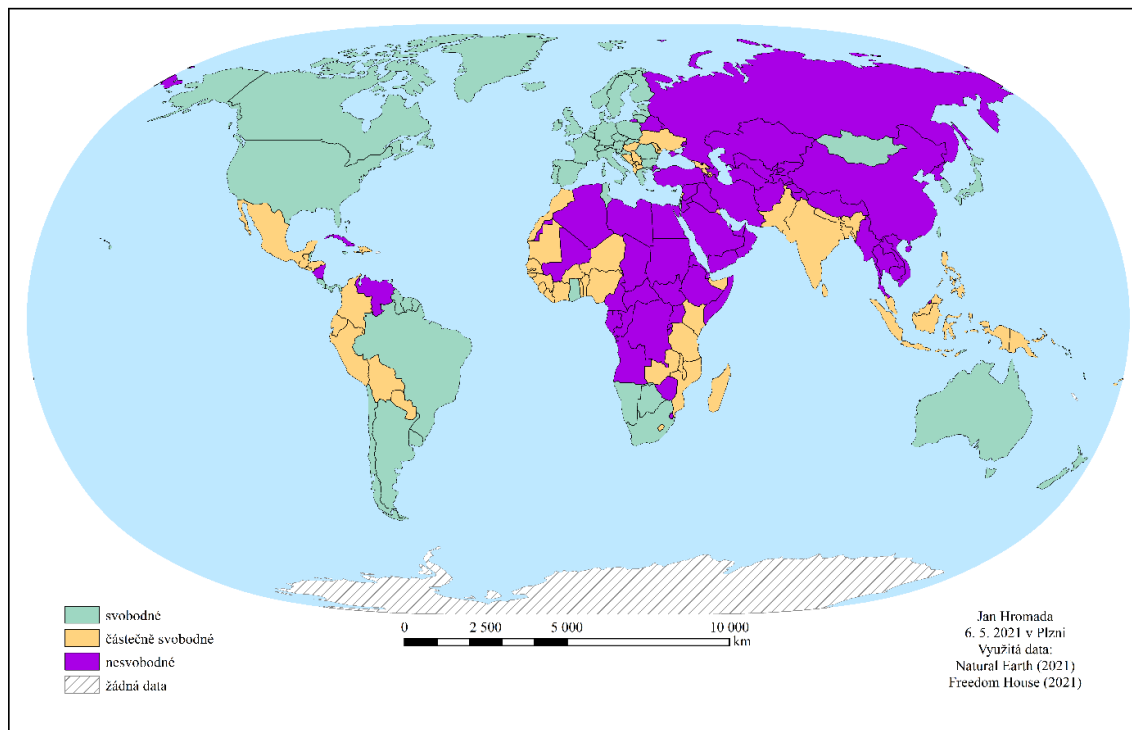
Ve světě existují rozdílné postoje států k dodržování lidských práv na základě geografické polohy, etnicity, náboženství, politiky, ekonomického rozvoje a podobných charakteristik daného státu. Jedním z takovýchto možných přístupů se zabývá organizace Freedom House, která hodnotí svobodu v celkem 195 zemích a 15 teritoriích světa (viz příloha A), a jejíž metodika je do jisté míry odvozena od Všeobecné deklarace lidských práv. Organizace dále vychází z předpokladu, že svoboda je definována spíše jednotlivci, kteří jsou jejími nositeli, nežli vládními úkony či samotnými vládami řídicími chod jednotlivých států. S tím se pojí fakt manipulovatelnosti politických a občanských práv, která mohou být do jisté míry ovlivněna jak státními, tak nestátními subjekty, včetně například povstaleckých a ozbrojených skupin. Freedom House zároveň tvrdí, že právní záruky lidských práv, včetně mezinárodních organizací a mezinárodních smluv a úmluv, jsou v praxi nedostatečné, a proto je bodování v rámci metodiky globálního statusu svobody vztaženo ke skutečné situaci v každé jednotlivé zemi (Freedom House, 2021a).

System hodnocení indexu svobody podle Freedom House vychází z takzvaného skóre (mapa č. 1), které zároveň určuje status (mapa č. 2) jednotlivé země či teritoria. Skóre může dosahovat až sta bodů, přičemž se skládá zvláště z hodnocení politických práv a práv občanských. Hodnocení politických práv obsahuje celkem 10 otázek, ze kterých lze získat maximálně 40 bodů a hodnocení občanských svobod je složeno z celkem 15 otázek, za které lze získat celkem 60 bodů. Všechny otázky mohou být obodovány od 0 do 4 bodů v závislosti na situaci v dané zemi. Okruhy otázek politických práv se týkají volebního procesu (3 otázky), přítomnosti politického pluralismu (4 otázky) a fungování vlády (3 otázky). Občanskoprávní otázky se zabývají svobodou projevu a víry (4 otázky), právem na shromažďování a sdružování (3 otázky), vládou zákona (4 otázky) a osobní autonomií a právy jednotlivce (4 otázky). Změna skóre oproti roku předešlému se zaznamenává pouze v případě, že došlo ke skutečnému vývoji respektive zlepšení či zhoršení svobody například prvními svobodnými a spravedlivými volbami v zemi nebo zásahem proti médiím. Výše získaných bodů v oblastech politických a občanských práv, souhrnně nazývaná jako skóre, udává status vyjadřující situaci v dané zemi (tabulka č. 1). Freedom House vymezuje celkem tři statusy zemí, „*Free, Partly free a Not free*“, tedy svobodné, částečně svobodné a nesvobodné. Jelikož tyto statusy zahrnují širokou škálu dostupných skóre, zemí a teritorií, je nutné počítat s možnou rozdílností zemí v rámci jednotlivých statusů. V praxi to znamená, že například mezi státem svobodným s nejnižším skóre a svobodným státem s nejvyšším skóre může panovat zcela odlišná situace v oblasti lidských práv (Freedom House, 2021a).

Mapa č. 1: Index svobody hodnocených států a teritorií podle Freedom House

Mapa č. 2: Status svobody hodnocených států a teritorií podle Freedom House

Tabulka č. 1: Metodika Freedom House přiřazující status zemí a teritorií podle výše skóre politických práv a skóre občanských svobod

Status		Political Rights score						
		0-5*	6-11	12-17	18-23	24-29	30-35	36-40
Civil Liberties score	53-60	PF	PF	PF	F	F	F	F
	44-52	PF	PF	PF	PF	F	F	F
	35-43	PF	PF	PF	PF	PF	F	F
	26-34	NF	PF	PF	PF	PF	PF	F
	17-25	NF	NF	PF	PF	PF	PF	PF
	8-16	NF	NF	NF	PF	PF	PF	PF
	0-7	NF	NF	NF	NF	PF	PF	PF

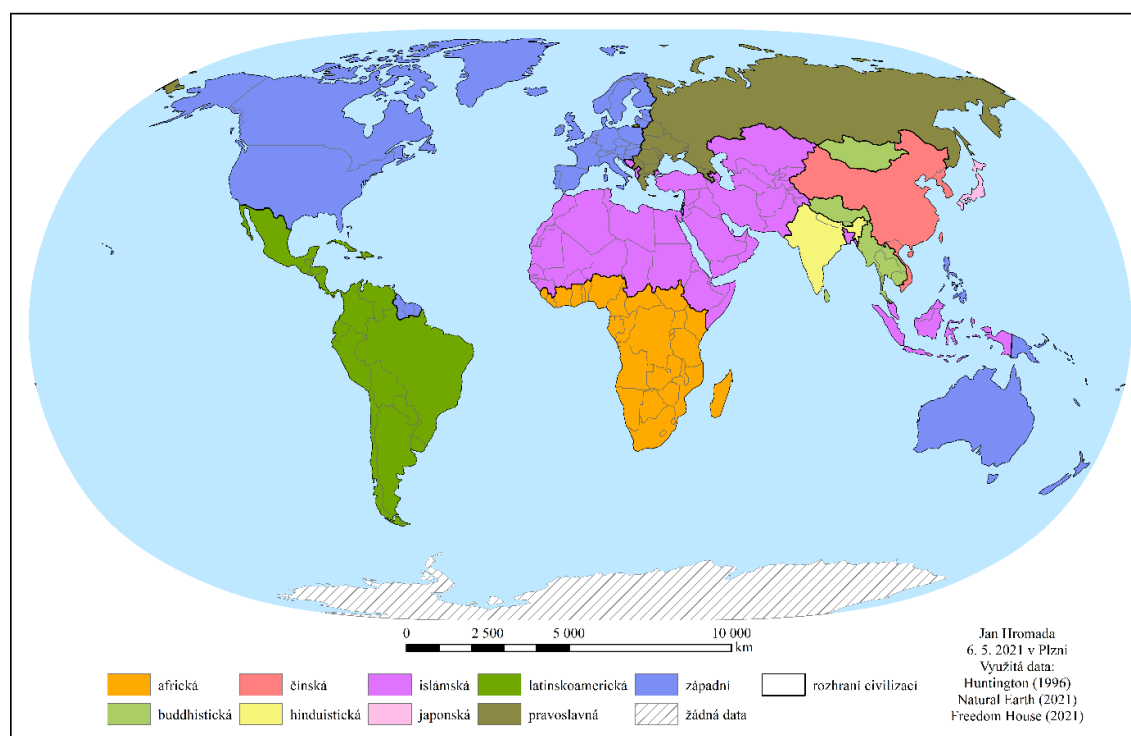
Zdroj: Freedom House (2021a)

Poznámka: F = Free, PF = Partly Free, and NF = Not Free

Dalším z přístupů souvisejících do jisté míry s lidskými právy se v minulosti zabýval Huntington ve svém odborném článku s názvem *The Clash of Civilizations?*, tedy *Střet civilizací*, z roku 1993, který později roku 1996 vyšel v rozšířenější knižní podobě. Huntington ve své publikaci tvrdí, že svět je možno kategorizovat do takzvaných civilizací zakládajících si na vlastní kulturní entitě, která splňuje funkci heterogenity lidí podle jazyku, historie, náboženství, zvyků a tradic nebo sebeidentifikace jednotlivců. Uvnitř jedné konkrétní civilizace však existuje částečně homogenní vzorec, na základě kterého lze vymezit odlišnost od ostatních civilizací. Jako příklad existence různých kulturních stupňů heterogenity uvádí rozdílnost Evropanů jakožto katolíků a protestantů se společnými historickými znaky Evropy včetně směrů jako osvícenství či renesance a Arabů jakožto muslimů s méně pokročilým ekonomickým vývojem zařazujících se historicky převážně do Osmanské říše s minimálním zásahem evropských směrů. Poukazuje také na rozdílnost v rámci jednoho státu na příkladu Itálie, kde kultura vesnice v severní Itálii je do jisté míry odlišná od kultury vesnice nacházející se v Itálii jižní. Kultura těchto dvou vesnic však nese společné znaky, které mohou být specifické v rámci celého státu a v širším pojetí se pak mohou do jisté míry shodovat i se státy dalšími a utvořit tak pomyslný celek – civilizační okruh. Rozdílnost kulturních entit po celém světě byla natolik rozmanitá, že dala dle Huntingtona vznik celkem osmi civilizačním okruhům, mezi které patří civilizace západní, konfuciánská, japonská, hinduistická, islámská, slovansko-ortodoxní (pravoslavná), latinskoamerická a civilizace africká (viz mapa č. 1). V některých případech se ale hranice civilizací neshodují s hranicemi států, jak se na první pohled

může zdát, ale mohou procházet státy, které označujeme jako „rozpolcené“. Typickým příkladem je Turecko, které se snaží o předefinování turecké identity na identitu evropskou, respektive islámské na západní, což Turecko rozděluje na západní evropskou část a východní asijskou část. Za předpoklad úspěšného předefinování identity se považuje podpora politické a ekonomické elity společně s nákloností veřejnosti vůči této změně včetně souhlasu s možným příchodem například nové náboženské víry (Huntington, 1993).

Mapa č. 3: Civilizace podle Huntingtona

Ke střetu civilizací dochází na základě odlišnosti jednotlivých civilizací v oblastech historie, kultury, jazyka, náboženství a podobně. Nemalý vliv má také expanze civilizací, kdy dochází k externímu růstu dané civilizace a jejímu zesilujícímu vlivu v daném státě jiného civilizačního okruhu jako například zastoupení Severoafričanů ve Francii, Turků v Německu nebo Indů ve Velké Británii. S tím se pojí vliv menší proměnlivosti kulturních charakteristik a rozdílů, které jsou méně ohroženy v porovnání s charakteristikami a rozdíly politicko-ekonomickými. Jinými slovy bohatý člověk se může stát chudým a chudý naopak bohatým, kdežto Rus se nemůže stát Japoncem a Japonec se nemůže stát Rusem. To ovšem neplatí z pohledu státního občanství, kdy to možné je. Střet civilizací v neposlední řadě do jisté míry ovlivňují také regionální rozdíly ve vyspělosti, kdy některé oblasti jsou vyspělejší než jiné.

Rozhraní civilizací proto představuje nejpravděpodobnější riziko vzniku konfliktů včetně těch ozbrojených (politických, kulturních či náboženských). Tento předpoklad ale vyvrací například vnitro-civilizační konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou patřící do pravoslavného civilizačního okruhu se společným historickým vývojem (Huntington, 1993).

Huntingtonova teorie zároveň klade důraz na jistou nadřazenost západní civilizace, jež si zakládá na hodnotách jako individualismus, liberalismus, ústavnost, lidská práva, rovnost, svoboda, právní stát, demokracie, mír či oddělení církve a státu, vůči ostatním civilizacím, které tyto hodnoty buď jednak zcela postrádají či jsou o poznání méně rozvinuté. Zároveň ale vznáší určitou kritiku směrem k západní společnosti, která se v minulosti dopouštěla vnucování své ideologie, respektive zmíněných hodnot, prostřednictvím kolonialismu, jehož následky v některých zemích přetrvávají dodnes. Ačkoliv je teorie střetu civilizací poněkud komplexnějšího rázu, tak souvislost s lidskými právy, včetně jejich odlišného výkladu a rozdílného dodržování v rámci jednotlivých civilizací, je nezpochybnitelná (Huntington, 1993). Jako zajímavá se pak nabízí otázka, do jaké míry se v jednotlivých civilizačních okruzích lidská práva dodržují.

2 Geografické aspekty dodržování lidských práv ve vybraných zemích

Na základě jednotlivých předem zvolených kritérií budou v této kapitole vymezeny konkrétní státy světa, na kterých je možné geografické aspekty dodržování lidských práv sledovat. Vybrané země byly pro demonstraci zvoleny s přihlédnutím k přístupu americké nevládní organizace Freedom House a jejího indexu svobody, který se odvíjí od výše hodnoty přiděleného skóre. V rámci tohoto kritéria budou analyzovány státy Severní Korea, Singapur a Finsko představující držitele skóre 3, 48 a 100 (Freedom House, 2021b). Zároveň je každá z těchto států příkladem jednoho ze tří základních statusů, které metodika Freedom House rozlišuje, tedy Not free, Partly free a Free (nesvobodné, částečně svobodné a svobodné). Každá z těchto tří zemí je poté hlouběji představena na základě vybraných geografických, politických a socioekonomických aspektů, tedy geografické polohy, státního zřízení, ekonomické situace, etnického složení a tolerance k menšinám, náboženství potažmo státních ideologií, členství v mezinárodních organizacích, uznání mezinárodních smluv a úmluv společně s jinými charakteristickými vlastnostmi dané země. Geografická poloha zahrnuje obecnou charakteristiku oblasti, ve které se stát nachází, jeho populační a faktickou velikost společně se stručným popisem vzniku. Faktor státního zřízení zkoumá, zda se správa státu podle využití moci zařazuje mezi autokratickou, demokratickou či hybridní (polodemokratickou či poloautoritativní) formu vlády a zároveň se zabývá otázkou, zda se daný stát řadí z pohledu nositele státní moci mezi základní formy vlády – monarchii a republiku (Balík & Kubát, 2004; Tomeš, Daněk & Jehlička, 2000). Ekonomickou situací je zde chápána vyspělost státu, která se skládá ze struktury hospodářství, využití nerostného bohatství, struktury a dostupnosti vzdělávacího systému, s čímž částečně souvisí komplexní hodnocení indexu lidského rozvoje – Human Development Index (dále jen HDI) (United Nations, 2020). Dalším faktorem je etnické složení těchto států společně s jejich přístupem k minoritním skupinám. Nesmí chybět ani náboženský aspekt představující významnou celosvětovou diferenciaci obyvatel spočívající v příslušnosti k dané víře. Nejčastěji se můžeme setkat s křesťanstvím, islámem, buddhismem, hinduismem, judaismem nebo jinými duchovními směry zahrnujícími například konfucianismus, taoismus nebo různá africká náboženství. V některých zemích zaznamenáváme jistou souvislost mezi náboženstvím

a státní ideologií, jejichž provázanost může ovlivňovat vedení státu. Zásadní v oblasti lidských práv se může jevit také členství v mezinárodních organizacích, které kladou důraz na lidskoprávní problematiku, či uznávání mezinárodních smluv a úmluv o lidských právech. V neposlední řadě se tato kapitola bude věnovat hodnocení důležitosti vybraných geografických faktorů, které mohou, nikoliv však výlučně, mít vliv na dodržování lidských práv ve vybraných státech, a jejich váha se může uplatnit i v celosvětovém měřítku, což se také pokusíme prokázat. Předpokládáný kladný výsledek výše uvedeného cíle lze odvodit již od Huntingtonova tvrzení (1996), že se nejvyšší úroveň demokracie pojí se silným křesťanským a západním vlivem (předpokládáme vyšší míru dodržování lidských práv), a dále od Friedmana (2000, cit. v Nováček, 2010, s. 246), který tvrdí, že: *„Není náhodou, že každá země s výjimkou Singapuru, která má HDP na obyvatele vyšší než 15k USD, je liberální demokracií.“* V úplném závěru kapitoly bude představen přístup mezinárodní organizace Freedom House a jejího indexu svobody s Huntingotonovou teorií o civilizačních okruzích doprovázený mapovým zpracováním.

2.1 Korejská lidově demokratická republika

2.1.1 Základní charakteristika a vybrané geografické aspekty

Celosvětově nechvalně známou v oblasti potlačování lidských práv se stala Severní Korea. Oficiálním názvem Korejská lidově demokratická republika (dále jen KLDŘ) se nachází ve Východní Asii na severu Korejského poloostrova, který je obklopen Žlutým a Japonským mořem, jež propojuje Korejský průliv (Školní atlas světa, 2020). Na celkové rozloze 120 538 km², která představuje nejvíce hornatou část Korejského poloostrova, žije více než 25,5 milionu obyvatel (CIA, 2021a; The World Bank, 2019b). Největší metropolí a zároveň hlavním městem je město Pchjongjang. Jižní část poloostrova zaujímá stát Jižní Korea, respektive Korejská republika, s níž KLDŘ v minulosti tvořila jeden celek se společným historickým vývojem (National Geographic, 2006).

Konec druhé světové války v roce 1945, který zároveň znamenal konec správní činnosti Japonska nad Koreou, vyústil v rozdělení území podle 38. rovnoběžky na Severní Koreu pod vlivem tehdejšího Sovětského svazu a Jižní Koreu sympatizující se Spojenými státy. Vlivem těchto mocností a jejich státních ideologií vznikla na severu

poloostrova komunistická KĽDR podle stalinského vzoru, zatímco na jihu kapitalistická (a dnes i demokratická) Korejská republika. Mezi cíle Kim Čong-una a jeho předchůdců Kim Čong-ila a Kim Ir-sena (někdy českým přepisem Kim Il-song) patřily a doposud patří sjednocení a zavedení jednotné komunistické vlády v celé Koreji (Všechno o Zemi, 1998; National Geographic, 2006; Human Rights Watch, 2016a).

Mapa č. 4: Geografická poloha KĽDR

Z hlediska nositele státní moci se Severní Korea podle práva řadí mezi lidově demokratické republiky, ve skutečnosti ale představuje jednu z nejdelších dynastických diktatur (forma autokracie) na světě, která trvá již tři generace a během kterých vládne rodina Kimů absolutní autoritou za využití silných represí vůči Severokorejčům a systému podporujícího státní elity a armádu (Human Rights Watch, 2016a; Balík & Kubát, 2004). Již od samého počátku směřovala KĽDR k diktátorské formě vládnutí, kdy se moci ujal Kim Ir-sen a jeho nadvláda trvala až do roku 1994, kdy také zemřel. Jeho místo zaujmul jeho syn Kim Čong-il vládnoucí až do své smrti v roce 2011. Od té doby vládne Kim Čong-ilův syn Kim Čong-un, který upevnil svou moc krutostí a vládou strachu. Pozice současného vůdce Kim Čong-una jakožto všech diktátorských

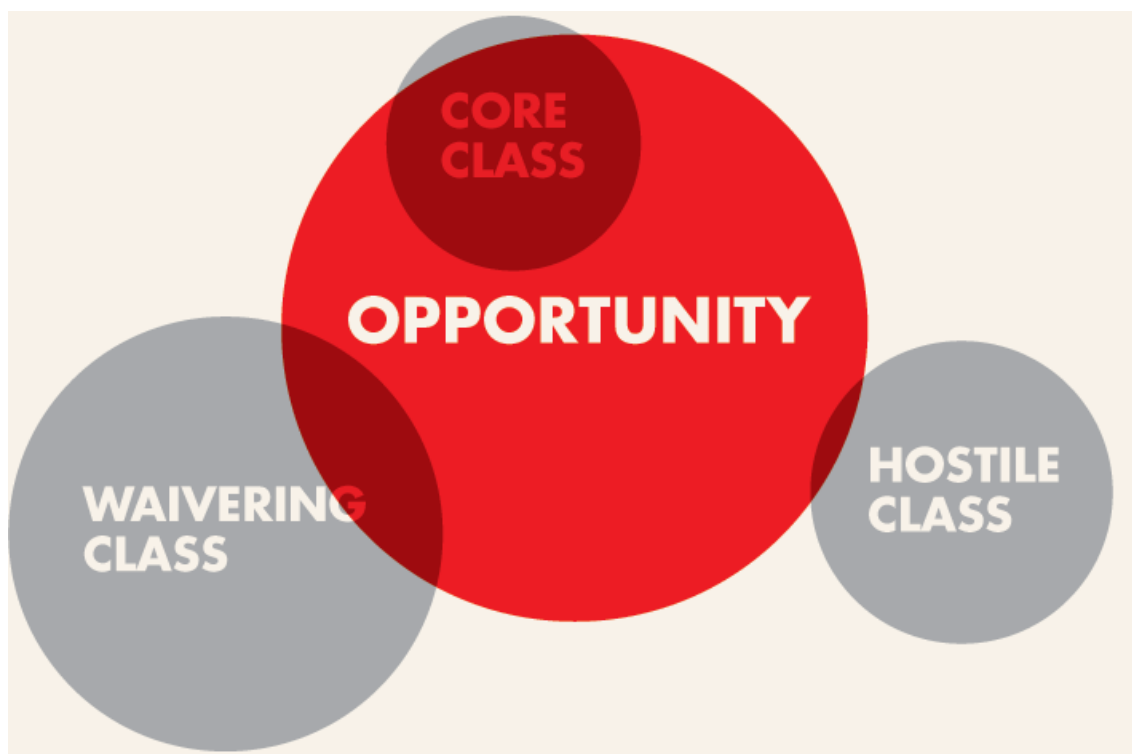
vůdci nese určité riziko pro bezpečnost jeho osoby včetně ohrožení severokorejského režimu, a proto se v minulosti dopustil několika čistek v řadách severokorejského vedení a lidí, kteří se pohybují v jeho bezprostřední blízkosti, aby tak zamezil případné hrozbě. Takoví lidé jsou buď degradováni, nebo jiným způsobem zařazeni do podřadnějších funkcí vůči vůdci, anebo dokonce, jako to bylo v případě Kim Čong-unova strýce Čang Song-thaeka, popraveni. Vládnutí Kim Čong-una je zaměřeno především na úroveň vojenské složky, včetně jaderných a raketových zbraní, které za jeho nadvlády zaznamenaly vysoký produkční nárůst, a to vše na úkor kvality života většiny Severokorejců (Council on Foreign Relations, 2020a; Human Rights Watch, 2016a).

V KĽDR zaujímá hlavní rozhodovací činnost vládnoucí komunistická Korejská strana práce v čele s předsedou strany Kim Čong-unem společně se třemi podřízenými institucemi, mezi které patří Politický úřad (politbyro), Kontrolní komise a Výkonný politický úřad kontrolující dohled a jmenující nejvyšší pracovníky strany, kabinetu a armády (Council on Foreign Relations, 2020a). K nevlivnějším stranickým agenturám se řadí Oddělení pro vedení organizace ústředního výboru a Oddělení propagandy a agitace. Jak již u komunistických stran bývá zvykem, tak nejvyšší orgán Korejské strany práce představuje Ústřední výbor, který se skládá z přibližně dvaceti oddělení od vědních až po zemědělské obory, která navazují na civilní státní a vojenské orgány. Legislativní projednávání, úprava a schvalovací iniciativy jsou předkládány vládními subjekty subjektům Ústředního výboru strany, které zároveň vykonávají kontrolu zásad. Účast na různých summitech, Valném shromáždění OSN a podobně je před konáním projednávána mezi Kim Čong-unem a jeho poradci, zaujímajícími vysoké stranické pozice (Council on Foreign Relations, 2020a). Severokorejský soudní systém je složen ze soudů a státních zastupitelství, přičemž vedle menších provinčních soudů zaujímá rozhodující vliv ústřední soud v Pchjongjangu. Naneštěstí pro většinu severokorejských občanů i do tohoto systému logicky sahá vliv severokorejského režimu. Pokud soudci nejsou samotnými členy Korejské strany práce, tak jsou stranou ovládnuti (Britannica, 2021a).

Severokorejská diktatura stojí za vznikem specifické sociálně-politické klasifikace zvané *songbun*. Pod japonskou nadvládou patřili vlastníci půdy, podnikatelé a vzdělaní lidé k elitě národa, zatímco zemědělci a dělníci byli zařazováni k nejnižší třídě. Zavedení *songbunu* po vzniku KĽDR znamenalo změnu struktury dosavadní

hierarchie obyvatelstva na tři třídy: „*core, wavering and hostile*“, tedy třída hlavní (jádrová), nestabilní (kolísavá) a nepřátelská (Liberty in North Korea, 2019). Hlavní třída zahrnuje loajální obyvatele, kteří jsou podporovateli severokorejského systému, a jejich počet se odhaduje přibližně na 28 procent obyvatelstva. Mezi nestabilní obyvatele, kteří tvoří 45 procent severokorejské populace, patří zemědělci a dělníci, kteří byli pozvednuti ze dna společnosti minulé hierarchie, a jejich místo zaujali obyvatelé stavící se proti severokorejskému režimu řadící se do nepřátelské třídy. Tato třída by měla tvořit zbylých 27 procent Severokorejců včetně politických vězňů a věřících (Liberty in North Korea, 2019; Human Rights Watch, 2016b). Nutno dodat, že cesta vzhůru v rámci songbunu je velmi složitá ba v některých případech i nemožná, avšak pádu může a nemusí předcházet pouze sebemenší chyba vůči severokorejskému režimu (Human Rights Watch, 2016b). Jednoduše řečeno se člověk může snadno dostat z vrcholu hierarchie na samotné dno, které představuje nepřátelská skupina, aniž by byl právem usvědčen ze spáchání jakéhokoliv zločinu vůči režimu. Tato sociálně-politická segregace zároveň představuje formu diskriminace, a to například v oblastech zaměstnání, vzdělávání a bydliště, v závislosti na skupinovém zařazení (viz obrázek č. 1) (Human Rights Watch, 2020a).

Obrázek č. 1: Znázornění systému songbun a příležitostí v rámci jednotlivých tříd

Zdroj: Liberty in North Korea (2019)

Náboženství v Severní Koreji je poněkud netradiční, například Školní Atlas světa (2020) ji zařazuje mezi tradiční východní náboženství, mezi která patří hinduismus, buddhismus, taoismus, šintoismus a konfucianismus, který hrál významnou roli v historickém vývoji Koreje. Severokorejské náboženství ovšem zahrnuje také šamanismus, křesťanství nebo čchondoismus nesoucí prvky některých výše zmíněných náboženství (buddhismu, taoismu, konfucianismu, ale i křesťanství). Šamanismus patří mezi etnickou víru Korejců a mezi tamními obyvateli je dodnes stále populární. Princip tohoto náboženství spočívá ve vazbě mezi lidskou bytostí a duchy předků (Britannica, 2021a; Minority Rights Group International, 2021a). Ve skutečnosti se však KLRD ztotožňuje s ateistickým státem potlačujícím jakékoliv formy náboženství. Zároveň systém totalitní diktatury v Severní Koreji vytvořil vlastní ideologii zvanou *čučche*, nahrazující veškerá náboženství, přičemž význam samotného slova se přiřazuje k soběstačnosti. Ideologie vychází z toho, že každý člověk je pánem všeho a rozhoduje tak o svém vlastním osudu. Tvrdí, že nejdůležitější je spolehnout se na sebe samého, nikoliv na nadpřirozenou sílu, a že klíčové je zbavit se jakékoliv závislosti na duchovních myšlenkách (Balík & Kubát, 2004). Je tedy zřejmé, že nově vzniklá ideologie bez překvapení nepostrádá protináboženské znaky. Přístupu Severní Koreji k náboženství se ale příčí označování prvního vůdce Kim Ir-sena a posléze i jeho obou nástupců za dokonalé božské bytosti v rámci kultu osobnosti, který je znám již z dob stalinistického Ruska. Stalin byl za své mnohdy neprávem připisované zásluhy rovněž považován za nadlidskou bytost, a tak není náhoda, že v Severní Koreji ovlivňované v minulosti již zaniklým sovětským svazem kult osobnosti setrval, leč v korejském pojetí (Balík & Kubát, 2004). Z hlediska náboženských menšin je velice obtížné získat skutečné informace, a to především kvůli jejich tajné povaze způsobené strachem z autoritativní vlády státu. Předpokládá se, že míra praktikování náboženství se v Severní Koreji od jejího vzniku snížila na necelých 50 procent. Tento pokles souvisí s tvrdým přístupem proti křesťanství, vůči kterému nemá Severní Korea žádnou toleranci. Celkem se odhaduje na čtvrt milionu „odstraněných“ křesťanů, přičemž se předpokládá, že 50 tisíc jich je v současné době vězněno v zajateckých táborech. Odhalení křesťanství jakožto náboženství asijské kultury cizí se trestá uvězněním, zotročením, mučením, znásilněním a v nejhorším případě trestem smrti v podobě hromadných poprav (Minority Rights Group International, 2021a).

KLDR se řadí z hlediska jazyka a etnicity mezi jedny nejhomogennějších zemí světa. Valnou většinu z ní tvoří Korejci a jediná minoritní skupina je tvořena Číňany, jejichž počet se odhaduje na 50 tisíc. Ostatní cizinci poté představují zanedbatelný počet jedinců (Minority Rights Group International, 2021a).

Špatnou strukturu a celkovou zaostalost hospodářství v Severní Koreji dokazují v minulosti proběhlé hladomory, jejichž příčinou bylo zhroucení severokorejského vládního distribučního systému potravin. Vláda dnes již zesnulého Kim Čong-ila nebyla schopna vypořádat se s tímto závažným problémem, který v letech 1993 až 1995 podle odhadů zapříčinil smrt hladováním a nemocemi spojenými s hladováním asi 2,5 milionu lidí. Obdobná situace se odehrála i mezi lety 1994 až 1998, kdy se odhady pohybují okolo 3,5 milionu mrtvých (Human Rights Watch, 2016b; National Geographic 2006). To je do jisté míry spjato s teorií centrálně plánovaného hospodářství vycházející z přímých zásahů státních orgánů do státní ekonomiky, kterou Severní Korea praktikuje (National Geographic, 2006). Ačkoliv se Severní Korea řadí mezi jedny z nejvíce militarizovaných zemí, což vyžaduje nemalé finanční náklady, problém týkající se hladovění, nedostatečné zdravotní péče a nedostatku elektrické energie i přesto trvá (National Geographic, 2006). I přes to ale dosahuje naděje na dožití 72,4 let, což odpovídá světovému průměru (Gapminder, 2019).

V oblasti průmyslu se KLDK zaměřuje na výrobu vojenských produktů, strojírenství, výrobu chemikálií a těžbu nerostných surovin a v oblasti zemědělství jsou zde ideální podmínky pro pěstování rýže, kukuřice, brambor, sójových bobů a chov skotu (National Geographic, 2006). Struktura hospodářství odpovídá nepříliš vyspělé zemi, což potvrzuje tvorba HDP, na které se z 22,5 procent podílí zemědělství, 29,9 procent služby a 47,6 procent průmysl (CIA, 2017a). HDP na obyvatele podle parity kupní síly činí 1 700 dolarů a řadí se tak k jedněm z nejnižších (CIA, 2015). Export je zaměřen na nerosty, metalurgické produkty, zbraně a textil, přičemž většina z těchto komodit směřuje převážně do sousední Číny. Opačnou stranou putuje nedostatkové zboží, tedy zejména jídlo, jehož největším dodavatelem je rovněž Čína (National Geographic, 2006). Významnou složkou poskytující finanční injekci současnému severokorejskému režimu se stala šedá ekonomika, která se mimo jiné zaměřuje především na výrobu a následný prodej a distribuci drog (Hyung-min, 2010).

Vzdělávací systém v Severní Koreji je bezplatný a povinný pro jeden rok předškolního věku, pět let základní školy a šest let střední školy. Tento systém slouží jednak jako tradiční prostředek pro produkci kvalifikované pracovní síly, která naplní ekonomické cíle země, a jednak jako jeden z nástrojů pro vnucování komunistické ideologie včetně zášti vůči západnímu světu a veškerému náboženství. Studenti jsou usměrňováni tak, aby se věnovali studiu vědních a technologických oborů, přičemž nabídka vysokoškolského vzdělání zahrnuje programy v délce od dvou do šesti let. Nejvýznamnější vysokoškolské vzdělání lze získat na prestižní univerzitě Kim Ir-sena v Pchjongjangu (Britannica, 2021a). Uvádí se, že gramotnost Severokorejců dosahuje až 99 procent (National Geographic, 2006). Tento údaj ale vyvolává v souvislosti se zmíněným členěním obyvatel podle hierarchie songbun společně s omezenou svobodou vzdělání jistou skeptičnost. Izolovanost KLDR vůči okolnímu světu totiž do jisté míry ovlivňuje také omezené množství dostupných informací a dat, která jsou často odhadována nebo jsou zcela nedostupná, což může vést k jisté zpochybnitelnosti. Právě o tom svědčí i HDI Severní Koreje, který by mohl podávat zajímavé informace o rozvoji této nejrepresivnější země v porovnání s ostatními státy světa (United Nations, 2020).

Rozporuplnost v oblasti lidských práv budí ignorance KLDR mezinárodně uznávaných smluv a úmluv o lidských právech, z nichž některé podepsala a ratifikovala, a plnění povinností z nich vyplývajících, což si žádá pozornost nejen OSN, jíž je sama členem, ale celého světa. Oficiálně se totiž ratifikací zavázala k dodržování a plnění povinností vyplývajících z Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen. Ratifikací Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, Úmluvy o právech dítěte a Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii navíc předcházely podpis (United Nations, 2021d). Bez ohledu na důležitost jednotlivých dokumentů se Severní Korea před zraky bezmocného zbytku světa dopouští strašlivých nelidských a nespravedlivých zločinů, včetně poprav, svévolných trestání trestných činů, zadržování nebo nucených prací. Na druhou stranu se snaží odvrátit pozornost od problematiky lidských práv mezinárodní diplomacií týkající se především korejského jaderného programu představujícího obrovskou hrozbu pro okolní svět, či testováním svých zbraní, které zpravidla vyvolá reakce mezinárodní diplomacie (Human Rights Watch,

2020a). Tento jaderný program zároveň slouží Severní Koreji jako záruka pro nastavení stavu bezmocnosti zbytku světa, který se programem cítí ohrožen.

Od roku 1991 se KLRD řadí mezi členské státy OSN (United Nations, 2021e). Členství s sebou ovšem nese řadu závazků a povinností včetně těch vyplývajících z mezinárodních smluv a úmluv, které by Severní Korea v ideálním případě měla plnit a dodržovat, a to nejen v oblasti lidských práv, ale i v ostatních oblastech, na které se tato mezinárodní organizace zaměřuje. Zároveň představuje toto členství jakýsi nástroj pro usměrnění jednání severokorejské vlády vůči právům Severokorejců nebo pro zamezení černého scénáře, který představují severokorejské nukleární zbraně. Ze strany Severní Koreje se ale jedná o nástroj nepříliš respektovaný, tudíž nezaručený.

Severní Korea není přímým členem regionální organizace ASEAN působící v jihovýchodní Asii, jelikož se jedná o stát Východní Asie. I přesto se ale roku 1993 účastní Regionální fóra ASEAN, na kterém se diskutují regionální problémy usnadňující důvěru a preventivní diplomacii týkající se politických a bezpečnostních otázek zúčastněných zemí (Council on Foreign Relations, 2020b).

2.1.2 KLRD a lidská práva

Málokde na světě jsou lidská práva potlačována v takové míře jako v Severní Koreji. Je to země netolerující žádný nesouhlas se státní mocí a ideologií, zakazující nezávislost médií, svobodu projevu, shromažďování, sdružování, náboženství a jiných základních lidských práv. Je to země, která se dopouští zločinů odporujících samotné lidskosti, včetně vyhlazování, vraždění, otroctví, mučení, věznění, různých forem sexuálního násilí nebo nucených potratů a jakákoliv ochrana lidských práv, která se v západním světě považuje za samozřejmou, zde prakticky neexistuje (Human Rights Watch, 2020a). Ačkoliv, jak již bylo zmíněno, podpis a ratifikace mezinárodních smluv a úmluv o lidských právech působí v Severní Koreji pouze na oko, tak opovrhování mezinárodním systémem lidských práv vedlo v minulosti k vyšetřování OSN, které se nakonec dostalo až k Mezinárodnímu trestnímu soudu, načež Severní Korea jakákoliv zjištění popřela a zároveň odmítla jakkoliv spolupracovat. V současné době i nadále probíhá shromažďování důkazů o porušování lidských práv, kterých se korejská vláda dopustila (Human Rights Watch, 2020a).

Režim nastolený v KLRD má jednoznačně neblahý vliv na dodržování práv Severokorejců, kteří se stali vězni ve své vlastní zemi, a tak není divu, že mnozí z nich

se, leč velmi riskantní cestou, rozhodli uprchnout. Severokorejská vláda se ve snaze zabránit uprchlictví rozhodla zatýkat osoby komunikující s vnějším světem, osoby podezřelé z možného útěku a přistoupila také ke zveřejňování trestů osob chycených při útěku nebo k rušení mobilního signálu na hranicích. Ostatně svědectví těchto severokorejských uprchlíků se dají považovat za jedny z velmi cenných informací o Severní Koreji. Ovlivňujícím faktorem toku migrace těchto utečenců se stala geografická poloha vůči okolním státům a především přátelské vztahy s vnitrozemními sousedy. Za nejbezpečnější se tedy dá považovat migrace směřující do Jižní Koreje, která, ačkoliv s vládou Severní Koreje zachovává nepřátelský vztah, tak respektuje a vykonává povinnosti vyplývající z Úmluvy o uprchlících. V roce 2011 se do Jižní Koreje dostalo 2 706 Severokorejců a důkazem o zpřísňujících se opatřeních ze strany severokorejské vlády, jsou data z roku 2018, kdy Jižní Korea přijala 1 137 utečenců. Opačná situace nastává v případě, že se Severokorejci rozhodnou uprchnout do sousední Číny, ve které by měli být uprchlíci pod ochranou mezinárodního práva o uprchlících, respektive Úmluvy o uprchlících, ke které se Čína zavázala podpisem. Čína však opakovaně své závazky ohledně ochrany uprchlíků neplní a na žádost severokorejské vlády pátrá po uprchlících ze Severní Koreje, které následně posílá zpět, kde je čeká nemilosrdný trest. Čína pro pátrání po uprchlících využívá vedle přísných kontrol na hranicích a silnicích také moderních technologií, včetně elektronických průkazů totožnosti. Repatriovaní uprchlíci poté v Severní Koreji mohou čelit v závislosti na vážnosti „zločinu“ krátkodobé vazbě, dlouhodobé vazbě či uvěznění v politických táborech, anebo dokonce i trestu smrti (Human Rights Watch, 2020a).

Zpráva Amnesty International (2013) uvádí, že velikost dvou největších a nejhrůznějších politických táborů 15 a 16, souhrnně nazývaných jako *Kwanliso*, je mnohem větší, než se původně předpokládalo. Podle údajů z roku 2011 se odhaduje, že tábor 16 zaujímající plochu zhruba 560 km², vězní na více než 20 tisíc lidí. Bývalý bezpečnostní úředník tohoto politického tábora se vůbec poprvé rozhodl o hrůzách, které zažil, veřejně mluvit. Ve svém svědectví popisuje nejen to, jakým způsobem probíhá samotné zadržení, ale i to, jak probíhá život v těchto táborech, kde jsou vězni nuceni si kopat své vlastní hroby a kde znásilňování žen a jejich následné mizením je na denním pořádku. Tábory tohoto typu se vyznačují přísnými bezpečnostními opatřeními a nucenými pracemi vězňů, mezi které patří například těžba dřeva a jeho následné zpracování (Amnesty International, 2013). K nuceným pracím nejsou ale nuceni pouze

vězni, ale i většina severokorejského obyvatelstva, a to včetně žen a dětí. „Zobrazení loajality“, jak se tento typ nucených prací nazývá, je cíleně zaměřeno na zkoušku oddanosti Severokorejců, ověření jejich manipulovatelnosti a také na udržení stability severokorejské ekonomiky. Touto zkouškou je povinen projít každý Severokorejec v určité chvíli svého života na důkaz oddanosti vůči režimu, nehledě na to, že se jedná o práci bez možnosti jakékoliv kompenzace (Human Rights Watch, 2020a).

Oprostíme-li se od nucených prací, tak i výběr zaměstnání skýtá jistá omezení a je tak v rozporu s právem na svobodnou volbu zaměstnání. Tato volba leží v mnoha případech právě v rukou severokorejské vlády, která přiděluje pracovní místa mužům a ženám z venkovských i městských oblastí. Obecně platí, že zaměstnanci mají právo na plat, to však v některých případech neplatí v KLDR, kde jsou mnozí zaměstnanci donuceni k vyhledání druhé práce, která pokryje náklady na základní lidské potřeby, tedy jídlo, pití, střechu nad hlavou a hygienu. Pracovní absence bez svolení je rovna trestnému činu, jehož následky představuje trest tří až šesti měsíců v pracovních převýchovných táborech. Není tak divu, že Severní Korea jako jedna z mála členských států OSN nepřijala nabídku členství v Mezinárodní organizaci práce a nejeví žádný zájem ke svému zpětnému vstupu (Human Rights Watch, 2020a).

Jak již bylo zmíněno, vzdělání v Severní Koreji je do jisté míry povinné, avšak dožadování se tohoto práva značně ovlivňuje postavení obyvatel v rámci songbunu. Platí, že pokud je jedinec ve vztahu pozitivním či neutrálním ne však negativním vůči režimu, tak se ve většině případů může dožadovat svého práva na vzdělání. V negativním případě nemá jedinec přes veškerou jeho snahu sebemenší šanci nějakým způsobem akademicky pokročit. Právě v tom se odráží důležitost songbunu, respektive postavení severokorejských občanů vůči režimu, ve kterém může jedinec za určitých podmínek stoupat vzhůru (Liberty in North Korea, 2019).

Severokorejská média včetně tisku, televize a jiných veřejných informačních sdělovacích prostředků jsou pod bezprostředním vlivem Korejské strany práce, tudíž není možné setkat se s jakýmkoliv nesouhlasným hlasem vůči režimu. Tamní ústava sice svobodu a nezávislost tisku zakotvuje, ovšem jednání severokorejské vlády, které Severokorejčům odepírá toto základní právo, je s ní v přímém rozporu. Uznávání svobody a nezávislosti tisku jakožto ústavního práva severokorejských občanů se poté zdá být zcela bezvýznamné (Kyu Ho, 2009). Vláda Severní Koreje si zároveň uvědomuje sílu a vliv médií, jež v minulosti pomohla urychlit pád například totalitního

režimu v Sovětském svazu, a proto se za každou cenu snaží o udržení veškerých médií pod svou kontrolou. Ovládání médií je dokonce přikládán takový význam, že dochází ke kontrole novin ještě před jejich vytištěním. Nedostatečná produkce a rozvod elektrické energie v zemi totiž značně omezují dosah elektronických médií, což přidává tištěným materiálům na důležitosti. Předmětem veškerých médií kontrolovaných Korejskou stranou práce jsou vedle mnohdy lživých informací zkreslujících skutečnost a podporujících vládnoucí režim také informace zaměřené na zhoršování obrazu okolního světa včetně kritiky Západu, což vytváří iluzi pro severokorejské obyvatele, kteří neznají skutečnost (Darewicz, 2013).

Odmítavý postoj Severní Koreje vůči jakékoliv formě náboženství je také v přímém rozporu se severokorejskou ústavou, která svobodu náboženského vyznání zakotvuje. Záruku svobody náboženského vyznání obsahuje článek 68 severokorejské ústavy: *„Občané mají svobodu náboženského vyznání. Toto právo je zaručeno povolením stavby náboženských budov a pořádáním náboženských obřadů. Náboženství nesmí být používáno k přivádění vnějších sil nebo k poškození státu a sociálního řádu.“* Socialistická ústava KLDK (1972, článek 68, cit. v Korean Bar Association, 2014, s. 7). Tato záruka ovšem splňuje legislativní funkci k uspokojení mezinárodního společenství, nikoliv však funkci faktickou, o kterou jde především. Kritice ze strany mezinárodního společenství za nedodržování svobody náboženského vyznání se Severní Korea brání právě poukazem na její zakotvení v ústavě (Korean Bar Association, 2014). Kontrolu veškeré náboženské činnosti dokazuje vnučování smyšleného nebezpečí a negativních dopadů náboženství Severokorejčům již od útlého věku. Například křesťanství, jakožto náboženství Západu, bylo po vzniku KLDK zcela nepřípustné, a proto v minulosti došlo k čistkám severokorejských křesťanů. Dalším protináboženským nástrojem je různá vládní propaganda, která má za úkol odradit obyvatele od náboženské víry a zabránit jejímu dalšímu šíření. I přesto ale na severu korejského poloostrova náboženství stále přežívá, a to jednak v nitru jedinců skrývajících se před neúprosným režimem, a jednak v těch, kteří se k náboženství otevřeně hlásí, a jdou tak vládnímu utlačování vstříc i za cenu rizika, kterou svoboda náboženského vyznání v neúprosné Severní Koreji představuje (Britannica, 2021a).

Severní Korea patří mezi signatářské státy Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen. Závaznost této úmluvy přesto nedokázala zamezit diskriminaci žen, na kterých jsou páčány různé formy násilí. Této skutečnosti nepomáhá ani panující

nerovnost mezi severokorejskými obyvateli, jejíž vznik způsobilo zavedení politicko-sociální segregace obyvatelstva – songbunu – znevýhodňující jednotlivce, která prohlubuje nejen systematickou diskriminaci, ale také násilný přístup k severokorejským ženám (Korean Bar Association, 2014). Není proto divu, že více než 70 procent severokorejských uprchlíků tvoří ženy. Jejich svědectví zároveň potvrzuje, že veškeré násilí páchané na ženách se v Severní Koreji považuje za tabu a navíc jsou tamní obyvatelé, v některých případech i přes svůj vlastní nesouhlas, zatvrzelí v obviňování oběti, nikoliv násilníka. Mezi velmi časté případy patří zneužívání žen severokorejskými úředníky, kteří se většinou řadí mezi vyšší občanskou třídu, obchodníky s lidmi a jihokorejskými úředníky zneužívající severokorejské ženy, kterým se podařilo uprchnout (Amnesty International, 2021b). Vysoká míra ženské diskriminace včetně sexuálního obtěžování, napadání na pracovišti nebo nucených sňatků není cizí ani státním orgánům, které systematicky a soustavně neposkytují spravedlivé jednání obětem, které představují severokorejské ženy a dívky (Human Rights Watch, 2020a).

2.1.3 Globální status svobody dle Freedom House a civilizační zařazení podle Huntingtona

Americká nevládní organizace Freedom House zařazuje Severní Koreu v rámci metodiky tradičního ukazatele globálního statusu svobody pro rok 2020 mezi nesvobodné země. Jednotlivé otázky týkající se politických práv v zemi byly vyhodnoceny 0 body, zatímco v oblasti občanských svobod získala body 3. V součtu se celková výše skóre vyšplhala na pouhé 3 body, které představují jeden z nejnižších stupňů demokratické svobody (Freedom House, 2021c). Hůře se podle přístupu Freedom House umístily pouze státy Turkmenistán, Eritrea a Jižní Súdán se 2 body a Sýrie a Tibet s bodem jedním, přičemž všechny zmíněné státy spadají do kategorie nesvobodné. Hodnocení Eritrey, Jižního Súdánu a Sýrie ale do jisté míry ovlivňuje probíhající otevřený válečný konflikt či nestabilita a v případě Tibetu se jedná o nadvládu cizí mocnosti – Číny (Freedom House, 2021b).

V Huntingtonově publikaci z roku 1996 nalezneme mapu, která Severní Koreu zařazuje mezi země civilizace čínské. Zároveň v knize přiznává, že označení konfucianská civilizace, které použil ve svém odborném článku z roku 1993, nebylo zcela ideální a postrádalo určitou přesnost. Apeluje na to, že konfucianismus, coby

asijské náboženství, se sice řadí mezi nedílné součásti čínské civilizace, ale samotná čínská entita překračuje její hranice a zahrnuje i příbuzné vietnamské a korejské kultury. Z tohoto důvodu je označení „čínská“ civilizace považováno za příhodnější (Huntington, 1993; 1996).

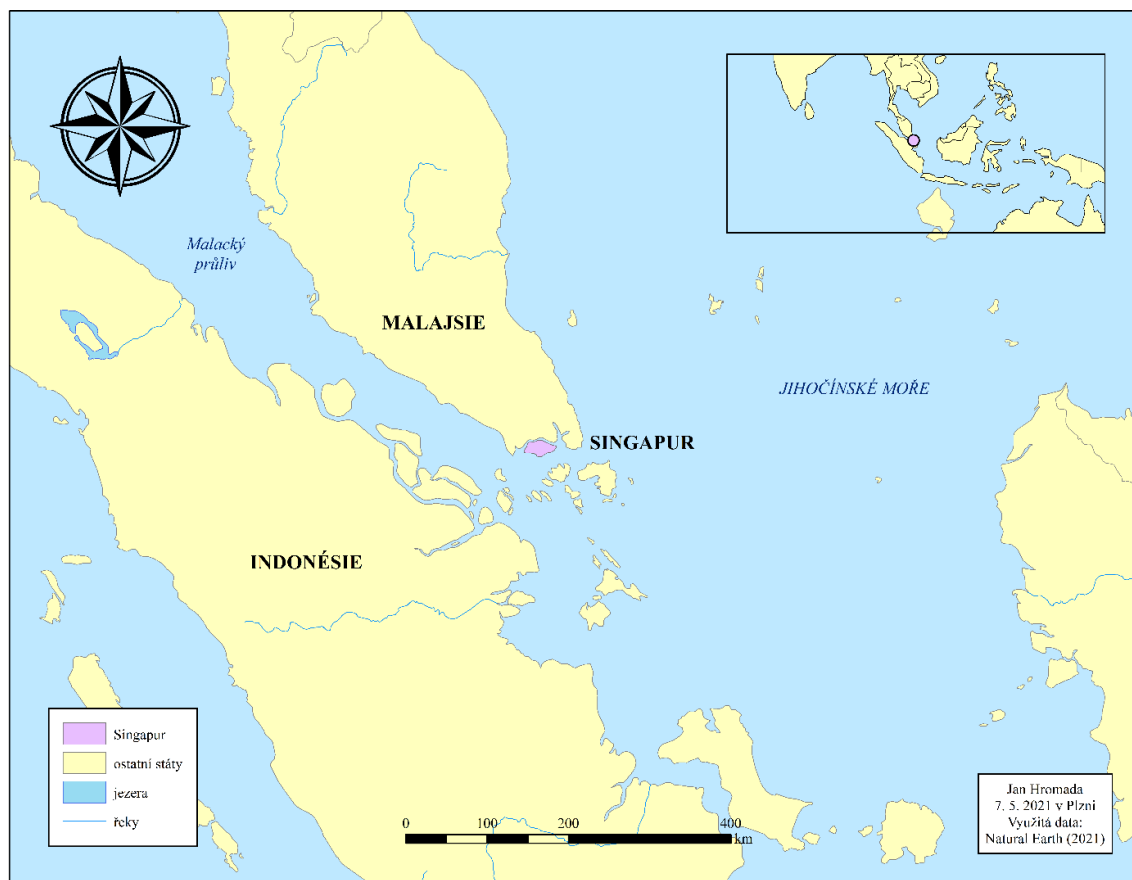
2.2 Singapurská republika

2.2.1 Základní charakteristika a vybrané geografické aspekty

V Jihovýchodní Asii se nachází nevelký stát s názvem Singapur. Specifičnost tohoto státu není dána pouze tím, že se jedná o městský stát, který mimo jiné patří k celosvětové špičce v oblasti životní úrovně obyvatel, ale také osobitým dodržováním lidských práv, které se pohledem západní demokratické společnosti může jevit jako podivné. Do jisté míry přitom souvisí právě s vyšší životní úrovně tamních obyvatel (Diamond, 2019).

Singapur leží na jihovýchodě Malajského poloostrova, který je obklopen Andamanským mořem ze západu a Jihočínským mořem z východu. Podél západního pobřeží poloostrova se táhne Malacký průliv oddělující Malajský poloostrov a Sumatru, začleňující se do komplexu ostrovů zvaných Velké Sundry, které mimo Sumatru zahrnují také ostrovy Jáva, Borneo a Celebes včetně řady menších ostrovů. Podlouhlý Malajský poloostrov je územím států Barma, Thajsko, Malajsie a Singapur (Školní Atlas světa, 2020). Singapur se skládá z největšího stejnojmenného ostrova a několika menších ostrovů. Celkově se rozléhá na pouhých 709 km², kde žije na 5,7 milionu obyvatel (CIA, 2021b; The World Bank, 2019c). Singapur jakožto státní útvar vznikl v roce 1965, kdy se nenásilně, ne však bezproblémově, oddělil od Malajsie a stal se tak autonomním státem s voleným zákonodárným shromážděním a vlastní vládou. V současné době se jedná o moderní město s jedním z nejvýznamnějších přístavů na světě, které v minulosti poznamenala dlouholetá koloniální nadvláda Velké Británie (Fárek, 1982).

Mapa č. 5: Geografická poloha Singapur

Městský stát Singapur se řadí mezi takzvané hybridní režimy, kde funguje polodemokratický (či poloautoritativní) politický systém, který můžeme také označit jako omezenou demokracii. Ačkoliv je tento systém založen na politickém pluralismu a pravidelně se konajících svobodných volbách, tak již od počátku samostatnosti je singapurský politický život pod nadvládou politické Strany lidové akce. Legální a legitimní opozice však není schopna vládu této strany ohrozit, natož převzít její vedoucí pozici, která trvá od prvního volebního vítězství v roce 1959 (Balík & Kubát, 2004). V posledních volbách, které se konaly v roce 2020, obsadila Strana lidové akce 83 z 93 křesel, zatímco opoziční Dělnická strana zažívala úspěch v podobě 10 obsazených křesel, což je doposud nejvyšší počet (Human Rights Watch, 2020b). Představitelem singapurského politického systému byl až do roku 1990 Lee Kuan Yeew, který se zasloužil o založení tohoto politického systému na pomezí demokracie a autoritarismu a jehož dílo přetrvává v jeho následovatelích dodnes. Specifik politického systému v Singapuru existuje hned několik. Při svém vzniku v roce 1965 se Singapur potýkal nejen se špatnou ekonomickou situací, ale i s hrozbou, kterou představoval komunismus. Na rostoucí vliv komunistů v zemi singapurská vláda reagovala

„komunistickými“ metodami, jinými slovy je nechala pozatýkat a komunistickou stranu v zemi zcela zakázala. Dalším specifikem byl samotný Lee Kuan Yeew, který dlouhá léta zastával funkci předsedy vlády a jakožto charismatický, vzdělaný, poctivý a oblíbený politik, představoval upevňující roli ve vztahu singapurských občanů k politickému systému. Faktem také zůstává, že Strana lidové akce vždy působila efektivně na společnost, což dokazuje například účast státu na zvyšování životní úrovně Singapurčanů, modernizace země nebo boj proti korupci. Jak se na první pohled může zdát, tak singapurská vláda nejedná vůči tamním obyvatelům a opozici silou, naopak se snaží jednat vždy tak, aby měla souhlas většiny obyvatel (Balík & Kubát, 2004). Singapurský politický systém se může v očích západních společností zdát jako nedostatečně demokratický, vládní stabilita a neuvěřitelné ekonomické úspěchy tak malé země však tento nedostatek do jisté míry kompenzují. Hlavou Singapurské republiky je v současné době prezidentka Halimah Yacob, která zastává spíše reprezentativní funkci. Významnější roli ve vedení státu ovšem hraje předseda vlády Lee Hsien Loong (Balík & Kubát, 2004; Amnesty International, 2021b). Existence prezidenta, respektive prezidentky, společně s úplným názvem – Singapurská republika – naznačuje, že se jedná o republiku, v tomto případě parlamentního typu. Republika představuje formu vlády, jejíž hlavou je dočasně volený prezident podřizující se právnímu řádu a nedisponující žádnými osobními pravomocemi. Zároveň je republika založena na ochraně základních práv a svobod jednotlivce, demokratických volbách a na účasti občanů na správě veřejných záležitostí, včetně volby členů parlamentu. V parlamentní republice stojí na vrcholu pomyslné pyramidy parlament vydávající zákony a kontrolující podřízenou vládu ve výkonu moci. Prezident má moc jmenovat premiéra a představitele vlády, přičemž se zakládá na důvěře parlamentu vůči vládě (Tomeš a kol., 2000). V Singapuru zastává částečnou moc (v republikách jinak typickou pro) prezidenta parlament, jehož většina volí předsedu vlády společně s jeho kabinetem sestavujícím vládu. Společně se vznikem samostatného Singapuru se zavedla forma státního uspořádání parlamentní republiky, za níž nepochybně stojí vliv britského impéria, jehož byl Singapur v minulosti součástí (Britannica, 2021b).

Zmíněné potírání korupce ze strany vlády se zdá být v celosvětovém srovnání velmi úspěšné. Analýza Transparency International (2021) z roku 2020 uvádí, že v žebříčku vnímání korupce se Singapur umístil společně s Finskem, Švýcarskem a Švédskem na obdivuhodném třetím místě z celkem 180 hodnocených zemí. Singapur

tak v hodnocení indexu vnímání korupce vyčnívá mezi jihoasijskými zeměmi a dosahuje ba i v některých případech převyšuje úroveň, kterou má většina demokratických států západní společnosti (Transparency International, 2021).

Spektrum náboženství v Singapuru se odráží v multietnicitě tohoto městského státu. Majoritní skupinu zde zaujímají Číňané tvořící 75 procent populace. Mezi menšinové skupiny patří Malajci (okolo 14 procent), Indové (přibližně 9 procent) a zbylá 2 procenta představují minority především z Evropy a zbytku Asie (Minority Rights Group International, 2021b). Více než dvě třetiny etnických Číňanů se hlásí ke konfucianismu, buddhismu nebo taoismu, zatímco etničtí Malajci jsou spjatí s islámem a Indi s hinduismem. Zbylá část čínské komunity jsou převážně křesťané, přičemž islám a křesťanství jsou v Singapuru, co se počtu věřících týče, srovnatelné. Zbývající populace Singapuru se nehlásí k žádné víře (Britannica, 2021b). Vztah Singapuru k náboženským menšinám zdá se být velmi pozitivní. Důkazem jsou etničtí Malajci představující největší minoritní skupinu, které zakotvuje singapurská ústava jakožto domorodé obyvatelstvo. Mimo jiné se stát prostřednictvím ústavy, konkrétně článkem 152, zavazuje k respektování zájmů rasových a náboženských menšin. I přes zmíněnou ochranu menšin však v minulosti došlo ze strany singapurské vlády k zákazu méně rozšířené náboženské menšiny – jehovistů (Minority Rights Group International, 2021b).

Singapur se stal největším finančním centrem jihovýchodní Asie, což dokazuje více než 3 tisíce kanceláří nadnárodních společností nacházejících se na území tohoto městského státu. Malackým průlivem vede nejkratší cesta spojující Indický oceán a Jihočínské moře, což dodává strategické poloze Singapuru na významu (National Geographic, 2006). V té souvislosti se zde po Šanghaji nachází druhý nejvýznamnější a nejfrekventovanější nákladní přístav na světě (World Shipping Council, 2021). Nejpokročilejší ekonomika jihovýchodní Asie se z prvotních ekonomických problémů, které nastaly po vyhlášení samostatnosti, dostala až do nejvyšších příček ekonomické vyspělosti v rámci celého světa. Odlišnost singapurské ekonomiky od ostatních zemí Asie spočívá primárně v nezávislosti na produkci a exportu komodit. Absence jakýchkoliv nerostných surovin s výjimkou ropy znemožňuje těžbu, což klade důraz na import potřebných surovin při průmyslové výrobě. Ta se specializuje na výrobu elektroniky, chemikálií a ropných vrtných zařízení a tvoří 24,8 procent z celkového hrubého domácího produktu (dále jen HDP) Singapuru (CIA, 2017b). Zemědělství

zaujímá v ekonomice státu pouze zanedbatelnou část, za zmínku stojí pěstování kaučuku, ovoce nebo orchidejí. V malé míře se zde také chová drůbež a loví ryby. Nejvýznamnější složkou singapurské ekonomiky jsou služby zahrnující finančnictví a pojišťovnictví, obchod a nákladní dopravu (logistiku) nebo vědu a výzkum, které se podílejí na 75,2 procenta státního HDP. Mezi exportní zboží se řadí stroje a elektronická zařízení, spotřební zboží a chemikálie (Britannica, 2021b; National Geographic 2006; CIA, 2017b). O ekonomickém rozvoji v celosvětovém měřítku vypovídá komplexní přístup HDI, který zahrnuje očekávanou dobu dožití, respektive průměrnou délku života a zdravotní stav obyvatel, dostupnost a nejvyšší dosažené vzdělání a průměrný reálný HDP na obyvatele v dolarech představující vyspělost vybraného státu. Hodnota HDI se pohybuje v rozmezí od 0 do 1, přičemž platí, že čím nižší hodnota indexu, tím nižší lidský rozvoj v dané zemi. V roce 2019 zaujal Singapur v tomto hodnocení 11. příčku společně s Finskem a jejich hodnota HDI dosahuje 0,938. Naděje dožití Singapuránů činí 83,6 let, což je čtvrtá nejvyšší hodnota na světě v roce 2019. Předpokládaná školní docházka trvá 16,4 let, průměrná školní docházka 11,6 let a HDP na obyvatele podle parity kupní síly činí 88 155 dolarů (United Nations, 2020). V pořadí HDP na obyvatele podle parity kupní síly se Singapur řadí mezi nejlepší trojici, hned po Lichtenštejnsku a Kataru. Informace o skutečném využití ekonomického růstu pro zlepšení úrovně obyvatel pak lze získat odečtem pořadí HDP od pořadí HDI dané země. V případě Singapuru činí tato hodnota -7, což znamená, že ačkoliv Singapur disponuje velkým bohatstvím, tak investice do zlepšení úrovně obyvatel jsou jaksí nedostatečné (Syrovátka, 2008). Nicméně tento rozdíl není tak velký, což u států v předních příčkách HDI není neobvyklé. I přesto zde ale nalezneme jednu z nejvyšších životních úrovní na světě (United Nations, 2020).

V multietnickém Singapuru jsou uzákoněny hned čtyři úřední jazyky – angličtina, mandarínština, malajština a tamilština. To představuje komplikovanou strukturu singapurského vzdělávacího systému. Povinné a bezplatné základní vzdělání trvající 6 až 8 let probíhá v angličtině, přičemž každý student je povinen si dle vlastní volby vybrat další ze zbývajících úředních jazyků jako druhý jazyk. Na základě volby oboru jdou pokračující studenti do čtyřletých nebo pětiletých výukových kurzů. Vysokoškolskému vzdělání předchází 2 až 3 roky strávené na takzvané „předuniverzitě“, po které se studenti zapisují na univerzitu nebo technickou školu. Nejvýznamnější a největší vzdělávací instituci představuje Národní univerzita

v Singapuru (Britannica, 2020b). Obecně patří vzdělání v Singapuru k velmi ceněným odvětvím a v souvislosti s vysokou životní úrovní je na něj kladen velký důraz, a proto se gramotnost singapurského obyvatelstva pohybuje kolem 97 procent (CIA, 2018).

Singapur se stal signatářským státem tří mezinárodních smluv a úmluv o lidských právech, kterými jsou Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o účasti dětí v ozbrojených konfliktech a Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, které zároveň i ratifikoval. K ratifikaci došlo také u Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen a Úmluvy o právech dítěte. Doposud se ovšem právně nezavazuje k základním smlouvám a úmluvám o lidských právech, mezi které patří Mezinárodní pakt o občanských a politických právech nebo Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (United Nations, 2021d). Zdržuje se také ratifikace klíčové úmluvy Mezinárodní organizace práce, kterou je Úmluva o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat (Evropský parlament, 2019a).

Relativně mladý Singapur se již po své samostatnosti v roce 1965 připojil k členským státům OSN (United Nations, 2021e). Rovněž od roku 1965 jakožto bývalá britská kolonie je Singapur členským státem Britského společenství národů zvaného Commonwealth (Fárek, 1982). Od roku 1967 je členem regionální organizace ASEAN působící v jihovýchodní Asii (Ministry of Foreign Affairs Singapore, 2021).

2.2.2 Singapur a lidská práva

V první řadě je třeba objasnit, jakým způsobem žijí tamní obyvatelé a v jaké míře se na tomto způsobu života podílí singapurská politika. Tento městský stát oplývá jednou z nejvyšších a dlouhodobě udržitelných životních úrovní na světě, která ovšem není zadarmo. Za existencí této typické charakteristiky Singapuru přitom stojí samotní singapurští občané, kteří se svou vládou uzavřeli nepsanou dohodu o omezení individuální svobody výměnou za nadstandartní životní úroveň, ke které se konkludentně zavazují (Diamond, 2019). Otázkou zůstává, zda mají občané při uzavření zmíněné dohody na výběr, a zda tak tedy opravdu činí dobrovolně. Nevelikost Singapuru klade důraz na způsob využití každého prostoru s rozvahou, přičemž orná půda v tomto světově významném finančním centru nepřipadá v úvahu. V té souvislosti se stává závislý na importu potravin, jež poskytuje zejména sousední Malajsie. Kromě toho se stal Singapur závislý také na spotřebě vody, kterou rovněž dodává Malajsie, což

znamená, že si nemůže dovolit dělat jakékoliv chyby v těchto mezinárodních vztazích. Singapurská vláda se aktivně zapojuje do kontroly vody pověřováním inspektorů, kteří procházejí jednotlivé domácnosti a kontrolují jejich spotřebu vody a její nezávadnost včetně možného výskytu líhni moskytů přenášejících choroby. Zároveň by měla každá domácnost disponovat senzorem založeným na chytrých technologiích, prostřednictvím kterého je možné sledovat spotřebu elektřiny a vody, a to například včetně času spláchnutí toalety. Pohledem západní společnosti se taková dohoda může zdát neakceptovatelná, pro singapurské obyvatele je to ovšem cena za vysokou životní úroveň, kvalitu zdravotnictví a nadprůměrnou bezpečnost (Diamond, 2019).

Další problematiku týkající se lidských práv v Singapuru představuje právo na svobodu projevu, které do jisté míry omezuje mimo jiné přijatý zákon o falešných zprávách (Amnesty International, 2021a). Tento zákon slouží jako prostředek singapurské vlády pro manipulaci, kontrolu a v případech kritického projevu vůči vládě také blokaci zpráv šířících se zejména na sociálních sítích a v jiných online médiích. Zákon o ochraně před online nepravdami a manipulací, jak je nazýván, byl uveden v platnost v roce 2019 a ukotvuje pravomoc singapurské vlády označit online obsah za falešný či nepravdivý a v těchto případech se domáhá opravy daného obsahu příslušných médií, která jsou povinna zveřejnit „oznámení o opravě“. V případě nedodržení příkazu o opravě následuje trest, který představuje až 12měsíční vězení a pokutu 20 tisíc dolarů. V minulosti využila singapurská vláda tento zákon více než 50krát, přičemž se jednalo především o nezávislá online zpravodajství, která vyjadřovala nesouhlas s tamní vládou a její politikou (Human Rights Watch, 2020b). Omezování v Singapuru se týká také svobody shromažďování, kterou tamní vláda reguluje prostřednictvím zákona o veřejném pořádku. Demonstrativní shromažďování se neobejde bez povolení, které vydává policie. V případě nelegálního uspořádání demonstrace vzniká ze strany singapurské vlády prostor pro zatčení účastníků demonstrace, což dokazuje i sólový „protest“ z listopadu 2020. Tehdy byl mladý singapurský občan zatčen za protiprávní shromáždění, když v blízkosti policejní stanice držel ceduli s obrázkem smajlíka. K vyšetřování došlo také v dubnu téhož roku, kdy dva mladí singapurští studenti vyvěsili na sociální síť své fotografie vyjadřující klimatický protest. Jelikož zveřejnili fotografie s demonstrativním podtextem bez policejního povolení, označila singapurská vláda toto jednání za protiprávní (Human Rights Watch, 2020b).

V Singapuru se doposud uplatňuje trest smrti, což odporuje standardním, byť Singapurem neratifikovaným smlouvám a úmlouvám o lidských právech a zároveň tak dochází k porušování základního a nejdůležitějšího lidského práva – práva na život. Ovšem zde je třeba zachovat určitou objektivnost, kdy trest smrti může být vnímán jednak jako trest oprávněný za některé nelidské činy a zločiny, a jednak jako trest nepřiměřený ať už byl spáchán jakýkoliv trestný čin. Trest smrti se v Singapuru uděluje za obchodování s drogami a vraždu, přičemž ve valné většině prokázaných případů se obviněný tomuto trestu kvůli striktním rozsudkům v této oblasti nevyhne. Příčinou mnoha spáchaných trestných činů spojených s drogami byla podle pachatelů především nezaměstnanost a zadluženost. Někteří také tvrdí, že byli odsouzeni za držení relativně malého množství drog, trest smrti se poté může zdát o to více drsnější. Singapurská vláda se ohrazuje tím, že se jedná o účinný nástroj pro řešení kriminality a udržení bezpečnosti v zemi. Většina zemí světa se však domnívá, že trest smrti není vhodným nástrojem pro snížení kriminality a už vůbec nevede k vyšší zabezpečení (Human Rights Watch, 2020b; Amnesty International, 2017). Singapur je přesvědčen o tom, že pokud by se přeorientoval na liberálnější západní styl, čelil by tak nárůstu kriminality, nárůstu lidí bez domova, chudobě, vyššímu počtu svobodných matek s delikventními dětmi, nekontrolovatelnému šíření drog a špatné ekonomice, což vzhledem k současnému postavení nehodlá jakýmkoliv způsobem riskovat (Chew, 1994). Vlivem pandemie COVID-19 došlo v Singapuru vedle hiátu plánovaných poprav také k bizarnímu online soudnímu líčení, které se týkalo obchodu s drogami, kdy byl pachatel skrze komunikační program Zoom odsouzen k trestu smrti (Human Rights Watch, 2020b; CzechCrunch, 2020). Součástí trestů za obchod s drogami a další násilné trestné činy, jako například ozbrojenou loupež, jsou tělesné tresty, které mohou na obviněných zanechávat trvalé následky. Podle mezinárodního práva se jedná o mučení, čímž se porušují uznávané, avšak Singapurem neratifikované, lidskoprávní smlouvy a úmluvy, a proto se singapurská vláda stává terčem další kritiky (Human Rights Watch, 2020b).

Charakteristická pro Singapur je nadále se projevující diskriminace z důvodu určité sexuální orientace nebo genderové identity, vůči které v singapurské ústavě neexistuje žádná právní ochrana. Pohlavní styk mezi osobami stejného pohlaví se totiž

považuje za trestný čin, což odporuje právům LGBT⁵ komunity (Human Rights Watch, 2020b; Evropský parlament, 2019a). Diskriminaci pocítují také zahraniční pracovníci, kteří jsou oproti singapurským pracovníkům značně znevýhodňováni, a to například skrze nevyplácení mezd, omezování pohybu, nestanovenou povinnou pracovní dobou, dovolenou a minimální mzdou nebo žádným nárokem na zaměstnanecké výhody. Nedostatečná ochrana zahraniční pracovní síly dává dokonce prostor k fyzickému a sexuálnímu násilí, obzvláště u pracovníků ženského pohlaví, které jsou obecně zranitelnější vůči zneužívání. Nestabilitě práce zahraničních pracovníků napomáhá také možnost snadného rozvázání smlouvy ze strany zaměstnavatele (Human Rights Watch, 2020b; Amnesty International 2011).

Singapur jednoznačně nepatří k nejhorším státům v oblasti dodržování lidských práv, dopouští se však porušování některých důležitých a základních práv a tyto nedostatky by z pohledu demokratické západní společnosti měly být co nejdříve odstraněny (Evropský parlament, 2019a).

2.2.3 Globální status svobody dle Freedom House a civilizační zařazení podle Huntingtona

Přístup Freedom House (2021c) hodnotí Singapurskou republiku skórem 48, a tak spadá do skupiny Partly free, tedy částečně svobodné státy. Stejnou výši skóre sdílí se státy Keňa a Niger. Vyhodnocení skóre je složeno z 19 bodů politických práv a 29 bodů občanských svobod (Freedom House, 2021b). Oproti minulému roku (2019) zaznamenáváme pokles skóre o 2 body v oblasti otázek týkajících se občanských svobod (Freedom House, 2020).

Dle Huntingtona (1996) se Singapur řadí do buddhistické civilizace, která se v této oblasti nachází v obležení sousedních států ztotožňujících se s islámskou civilizací – Malajsií a Indonésií. V širším pojetí pak sám nazývá celou Asii jako „civilizační kotel“, ve kterém je možné se setkat s celkem šesti civilizacemi, jmenovitě: japonskou, čínskou, pravoslavnou, buddhistickou, islámskou, hinduistickou a částečně také s civilizací západní (Huntington, 1996). Singapur je pak sám chápán díky svému rozmanitému etnickému a náboženskému složení jako „tavicí kotel“ různých kultur (Minority Rights Group International, 2021b).

⁵ Práva lesbiček, gayů, bisexuálů a transsexuálů (Human Rights Watch, 2020b).

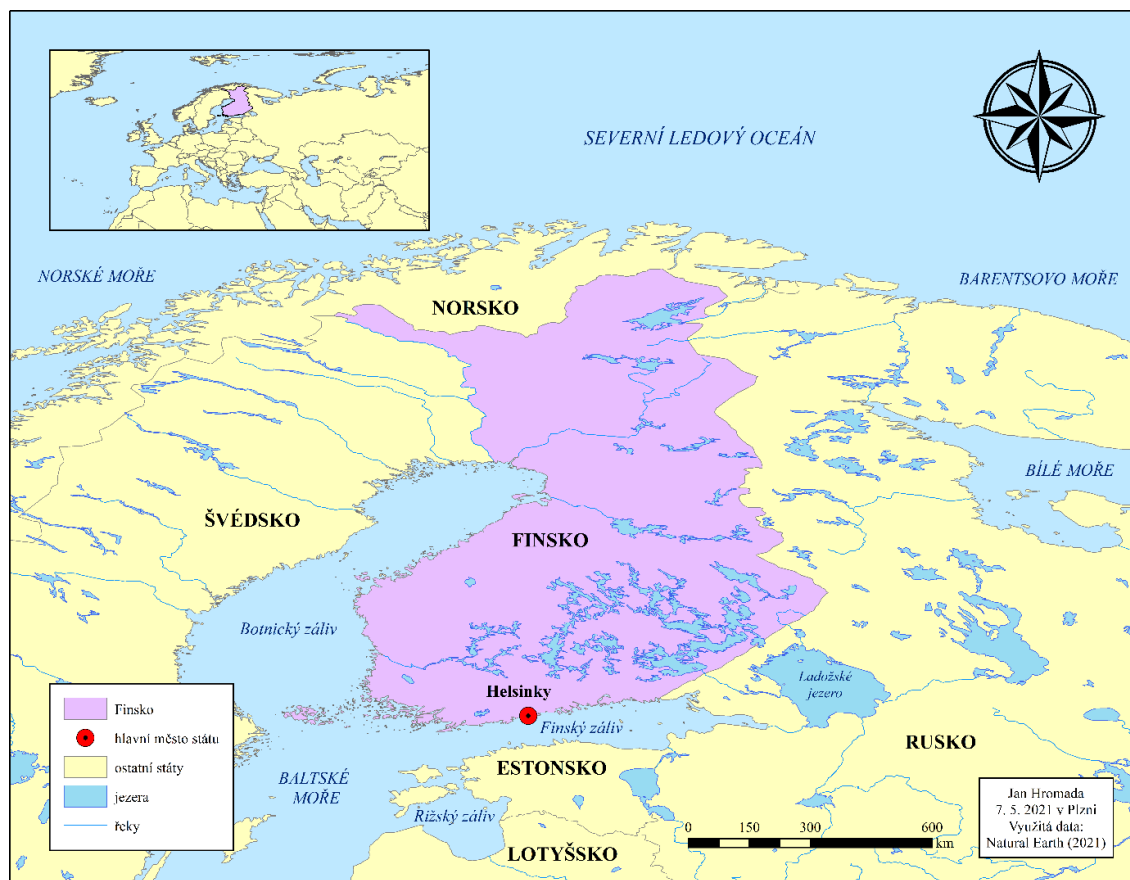
2.3 Finská republika

2.3.1 Základní charakteristika a vybrané geografické aspekty

Finsko leží v severní Evropě a díky své geografické poloze se řadí mezi severské státy⁶. Rozléhá se na rovinatém jižním území Finské jezerní plošiny a na relativně hornatém severu, kde nejvyšší hory sahají do výšek kolem 1 300 metrů nad mořem. Území je součástí Fennoskandinávie a malou částí zasahuje do Skandinávského poloostrova, který náleží z většiny státům Norsko a Švédsko. Západní břehy Finska omílá Blatské moře, které se rozlévá do Botnického zálivu na severu a Finského zálivu na jihu. Hranice Finska tvoří částečně přírodní bariéra – moře společně s převládající územně administrativní hranicí, která na severozápadě rozděluje Finsko s Norskem a Švédskem a na východě s Ruskem (Školní Atlas světa, 2020). Na relativně velkém území Finska, které se rozléhá na 338 145 km², žije pouhých 5,5 milionu obyvatel (2019), z nichž se většina koncentruje do pobřežních oblastí, zejména té jižní, kvůli drsnému severskému klimatu ovlivňujícímu běžný život tamních obyvatel (CIA, 2021c; The World Bank, 2019d a Školní Atlas světa, 2020). Právě zde nalezneme hlavní a nejlidnatější finské město Helsinky (Školní Atlas, 2020).

⁶ Mezi ně patří kromě Finska také Norsko, Švédsko, Dánsko a Island.

Mapa č. 6: Geografická poloha Finska

Nezávislost Finska se datuje od roku 1917, kdy se osamostatnilo od Ruské říše a zároveň došlo k neúspěšnému pokusu o zřízení Finského království (konstituční monarchie⁷), které bylo již v roce 1918 nahrazeno parlamentní republikou, jenž trvá dodnes (Simington, 2007; Tomeš a kol., 2000).

Z hlediska náboženství se Finsko řadí k jednomu z nejhomogennějších zemí v Evropě. Valná většina Finů (okolo 72 procent) se hlásí ke křesťanskému protestantismu, v rámci kterého se ztotožňují s Finskou evangelickou luteránskou církví. Druhou, avšak zanedbatelnou, náboženskou víru představuje pravoslavné křesťanství, ke kterému se hlásí více než 1 procento finského obyvatelstva. Zbytek finské populace jsou nevěřící (Minority Rights Group International, 2021c).

V rámci etnicity se nejedná o nikterak různorodý stát, největší minoritu zde zastupují Švédové (5,3 procenta), Rusové (1,4 procenta) a Estonci (0,9 procenta).

⁷ Forma státního uspořádání, ve které vládne panovník (monarcha) společně s parlamentem jakožto zákonodárným orgánem. Tato forma vládnutí se uplatňuje například u sousedních států Norsko a Švédsko (Tomeš a kol., 2000).

Nachází se zde také zanedbatelná menšina Sámů, též zvaných jako Laponci, čítající na 8 – 10 tisíc jedinců, kteří částečně obývají finský region Laponsko známý také jako „*Sápmi*“ (Minority Rights Group International, 2021c). Ačkoliv finská ústava uznává Laponce jako domorodé obyvatele společně s jejich právem na kulturní autonomii, tak nejsou oficiálně uznávaným národem. I přesto se ale snaží o udržení jejich specifického způsobu života a uplatnění nároku na jejich půdu, kterou v současné době spravuje finská vláda. Právě to s sebou nese spoustu komplikací týkajících se práva na půdu a s tím spojeného provozování těžeb nerostných zdrojů v oblastech Laponska, kde Sámové žijí svůj pokojný pastevecký život. Laponská komunita se v minulosti již pokusila vyjednávat o ochraně laponské půdy s finskou vládou prostřednictvím dohody o omezení těžebních činností, ta ale podle nich byla opakovaně porušována, a tak docházelo k dalším sporům. V tomto problému se stává klíčovou Mezinárodní organizace práce, respektive její Úmluva číslo 169, která se týká domorodých a kmenových národů v nezávislých zemích. I přes tlak laponských organizací však finská vláda doposud nerozhodla o podpisu této úmluvy, která by zajistila právní ochranu laponských obyvatel. Kromě menšiny Laponců se ve Finsku nachází také nepatrná romská minorita (Minority Rights Group International, 2021c).

Navzdory geografické poloze spojené s drsnými klimatickými podmínkami ovlivňujícími tamní život včetně zemědělství, se Finsko stalo soběstačným v produkci masa, obilí a mléčných výrobků. I přes velmi kvalitní mechanickou vybavenost však zemědělství představuje pouze 2,7 procent z finského HDP. Mnohem významnější podíl na tvorbě HDP nesou služby (69,1 procent) a průmysl (28,2 procent) (National Geographic, 2006; CIA, 2017c). V minulosti byl export zaměřen především na dřevo a papír, v současné době je ale kladen větší důraz na vývoz lodních motorů, zařízení elektráren nebo elektroniky značky Nokia (National Geographic, 2006). Jak již bylo zmíněno, z hlediska HDI sdílí Finsko společně se Singapurem 11. pozici při hodnotě 0,938 (1 maximum). Ve srovnání se Singapurem dopadlo Finsko v předpokládané délce života hůře. Průměrný Fin se dožije 81,9 let, zatímco Singapurčan o 1,7 let více. V oblasti vzdělávání dopadlo srovnání opačně, jak v předpokládané délce studia, která činí 19,4 let, tak v průměrné délce studia dosahující 12,8 let, dopadlo Finsko lépe. Největší rozdíl však nastává ve výši HDP na obyvatele podle parity kupní síly, jejíž hodnota je téměř poloviční oproti té singapurské a činí 48 511 dolarů na osobu (United Nations, 2020). Odečteme-li pořadí finského HDP (22) s pořadím HDI (11) (United

Nations, 2020), tak se dostáváme na hodnotu +11, která představuje dostatečné využití ekonomického růstu Finska pro zlepšení úrovně tamních obyvatel. Jinými slovy, finská životní úroveň přesahuje úroveň ekonomickou a na základě bohatství, kterým disponuje, by měla být na nižší úrovni (Srovátka, 2008).

Podle National Geographic (2006) se gramotnost Finska pohybuje na nejvyšší možné úrovni, tedy 100 procent. Význam vzdělávacího systému lze odvodit od pozitivního přístupu ke vzdělávání v této zemi, který zahrnuje například to, že každá obec ve Finsku je povinna poskytovat předškolní výuku všem šestiletým dětem, přičemž účast v ní je pouze dobrovolná. Povinná školní docházka začíná u dětí od sedmi let a sestává z devítiletého komplexního školního systému, který zahrnuje 6 let prvního stupně a 3 roky druhého stupně. S angličtinou se finské děti setkávají již od třetího ročníku prvního stupně základního vzdělání a v průběhu studia si volí další z cizích jazyků, přičemž povinnou volbou jednoho z nich je švédština, která se vedle finštiny používá jako druhý úřední jazyk. Studenti mohou dále pokračovat ve studiu na odborných či středních školách. V navazujícím vysokoškolském vzdělání se student může rozhodnout pro studium na univerzitě nebo na vysoké škole technického zaměření. Mezi ty nejvýznamnější patří Helsinská univerzita a Helsinská technická univerzita, jejichž historie sahá až do období před nezávislým Finskem. Studium na těchto univerzitách je umožněno ve finštině, švédštině a angličtině. Stát ve vzdělávacím systému sehrává důležitou roli z hlediska financí, kdy zajišťuje finanční náklady všech vzdělávacích institucí vyjma těch vysokoškolských, které jsou sice zpoplatněny, ale zároveň částečně hrazeny státní podporou pro vysokoškolské vzdělání, kterou stát poskytuje. Význam vzdělávacího systému (nejen toho vysokoškolského) ve Finsku také dokazuje zvyšující se zájem dospělých o vzdělávání (Britannica, 2021c).

Finsko jakožto země reprezentující západní demokracii (její specifický severský podtyp⁸), přistoupila k ratifikaci téměř všech významných smluv a úmluv týkajících se ochrany lidských práv, mezi které patří Mezinárodní pakt o občanských a politických právech včetně opčního protokolu o zrušení trestu smrti, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Úmluva o právech dítěte společně s přijatými opčními protokoly zabývajícími se účastí dětí v ozbrojených konfliktech a prodejem dětí, dětskou prostitucí a dětskou pornografií. Dále se Finsko podílí na

⁸ Ten se vyznačuje vysokou mírou dodržování, ochrany a vynucování lidských práv (Freedom House, 2021c).

lidskoprávní ochraně ratifikací Úmluvy proti mučení a jinému krutému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace a Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Úmluvu o ochraně všech osob před násilným zmizením Finsko jen podepsalo, zatím však neratifikovalo (United Nations, 2021d).

Ve finské zahraniční politice je kladen důraz na bezpečnost státu a jeho obyvatel, což dokazuje členství v mezinárodních organizacích Rada Evropy, EU, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a OSN. Úzce také spolupracuje s mezinárodní organizací Severoatlantická organizace (NATO). Podpora demokracie, lidských práv a právního státu jsou jedněmi z nejdůležitějších cílů Rady Evropy, které se shodují s těmi finskými, a proto se členství Finska v této mezinárodní organizaci jeví jako racionální. Zároveň posiluje roli Rady Evropy v oblasti lidských práv a podporuje například činnosti Úřadu komisaře pro lidská práva, který byl zřízen právě díky finské iniciativě. V rámci organizace se Finsko také velmi aktivně angažuje v lidskoprávních otázkách týkajících se znevýhodněných skupin, žen, dětí, Romů a sexuálních a genderových menšin, jejichž postavení se snaží podporovat. Členství v EU je pak v oblasti lidských práv do jisté míry založeno na shodných požadavcích jako požadavky Rady Evropy. Finsko rovněž intenzivně podporuje Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, jejíž základy byly položeny právě v Helsinkách na Konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v roce 1975. Vedle politicko-vojenské bezpečnosti a ekonomických a environmentálních otázek se významněji zabývá oblastí zahrnující bezpečnost lidských práv a demokracie, kde nadále pokračuje v podpoře zlepšování postavení žen a zabývá se také otázkami týkajícími se kontroly zbraní. Z hlediska poskytování financí, se Finsko řadí mezi ty nejvýznamnější členské státy, přičemž podporuje zejména projekty spojené s rozvojem občanské společnosti a demokracie a podporou postavení menšin a žen. Významně se podílí také na dobrovolných finančních příspěvcích v rámci významného nástroje Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě v oblasti lidských práv, kterým je Úřad pro demokratické instituce a lidská práva. Od roku 1955 se členstvím v OSN zavázalo k účasti na udržování mezinárodního míru a bezpečnosti a mírovém řešení konfliktů. Mnohostranná spolupráce v rámci této organizace zahrnuje také prosazování lidských práv a rozvoj mezinárodního práva podporující mír a stabilitu. Mezinárodní organizace NATO se spíše než lidskoprávní oblastí zabývá politicko-vojenskou bezpečností a stabilitou, přičemž je Finsko do

spolupráce s touto organizací, již není přímým členem, zapojeno v programu Partnerství pro mír. Tento program zahrnuje různé formy spolupráce včetně například rozvoje schopností národní obrany. Na první pohled je zřejmé, že politika lidských práv ve Finsku se řadí k těm klíčovým, a proto se také od 50. let 20. století zaslouhuje o označení velmoci v udržování míru (Ministry for Foreign Affairs of Finland, 2021).

2.3.2 Finsko a lidská práva

Postoj Finska k lidským právům na úrovni mezinárodního práva naznačuje, že vnitrostátní přístup bude tomuto postoji také odpovídat. Ačkoliv ve Finsku nedochází k masovému porušování lidských práv, jako je tomu například ve zmiňovaném Singapuru nebo v ještě masovější míře v Severní Koreji a v jiných zemích světa, tak i zde se naleznou ojedinělé případy porušování. Amnesty International (2020a) se zmiňuje především o porušování práv uprchlíků a žadatelů o azyl, při kterém Finsko v některých případech porušilo Evropskou úmluvu o lidských právech. Tak rozhodl Evropský soud pro lidská práva například poté, co finská vláda v roce 2017 odmítla žádost o azyl iráckého občana, který byl následně vrácen do Iráku, kde byl posléze zabit. Soud tehdy vytkl Finsku, že mohlo předpovídat skutečnost, která nastane v případě návratu tohoto žadatele do vlasti. Riziko z pohledu žadatelů o azyl představuje také omezení bezplatného právního zastoupení a zkrácení doby pro odvolání, které finská vláda zavedla v roce 2016. V omezování těchto práv Finsko pokračovalo i v roce 2019, kdy dokonce zavedlo novelu zákona o příkazu k vyhoštění, které může být uplatněno i v případě, že žadatel teprve čeká na rozhodnutí první podané žádosti (Amnesty International, 2020a).

Finská vláda sice respektuje a uznává práva lesbiček, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů, dlouhodobě však dochází k porušování práv jedné z těchto skupin – transsexuálů. Ti mají možnost získat oficiální uznání pohlaví pouze v případě, že dosahují plnoletosti (18 let) a souhlasí se sterilizací, přičemž jsou zavedeni do registru osob s diagnostikovanou duševní poruchou. Finská legislativa se potýká s nedostatečnou definicí trestného činu znásilnění, čímž dochází k nárůstu obětí tohoto sexuálního násilí, včetně žen a dětí. Nevládní organizace a státní instituce ochraňující zejména ženy a dívky před násilím disponují nedostatečnými zdroji a nepomáhá ani neexistence služeb v oblasti ochrany a prevence sexuálního násilí, které by tyto oběti podporovaly. V poslední době se ve světě řeší policejní brutalita, zejména v USA

(Amnesty International, 2021c), která se nevyhnula ani Finsku. Během roku 2019 došlo k usmrcení tří osob, které podlely silovému zásahu policie, přičemž ve dvou z nich byl použit projektil na bázi elektrošoků, takzvaný taser. Za účelem zvýšení finské národní bezpečnosti vstoupil v platnost zákon o legálním získávání informací vojenskými a civilními zpravodajskými službami prostřednictvím veškerých komunikačních prostředků, a to aniž by se jednalo o trestný čin, čímž se do jisté míry dopouštějí omezování práva na soukromí. Doposud je ve Finsku stále zavedena povinná vojenská služba, která se vedle jejích přívrženců potýká také s řadou odpůrců, jimž je umožněna alternativa, kterou představuje civilní služba. Ta zahrnuje například službu ve zdravotnictví, sociálních službách nebo neziskových organizacích a zpravidla trvá okolo jednoho roku, zatímco vojenskou službu lze absolvovat v nejkratší možné době v rámci šesti měsíců. Další diskriminovanou skupinou jsou finští občané, kteří uplatňují nárok na státní sociální podporu, zejména v nezaměstnanosti, mateřství a v nemoci. Výše dávek totiž zůstává pod minimální hranicí stanovenou Evropskou sociální chartou, čímž dochází ke znevýhodňování těchto obyvatel v porovnání s obyvateli států, kteří zmíněnou část charty dodržují (Amnesty International, 2020a). Jak již bylo zmíněno, tak porušování lidských práv se týká také laponské menšiny, jejíž omezení ze strany finské vlády spočívá v neschválení Úmluvy číslo 169 o domorodých a kmenových národech v nezávislých zemích Mezinárodní organizace práce (Amnesty International, 2020a; Minority Rights Group International, 2021c).

Až na tyto ojedinělé případy nedodržování lidských práv, přičemž některé z nich mají spíše podtext týkající se zvýšení bezpečnosti státu a ochrany finských občanů, se Finsko jeví jako země, která respektuje a všestranně uplatňuje ochranu lidských práv jednak na mezinárodní úrovni a jednak na úrovni vnitrostátní, o čemž mimo jiné vypovídá i index svobody americké nevládní organizace Freedom House (Amnesty International, 2020a; Freedom House, 2021c).

Extrémní snahu o dodržování lidských práv lze mimo jiné sledovat také ve finských věznicích, kde se uplatňuje formát takzvaných otevřených věznic, který tamní vláda považuje za efektivní nástroj trestní politiky. Prostřednictvím této formy vězeňského systému Finsko umožňuje trestancům odpykávat si svůj trest v co možná nejkomfortnějších podmínkách tak, aby nedocházelo k sebemenšímu omezování jejich práv v jiné rovině než v té týkající se odnětí svobody za spáchaný trestný čin. Ačkoliv Finsko považuje tento přístup za správný a vedoucí ke snížení recidivity vězňů a

propuštěných osob, nabízí se otázka, zda je tato regulace lidských práv vhodná a přiměřená a zda může být výkon trestu odnětí svobody v takovém prostředí efektivní v docílení nápravy vězňů (Justice.cz, 2017).

2.3.3 Globální status svobody dle Freedom House a civilizační zařazení podle Huntingtona

V rámci indexu svobody americké nevládní organizace Freedom House dosahuje Finsko společně se svými západními sousedy Švédskem a Norskem obdivuhodného maximálního hodnocení, které se skládá z dosažených 40 bodů v oblasti politických práv a 60 bodů v oblasti občanských svobod, což dohromady tvoří skóre 100. Finsko, Švédsko a Norsko jsou současně jedinými státy z celkem 210 hodnocených zemí a teritorií světa v rámci indexu svobody, které Freedom House zhodnotil skórem 100, a představují tak nejsvobodnější státy světa (Freedom House, 2021b). Oproti minulému roku 2019 nedošlo ve výši skóre k žádné změně, což svědčí o udržitelnosti finské strategie v ochraně lidských práv, která výstižně reprezentuje západní myšlenku o liberální demokracii (Freedom House, 2021c).

Huntington (1996) zařazuje Finsko k západní civilizaci, jejíž vznik se datuje do období 700 až 800 let našeho letopočtu. Současně se zmiňuje o její vnitřní diferenciaci, která se skládá z evropské, severoamerické a latinskoamerické části – ta má však svou vlastní identitu odlišující se od Západu (Huntington, 1996). Přijde mi vhodné rozlišovat i australskou část, která se sice pojí svou vazbou na Evropu, zejména pak na Velkou Británii, například v rámci Commonwealthu, vyvíjí se však odděleně.

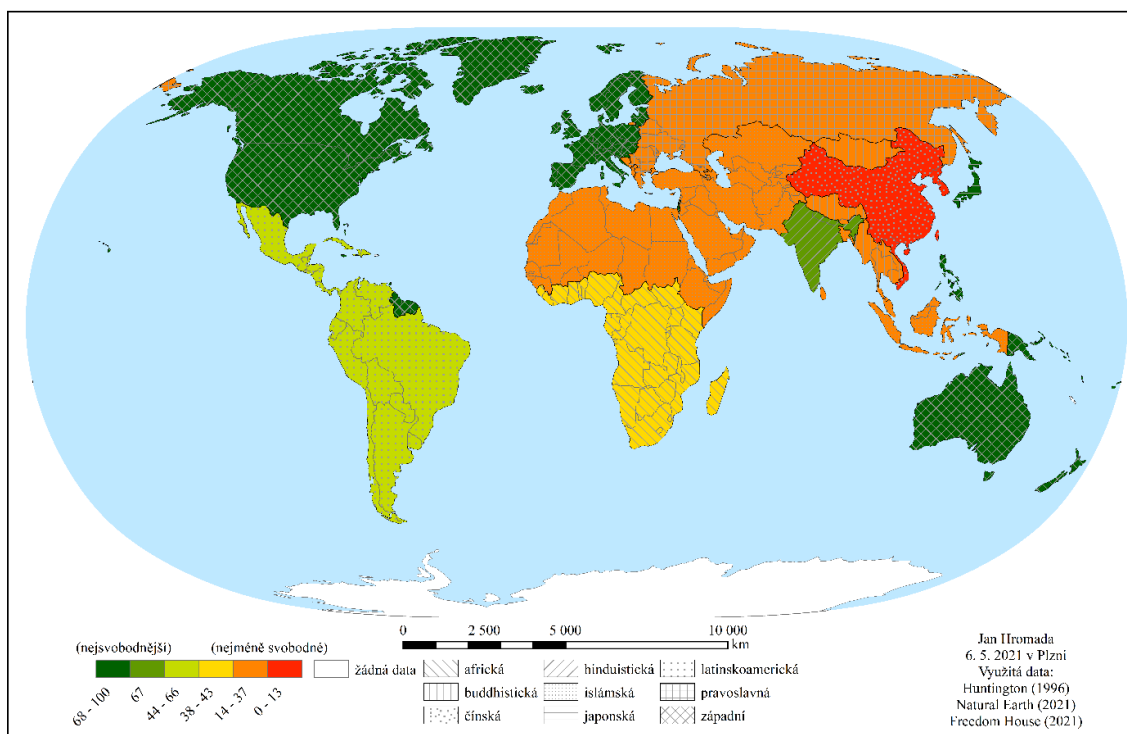
2.4 Průnik globálního statusu svobody dle Freedom House a Huntingtonovy teorie civilizací – civilizační index svobody

Globální status svobody podle mezinárodní organizace Freedom House i teorie civilizací od Huntingtona jsou přístupy, které se do určité míry zabývají dodržováním lidských práv ve světě (Freedom House, 2021a; Huntington 1996). Na základě této společné charakteristiky lze vytvořit průnik zohledňující oba tyto přístupy, tedy index svobody (skóre) jednotlivých civilizací, v rámci kterého mohou být navzájem srovnávány. Dostupnost hodnoty indexu svobody zaznamenáváme díky Freedom House u 210 zemí a teritorií (Freedom House, 2021a), které bylo potřeba rozčlenit do jednotlivých civilizací zejména podle Huntingtonovy mapy, kterou publikoval ve své

knize *The Clash of Civilizations* (Huntington, 1996). Jelikož se jedná o 25 let staré vydání, dá se předpokládat určitá proměnlivost příslušnosti civilizací některých států současně se vznikem nových územních celků a teritorií. Zmiňuje se mimo jiné také o takzvaných *torn countries*, tedy rozpolcených zemích, které označují státy potýkající se s vlivem vícera civilizací (nejčastěji dvou) (Huntington, 1996). V takových případech byla zvolena ta, která převažuje. První výpočet civilizačního indexu svobody vychází ze zprůměrovaných hodnot indexu svobody, respektive skóre, jednotlivých států a teritorií, zatímco druhý výpočet zohledňuje navíc populační rozdíly těchto celků, které jsou z hlediska dodržování lidských práv relevantní. U některých neuznávaných států a teritorií bylo relativně obtížné nalézt důvěryhodný zdroj týkající se počtu obyvatel, a tak se v mnoha případech jedná o odhad z různých zdrojů za odlišná období. Většina z těchto států ale nedosahuje vysokého počtu obyvatel, což pak nemá nikterak zásadní vliv na samotný výpočet civilizačního indexu. V takových případech byl poté nutný odečet populace neuznávaných států a teritorií od populace států, kterými jsou formálně spravovány. Oba tyto výsledky následně dávají prostor pro vzájemnou komparaci.

Prostý průměr indexu svobody (skóre) v jednotlivých zemích v rámci civilizačních okruhů udává informace o průměrném skóre dané civilizace (za státy). V tomto případě se jedná o statistickou metodu nezahrnující ostatní proměnné. Zachováme-li metodiku Freedom House (2021a), která hodnoty skóre udává v celých číslech, tak výpočet spočívající v součtu skóre zemí a jeho následném vydělení počtem zemí dané civilizace vyhodnocuje africkou civilizaci skórem **46**, buddhistickou **38**, čínskou **43**, hinduistickou **62**, islámskou **30**, japonskou **96**, latinskoamerickou **63**, pravoslavnou **48** a západní **88**. Nezohledněním populační velikosti zemí tohoto zjednodušeného přístupu však dochází ke zkreslení, kdy například hodnoty populačně převládajících zemí dané civilizace mohou být zastíněny větším množstvím populačně menších zemí. Z jistého úhlu pohledu je ale mnohem důležitější, v jakých podmínkách žije většina obyvatel než většina států jedné civilizace. Proto je třeba použít poněkud komplexnější přístup zahrnující počet obyvatel, který představuje vážený průměr. Skóre za každou zemi je vynásobeno počtem obyvatel a součet těchto násobků je vydělen celkovým počtem obyvatel zemí dané civilizace. Tímto způsobem byla africká civilizace zhodnocena skórem **43**, buddhistická **32**, čínská **13**, hinduistická **67**, islámská **34**, japonská **96**, latinskoamerická **66**, pravoslavná **37** a západní **85** (viz mapa 7).

Mapa č. 7: Civilizační index svobody zahrnující populačně vážený průměr

Komparace prostého a váženého průměru civilizačního indexu (skóre) (viz tabulka č. 2) odráží význam populační velikosti jednotlivých států a teritorií. Změnu lze zaznamenávat u všech civilizací vyjma té japonské, do které spadá pouze Japonsko, tudíž její hodnota zůstává logicky nezměněna. Záporný rozdíl registrujeme u čínské civilizace, která vlivem počtu obyvatel dílčích hůře hodnocených zemí, především však nejlidnatější Číny, ztrácí **30** bodů. Záporných hodnot rozdílu dosahují také civilizace pravoslavná (**-11**), buddhistická (**-6**), africká (**-3**) a dokonce i západní (**-3**). Nepatrný „nárůst“ nastal u civilizace islámské (**4**), hinduistické (**4**) a latinskoamerické (**3**). Proměnnou po zohlednění populační velikosti prošel také civilizační status (viz mapa č. 8) vycházející z metodické tabulky Freedom House (2021a) (viz tabulka č 1), která se odvíjí od hodnocení skóre politických práv a skóre občanských svobod jednotlivých zemí a teritorií, a která jasně definuje status dané země (teritoria). Zatímco většina civilizací zůstala beze změny, tak změna nastala u civilizace čínské a islámské. Díky populační proměnné pak registrujeme pozitivní proměnu islámské civilizace ze statusu nesvobodná na částečně svobodná, kdežto u civilizace čínské došlo k negativní změně z částečně svobodné na nesvobodnou.

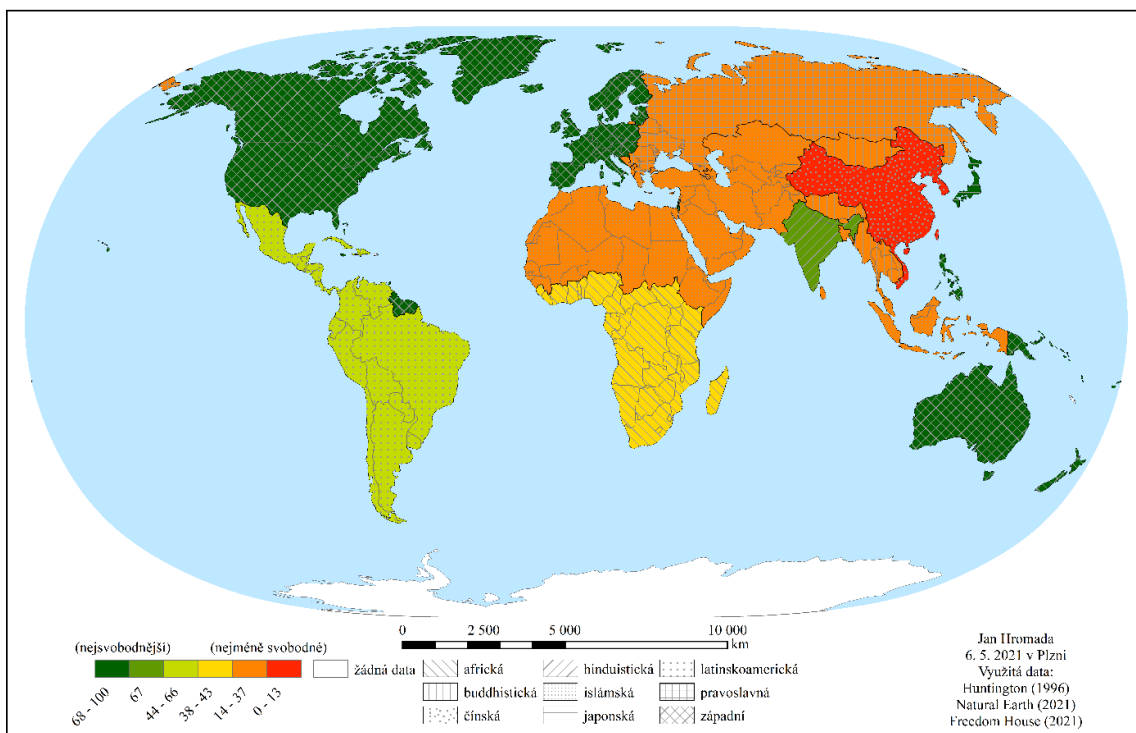
Tabulka č. 2: Srovnání výsledků prostého a váženého průměru skóre a statusu jednotlivých civilizací

Civilizace	Skóre 1	Skóre 2	Rozdíl skóre	Status 1	Status 2
africká	46	43	-3	Partly free	Partly free
buddhistická	38	32	-6	Partly free	Partly free
čínská	43	13	-30	Partly free	Not free
hinduistická	63	67	4	Partly free	Partly free
islámská	30	34	4	Not free	Partly free
japonská	96	96	0	Free	Free
latinskoamerická	63	66	3	Partly free	Partly free
pravoslavná	48	37	-11	Partly free	Partly free
západní	88	85	-3	Free	Free

Zdroj: Huntington (1996); Freedom House (2021b), zpracováno autorem

Poznámka: Skóre 1, Status 1 = prostý průměr; Skóre 2, Status 2 = populačně vážený průměr, Free = svobodné, Partly free = částečně svobodné, Not free = nesvobodné

Mapa č. 8: Civilizační status svobody

Dosažené výsledky, zejména ty, které zohledňují populační velikost, do jisté míry vypovídají o tom, jak se jednotlivé civilizace staví k dodržování lidských práv. Je zjevné, že západní civilizace v tomto směru jasně dominuje, což ostatně již Huntington (1996) zmiňuje ve své knize, a to ji zároveň staví do pozice s největším vlivem v rámci mezinárodního práva týkajícího se uplatňování a vynucování ochrany lidských práv.

Ačkoliv Japonsko dosahuje vyššího civilizačního skóre (96), tak je třeba pamatovat na to, že japonská civilizace zahrnuje pouze takřka 130milionové Japonsko, zatímco do západní civilizace spadá celkem 62 zemí, ve kterých žije více než jedna miliarda obyvatel. Zároveň jsou ale tyto dvě civilizace zahrnující celkově 63 zemí světa jedinými civilizacemi, které nesou status svobodné. Téměř identického skóre dosahují civilizace hinduistická (67) a latinskoamerická (66), které spadají do horní hranice statusu částečně svobodné a jen těsně nesplňují metodické požadavky k zařazení mezi svobodné. Dohromady se tyto dvě civilizace skládají z 23 států, 21 latinskoamerických a 2 hinduistických – Nepálu a Indie. Právě tato nejlidnatější demokracie světa byla dlouhodobě hodnocena jako svobodná, vláda současného premiéra Módího však pohání Indii k autoritářství, což vedlo k zařazení mezi částečně svobodné země (Freedom House, 2021d). Relativně podobný přístup k lidským právům představují částečně svobodné civilizace africká (43), pravoslavná (37), islámská (34) a buddhistická (32), které v průměru výrazně omezují životy většiny z téměř tří miliard obyvatel v celkem 118 státech a teritoriích světa. Čína, Hongkong, Severní a Jižní Korea, Tchaj-wan a Vietnam jsou zástupci čínské civilizace, která dosahuje nejnižší hodnoty civilizačního skóre (13) a zastává tak status nesvobodná. Přesto však Tchaj-wan a Jižní Korea patří mezi svobodné země (v případě Tchaj-wanu spíše teritoria pod kontrolou Číny) s relativně vysokým skóre a z jistého úhlu pohledu jsou bližší japonské civilizaci, jejíž nadvláde v minulosti podléhaly. Ta zasahovala také do Severní Koreje a částečně i do Číny, kde však podobnost s dnešním Japonskem nepanuje. I přes to většina z přibližně 1,6 miliardy obyvatel, což je zhruba pětina světové populace, zde žije v podmínkách, které se ani zdaleka nepřibližují představám západních standardů o lidských právech.

2.5 Zhodnocení vybraných geografických aspektů

V předchozích podkapitolách byl čtenáři umožněn náhled do tří vybraných států prostřednictvím předem zvolených geografických aspektů, které je na tomto místě vhodné zhodnotit. Na základě zjištěných informací byla pro lepší orientaci vytvořena následující tabulka shrnující zjištěná data.

Tabulka č. 3: Shrnutí zjištěných dat vybraných států

Geografické faktory		Severní Korea	Singapur	Finsko
Geografická poloha	Světadíl	Asie	Asie	Evropa
	Region	Východní Asie	Jihovýchodní Asie	Severní Evropa
Základní charakteristika	Počet obyvatel (v milionech)	25,5	5,7	5,5
	Rozloha (km ²)	120 538	709	338 145
	Hustota zalidnění (počet obyvatel/km ²)	211,6	8039,5	16,3
	Samostatnost	1945	1965	1918
Státní uspořádání	Podle využití moci	autokracie	polodemokracie	demokracie
	Podle nositele státní moci	diktatura (de facto)	parlamentní republika	parlamentní republika
Ekonomická situace	HDP na obyvatele podle parity kupní síly pořadí	/	3	22
	HDP na obyvatele podle parity kupní síly (\$)	1 700	88 155	48 511
	HDI pořadí	/	11	11
	HDI hodnota	/	0,938	0,938
	Podíl zemědělství na tvorbě HDP (%)	22,5	0	2,7
	Podíl průmyslu na tvorbě HDP (%)	47,6	24,8	28,2
	Podíl služeb na tvorbě HDP (%)	29,9	75,2	69,1
Populace	Předpokládaná délka studia (rok)	/	16,4	19,4
	Průměrná délka studia (rok)	/	11,6	12,8
	Naděje dožití (rok)	72,4	83,6	81,9
	Gramotnost (%)	99	93	100
Etnické složení	Majorita	Korejci	Číňané	Finové
	Majorita (%)	99	75,2	92,1
	Minorita 1 (%)	/	13,6	5,3
	Minorita 2 (%)	/	8,8	1,4
	Minorita 3 (%)	/	/	0,9
	Ostatní minority (%)	1	2,4	0,3
Náboženství	Majorita	/	buddhismus	křesťanství (protestanti)
	Majorita (%)	/	42,5	72
	Minorita 1 (%)	/	14,9	1,1
	Minorita 2 (%)	/	14,6	/
	Minorita 3 (%)	/	8,5	/
	Ostatní minority (%)	/	4	/
Členství v mezinárodních organizacích týkajících se lidských práv	OSN	ano	ano	ano
	Jiné regionální organizace	ne	ano	ano

Mezinárodní smlouvy a úmluvy o lidských právech	Počet podepsaných smluv	3	3	12
	Počet ratifikovaných smluv	6	5	11
	Celková účast	6	5	12
Huntington	Civilizace	čínská	buddhistická	západní
Freedom House	Skóre	3	48	100
	Politická práva	0	19	40
	Občanské svobody	3	29	60
	Status	nesvobodná	částečně svobodná	svobodná

Zdroj: Balík & Kubát (2004); CIA (2015, 2017a; 2017b; 2017c; 2018; 2021a; 2021b; 2021c); Fárek (1982); Freedom House (2021b); Huntington (1996); Ministry for Foreign Affairs of Finland (2021); Ministry for Foreign Affairs of Singapore (2021); Minority Rights Group International (2021a; 2021b; 2021c); National Geographic (2006); Simington (2007); Školní atlas světa (2020; The World Bank (2019a; 2019b; 2019c); United Nations (2020; 2021a, 2021d), zpracováno autorem

Severní Korea, Singapur a Finsko jsou země, které se v mnoha ohledech liší, v některých faktorech a charakteristikách však můžeme sledovat určitou podobnost (viz tabulka č. 3). Nejzákladnější odlišností je jejich geografická poloha, přičemž každý z těchto států leží v různém světovém regionu. Z hlediska státního uspořádání podle moci se rovněž jedná o rozdílné formy vládnutí, které tyto země představují. Podle nositele státní moci jsou zařazeny mezi republiky, ovšem v Severní Koreji se fakticky uplatňuje dědičná diktatura, zatímco Singapur a Finsko jsou parlamentními republikami. Podíl sektorů na tvorbě HDP jasně vypovídá o vyspělosti těchto zemí, dominující průmysl a vysoké zapojení primárního sektoru v Severní Koreji dosahující podobných hodnot jako sektor služeb, je typickým znakem méně rozvinutých zemí. U Singapuru a Finska potvrzuje status vyspělé země vysoký podíl terciéru a nízký podíl zemědělství na tvorbě HDP. Singapur navíc v ekonomické vyspělosti disponuje výhodami, které představuje fakt, že se jedná o jádro bez zázemí fungující jako přístav ve strategické poloze. Z tohoto důvodu patří singapurský HDP na obyvatele podle parity kupní síly mezi jedny z nejvyšších v celosvětovém srovnání. I Finsko, jehož hodnota HDP na obyvatele je přibližně poloviční oproti té singapurské, si drží relativně vysokou pozici, zatímco Severní Korea patří k jedněm z nejhorších na světě. V komplexním hodnocení HDI jsou Singapur a Finsko na stejné 11. pozici sdílející hodnotu 0,938 (United Nations, 2020). Ačkoliv v Singapuru nalezneme jednu z nejvyšších životních úrovní na světě, tak neodpovídá vysoké úrovni ekonomického růstu a bohatství, kterými disponuje, a na základě kterých by se měla pohybovat na ještě vyšší úrovni. Opačná situace panuje ve Finsku, jehož životní úroveň tamních obyvatel převyšuje využití

ekonomického výkonosti, a měla by tak být teoreticky na nižší úrovni. Nejvyšší gramotnost zaznamenáváme ve Finsku, kde dosahuje nejvyšší možné hodnoty (100 procent). V Singapuru se gramotnost pohybuje okolo 97 procent a v Severní Koreji 99 procent (CIA, 2018; National Geographic, 2006). Multietnicitě Singapuru odpovídá rozmanité skladbě náboženství, zatímco relativně homogenní Finsko se drží křesťanského náboženství. Nejhomogennější z nich je Severní Korea, ve které však není vzhledem k jejímu agresivnímu postoji k náboženství jeho struktura známa. Situace v oblasti tolerance vůči menšinám je až na spory s domorodými Laponci nejpříznivější ve Finsku. Také v Singapuru se k menšinám přistupuje stejným způsobem. Nejhorší situace je však v Severní Koreji, kde ačkoliv z etnického hlediska menšiny prakticky neexistují, náboženské menšiny jsou potlačovány na všech frontách. Všechny tři státy jsou členy OSN a vyjma Severní Koreje jsou také členy jiných regionálních organizací týkajících se lidských práv. V případě Finska se jedná o členství v Evropské unii, Radě Evropy a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Singapur je členem jihoasijské organizace ASEAN. Nejvyšší celkovou účast (12) na mezinárodních smlouvách a úmluvách o lidských právech zahrnující podpis i ratifikaci (smlouvy mohou být jen podepsané nebo ratifikované) zaujímá Finsko. Poloviční účast registrujeme u Severní Koreje, která ačkoliv se jeví jako nejhorší v dodržování lidských práv z těchto zemí, tak oproti Singapuru, kde je situace podstatně příznivější, uznává paradoxně o jednu lidskoprávní smlouvu navíc (United Nations, 2021d). Podle statusu svobody je pak Severní Korea definována jako nesvobodná, Singapur jako částečně svobodný a Finsko jako svobodné. Ve stejném pořadí dosahují země skóre indexu svobody 3, 48 a 100 (Freedom House, 2021b).

Na základě zjištěných dat hodnotím jako nejdůležitější faktor ovlivňující míru dodržování lidských práv ve státě státní uspořádání, které de facto vyjadřuje způsob vedení státu, jehož vláda rozhoduje o klíčových lidskoprávních krocích, jako je vydávání zákonů, vynucování lidských práv, členství v mezinárodních organizacích, účast na mezinárodních smlouvách a úmluvách a podobně, což ovlivňuje celkovou situaci v oblasti lidských práv dané země. Také geografická poloha a její geopolitický kód⁹ patří k těm důležitějším faktorům pojícím se do určité míry s kulturními rozdílnostmi, které se ostatně odrážejí i v příslušnosti zemí k jednotlivým civilizacím a

⁹ Představa organizace světa odpovídající konkrétním mocenským zájmům za účelem posílení své geopolitické pozice (Tomeš a kol., 2000).

jejich přístupu k lidským právům. Podle mapy č. 1 spadá Finsko do shluku svobodných evropských zemí zařazujících se do západní civilizace s převažujícím vlivem křesťanství, jejichž vzájemná vazba upevňuje ideu demokratické společnosti a její nenásilné expanzi a následném vynucování, a to i přesto, že se nachází na pomezí s civilizací pravoslavnou, která je pod vlivem zejména Ruska. Singapur se řadí do civilizace buddhistické, ve které dominuje buddhismus, jehož vliv při pohledu na ostatní buddhistické země nehraje ve svobodě těchto států nikterak významnou roli. Z určitého úhlu pohledu by se dalo říci, že jsou tyto menší země spíše ovlivňovány státy za hranicemi jejich civilizace – například Čína (čínská) a Tibet (buddhistická). Singapur se nachází v těsném obležení částečně svobodných států ztotožňujících se s islámskou civilizací, jejichž lidskoprávní status kopíruje. Vliv Malajsie podmíněný společnou historií doposud trvá, avšak ona se svým skóre nachází na pomezí svobodné země, kdežto Singapur ve výši skóre zaujímá spíše nižší příčky částečně svobodných zemí (Freedom House, 2021b). V Severní Koreji byl v minulosti zaznamenán intenzivní vliv tehdejšího Sovětského svazu (Huntington, 1996). Nyní však podléhá především vlivu Číny, se kterou sdílí nejen stejné zařazení do čínské civilizace, ale i podobné praktiky v oblasti porušování lidských práv, což se projevuje oprávněným označením obou zemí jako nesvobodných s velmi nízkým skóre indexu svobody (Huntington, 1996; Freedom House, 2021b). Předpokladu faktoru ekonomické situace vybraných zemí, v němž se přístup k lidským právům odráží ve vyspělosti dané země, odporuje nejvyspělejší z nich – Singapur – který nepatří mezi svobodné země a nedosahuje ani vysoké hodnoty skóre indexu svobody. Společně například s Katarom jakožto ropným státem a podobnými zeměmi, které jsou ekonomicky vyspělé, ale lidská práva nanejvýš nedodržují, však patří mezi výjimky nepotvrzující pravidlo. Předpoklad naopak potvrzuje Finsko jakožto země vyspělá a svobodná s nejvyšším možným skóre i Severní Korea jakožto země méně rozvinutá a nesvobodná s téměř nejnižším skóre. Podpisy a ratifikace (či kombinace obou) mezinárodních smluv a úmluv o lidských právech jsem původně hodnotil jako významně ovlivňující faktor, ovšem v průběhu výzkumu jsem zjistil, že nehrají až tak zásadní roli, což potvrzuje například ignorantský postoj Severní Koreje, která k ratifikaci smluv přistupuje očividně čistě formálně. Mýlný předpoklad byl také u členství v některých mezinárodních organizacích, jako je OSN, která nebere lidskoprávní politiku jako jednu ze svých předností (Musil, 2004). V případě Severní Koreje, u níž si je OSN vědoma komplexního porušování lidských práv, má ale větší

váhu bezpečnost obyvatel ostatního světa, jelikož jaderný program, kterým disponuje, představuje obrovskou hrozbu v celosvětovém měřítku a zároveň slouží jako prostředek pro zastrasování a nedotknutelnost Severní Koreje. Paradoxní je také například zmíněné členství Číny, Venezuely nebo Eritrey ve Výboru pro lidská práva (United Nations, 2021c), jelikož tyto státy patří mezi jedny z předních zástupců nejvyšší míry porušování lidských práv, a dle mého názoru by mělo být státům tohoto typu členství ve Výboru odebráno.

Z mého subjektivního pohledu se tedy jednoznačně nejvíce důležitým faktorem jeví státní uspořádání. Geografická poloha a sdílení jejího geopolitického kódu v jednotlivých oblastech také sehrávají důležitý vliv. Ekonomická vyspělost státu je až na některé výjimky přímo závislá na dodržování lidských práv, což z ní také dělá důležitý faktor. Náboženství, přístup k němu a k náboženským a jiným menšinám rovněž patří mezi důležitější faktory ovlivňující stav v dané zemi. Naopak méně důležitým se jeví účast na mezinárodních smlouvách a úmluvách o lidských právech a členství v některých mezinárodních organizacích a příslušných orgánech.

Na základě hodnotícího skóre indexu svobody jednotlivých států a teritorií a civilizačního indexu svobody, lze sledovat vnitřní diferenciaci jednotlivých civilizací. Pro tento účel byla vypracována následující tabulka.

Tabulka č. 4: Přehled lidskoprávní vnitřní diferenciaci civilizací (extrémních a typických zástupců jejich států a teritorií)

Civilizace	Státy a teritoria			Vážený průměr civilizačního indexu svobody
	Nejlepší skóre	Nejhorší skóre	Nejbližší skóre váženému průměru civilizačního indexu svobody	
africká	Kapverdy (92)	Jižní Súdán (2)	Mosambik, Togo (43)	43
buddhistická	Mongolsko (84)	Tibet (1) ¹⁰	Thajsko (30)	32
čínská	Tchaj-wan (94)	Severní Korea (3)	Čína (9)	13
hinduistická	Indie (67)	Nepál (56)	Indie (67)	67
islámská	Severní Kypr (78)	Sýrie (1)	Jordánsko (34)	34
japonská	Japonsko (96)	Japonsko (96)	Japonsko (96)	96

¹⁰ Nízká hodnota Tibetu je ovlivněna politickou kontrolou čínské civilizace.

latinskoamerická	Uruguay (98)	Kuba (13)	Bolívie (66)	66
pravoslavná	Kypr (94)	Donbas (4)	Náhorní Karabach (35)	37
západní	Finsko, Norsko, Švédsko (100)	Filipíny (56)	Chorvatsko a Antigua a Barbuda (85)	85

Zdroj: Freedom House (2021b); The World Bank (2019d); Britannica (2007 – 2020); Minority Rights Group International (2004; 2005); Freedom House (2016); Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2017); Wikipédia (2017a; 2017b), zpracováno autorem

Tabulka zobrazuje státy a teritoria, která dosahují nejvyššího a nejnižšího skóre, což poukazuje na vnitřní rozdílnost jednotlivých civilizací. Nejbližší skóre populačně váženému průměru jednotlivých civilizací představuje státy a teritoria, které v lidskoprávních otázkách do civilizace nejvíce „zapadají“ a jsou jejími typickými zástupci, a naopak je to u zemí, které se nejvíce liší. Z vybraných států můžeme Finsko zařadit jako stát, který do západní civilizace zapadá a zároveň tvoří společně s Norskem, Švédskem, potažmo Dánskem a Islandem její specifický severský podtyp. Singapur patří mezi země, které jsou na tom lépe než většina zemí buddhistické civilizace, oproti jejímu váženému průměru svobody dosahuje o 14 bodů vyššího skóre. Přesto ale nepředstavuje nejlépe hodnocenou zem, kterou je Mongolsko. Severní Korea zaujímá nejhorší pozici v hodnocení indexu svobody států čínské civilizace, která sama o sobě představuje nejhorší civilizaci v problematice lidských práv, a proto je civilizační zařazení Severní Koreji relevantní a smysluplné.

Zde se nabízí otázka zobecnění vlivu vybraných geografických faktorů na míru dodržování lidských práv ve světě. Podíváme-li se na mapu č. 1, která podává informace o dodržování lidských práv hodnocených států a teritorií, je na první pohled zřejmé, že nejsvobodnějšími státy jsou státy Evropy, Severní a Jižní Ameriky, Austrálie a bývalých kolonií západní civilizace. Naopak největší shluky nesvobodných států nalezneme na východě Severní a severu Střední Afriky, v zemích Blízkého východu, ve Střední Asii východně od Kaspického moře a na Arabském poloostrově. Dále pak zaznamenáváme koncentraci nesvobodných zemí v okolí Číny. Státy jako Venezuela, Kuba, Bělorusko, Západní Sahara, Burundi a neuznávaná území jako Krym, Donbas a Jižní Osetie pak tvoří mozaiky nesvobodných zemí, které obklopují převážně státy částečně svobodné nebo svobodné. Srovnáme-li shora uvedené zjištění o geografickém rozmístění států podle míry svobody s indexem demokracie (The Economist, 2020), zjistíme, že se ve většině případů překrývají svobodné státy s vládnutím demokracie,

zatímco většina nesvobodných zemí s autoritativním režimem vládnutí, čímž se nám zároveň potvrzuje Huntingtonovo tvrzení (1996) o tom, že nejvyšší úroveň demokracie se pojí se silným křesťanským a západním vlivem. Jako nesporný se také jeví náboženský vliv, a to především ve státech, jejichž převažujícím náboženstvím je islám, a ve kterých nalezneme takzvaný islámský typ právní kultury, který se vyznačuje úzkým spojením tamního práva a islámského náboženství, takzvaným právem *šaría*. Základním právním pramenem většiny těchto států je Korán (Gerloch, 2013). V islámské kultuře je ručitelem lidských práv přímo Bůh, a není tedy třeba vytvářet další lidskoprávní zákony a přijímat mezinárodní smlouvy a úmluvy o lidských právech, jelikož je vše podstatné obsaženo právě v Koránu (Osina, 2010; Muhammadin & Kamal, 2019). Možný vliv náboženství jako vybraného faktoru s dopadem na míru dodržování lidských práv je nejvíce patrný právě v takzvaných islámských zemích, které se překrývají s islámskou civilizací¹¹, což můžeme sledovat v mapě č. 7 a 8, kde se tyto státy nacházejí v Severní Africe, Indonésii a na Blízkém Východě.

2.6 Pravděpodobný vývoj stavu dodržování lidských práv ve vybraných zemích a možnosti jeho zlepšení

Finsko svým vývojem stavu dodržování lidských práv nemá de facto možnost dosáhnout zlepšení, jelikož je v lidskoprávních otázkách srovnatelné s „dokonalou“ zemí. Je tedy těžké říci, zda se Finsko může ještě dále posouvat v oblasti lidských práv. Je patrné, že lidská práva si prošla určitým historickým vývojem, který se odrážel od tehdejšího stavu společnosti a potřeby tato práva definovat a chránit. V budoucnu může dojít k potřebě definovat lidská práva nová, přičemž se dá předpokládat, že Finsko bude na tato práva reagovat rychle a účelně.

Jak již bylo v kapitole o Singapuru řečeno, singapurští občané přistupují dobrovolně k omezení jejich individuální svobody na základě konkludentní dohody s tamní vládou, a to na úkor vysoké životní úrovně (Diamond, 2019). Dá se tedy předpokládat, že dokud bude zaručena dostatečná životní úroveň, nebudou mít Singapurčané tendence tomuto režimu vzdorovat. Záleží tedy na udržitelnosti životní úrovně, která se odvíjí zejména od ekonomické vyspělosti Singapuru, přičemž ta je dána vhodnými podmínkami jako například faktem, že se jedná o jádrovou oblast ve

¹¹ Výjimkou jsou státy Etiopie a Eritrea, které ačkoliv přes silný vliv křesťanství, jsou řazeny kvůli převažujícímu islámu do islámské civilizace.

strategicky důležité geografické poloze a zároveň se jedná o přístav, což je výhodné z hlediska obchodu. Vzhledem k tomu, že tyto podmínky nejsou proměnlivé v čase, dá se předpokládat udržitelnost ekonomické vyspělosti. Pro fungování zmíněné dohody je podmínkou udržení singapurské vlády u moci. Ačkoliv v Singapuru funguje politický pluralismus a jeho občané mají možnost zvolit si ve svobodných volbách jinou vládu, dobrovolně tak nečiní, což opět souvisí se zárukou vysoké životní úrovně, která ze strany vlády funguje. Možnosti zlepšení v Singapuru jsou obecně nízké, a to právě z toho důvodu, že si většina tamního obyvatelstva nechává lidská práva omezovat dobrovolně, a jen těžko budou mezinárodní organizace zabývající se lidskými právy přesvědčovat Singapur o potřebě dodržování těchto práv. Dokud bude singapurská vláda nadále dobrovolně volena nebo neproběhne státní převrat, výhled na zlepšení lidských práv v Singapuru je v nedohlednu.

Podle indexu svobody se Severní Korea v oblasti lidských práv řadí mezi nejhorší země na světě, což je dáno zejména tamním autoritativním režimem, který ovlivňuje vývoj tamní politiky lidských práv. Vzhledem k uzavřenosti Severní Koreji před okolním světem se představa o svobodné Severní Koreji, ve které budou každému Severokorejci zaručena a chráněna lidská práva, jeví jako utopická. Vývoj situace ohledně lidských práv k lepšímu se nedá do budoucna předpokládat, a to zejména z následujících důvodů. Jelikož faktická hlava státu není volena, ale do funkce se dostává na základě její dědičnosti, není zde dána možnost změny režimu z vůle tamních občanů. Ti zároveň nejsou schopni státního převratu, jelikož v Severní Koreji funguje velice propracovaný systém zastrasování obyvatel. Na druhé straně je možné, že díky sofistikované propagandě jsou Severokorejci zaslepeni představou o negativním vlivu rozpínajícího se západu, a žijí tak v iluzi, že jsou severokorejskou vládou chráněni před okolním světem (Council on Foreign Relations, 2020a). Dalším faktorem, který znemožňuje změnu režimu v oblasti lidských práv, je skutečnost, že čím více generací se do budoucna narodí do současného režimu, tím více se prohloubí tradice tohoto režimu, a to v důsledku toho, že paměť budoucích generací již nebude sahát do dob, kdy takový režim neexistoval. Tento režim jim tak bude postupem času připadat jako jediný možný a správný, jelikož ani starší generace jiný režim nebudou znát. Bezmocnost mezinárodního společenství v možnostech zlepšení této situace se v současné době potýká s hrozbou severokorejského jaderného programu, proti kterému neexistují nenásilné prostředky. Proto by mělo řešit zlepšení lidskoprávní situace v Severní Koreji

například prostřednictvím propracovanějšího systému sankcí a jejich vynuovení a nikoliv násilnou (válečnou) cestou, na kterou je severokorejská vláda připravena, a která by byla zároveň v rozporu s mírovou ideologií zemí, které se na vynuovení lidských práv podílejí. Otázkou zůstává, pokud by došlo ke změně režimu v Severní Koreji, a ta by se otevřela světu, zda by nepadla pod nadvládu Číny nebo Ruska, vzhledem k podobnostem v režimech, které v těchto zemích panují. Dalším důvodem by mohly být stejné geopolitické mocenské zájmy Číny a Ruska, a to aby Severní Korea v takovém případě nepadla pod vliv Západu. V oblasti lidských práv by zřejmě i tak došlo k jistému zlepšení, stejně by se však nadále řadila k zemím, jejichž příčky v hodnocení lidských práv se pohybují na nízkých hodnotách souladu s váženým civilizačním indexem svobody u čínské civilizace.

3 Projevy porušování lidských práv ve světě

Na tomto místě je vhodné představit konkrétní lidská práva a projevy jejich porušování v závislosti na geografické poloze. Jinými slovy, kde se daná lidská práva porušují, jakým způsobem, do jaké míry, a kde nikoliv. Jelikož existuje široké spektrum lidských práv, tak je takřka nemožné v rámci této práce popsat všechna. Proto byla vybrána ta, která byla vyhodnocena jako nejdůležitější, nejzajímavější a nejaktuálnější.

3.1 Právo na život

„Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost.“ tak je definováno právo na život ve třetím článku Všeobecné deklarace lidských práv (1948, cit. v United Nations, 2015, s. 8), které lze považovat za nejdůležitější právo vůbec. Obdobné vymezení obsahují i později vzniklé smlouvy a úmluvy o lidských právech jako například Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Evropská úmluva o lidských právech (Lukášek, 2003). V přímém rozporu s dodržováním tohoto práva je trest smrti, který se doposud uplatňuje v 56 zemích světa (Evropský parlament, 2019b). V minulosti ovšem dosahovala tato statistika mnohem vyšších hodnot, zejména kvůli západním zemím, které začaly od trestu smrti upouštět vlivem zavedení a uplatňování mezinárodních standardů o lidských právech (zejména skrze mezinárodní smlouvy a úmluvy), které se postupně od konce druhé světové války v roce 1945 vyvíjely do dnešní podoby, a současně se vyvíjejícím spravedlivým procesem (Evropský parlament, 2019b). Trest smrti uplatňovaný již v době dávno minulé představuje nejvyšší možný trest, jaký může odsouzený člověk zaplatit za svůj čin. Přitom v každé zemi uplatňující tento trest může i nemusí předcházet rozsudku spravedlivé soudní řízení. Takové země zároveň představují určitou proměnlivost v závislosti na tom, za jaký trestný čin je rozsudek smrti udělen – v Singapuru se uděluje za vraždu, zatímco v KLRD může být člověk popraven i bezdůvodně (Evropský parlament, 2019b). Tyto země se zároveň liší v samotné formě výkonu trestu smrti. Jak již bylo částečně zmíněno, Singapur společně s Jižním Súdánem, Egyptem, Irákem, Pákistánem, Bangladéšem a Japonskem vykonává trest smrti oběšením. Do této kategorie patří také Írán, který navíc vykonává tuto formu trestu smrti veřejně. KLRD, Somálsko, Jemen, Bělorusko a Bahrajn zas upřednostňují zastřelení. S kombinací smrtící injekce a popravou na elektrickém křesle se lze setkat v USA (Evropský parlament, 2019b). Aktuálně se však v USA můžeme setkat s

výkonem trestu smrti zastřelením, které v současné době zavádí Jižní Karolína, a to kvůli akutnímu nedostatku látek pro smrtící injekce (Český rozhlas, 2021). Čína vedle smrtící injekce používá také zastřelení. Poprava smrtící injekcí se dále uplatňuje ve Vietnamu a stěti v Saudské Arábii a Iráku (Evropský parlament, 2019b). Ve světě je ale také možné setkat se s mnohem méně humánními způsoby, jak vykonat trest smrti. Například v Somálsku se vedle zastřelení uplatňuje také smrt ubodáním. Afghánistán a Írán používá zejména za náboženské zločiny smrt ukamenováním (OSN, 2009). U ostatních zemí vykonávajících trest smrti není jeho forma známa. V roce 2019 bylo zaznamenáno více než 657 poprav ve 20 z těchto zemí, z čehož 86 procent je vykonáno v státech Írán, Irák, Saudská Arábie a Egypt. Počet poprav není znám ve Vietnamu a Číně, kde se tato statistika považuje za státní tajemství (Evropský parlament, 2019b). Není však tajemstvím, že právě Čína se řadí na nejvyšší příčky v počtu poprav na světě a odhadem ročně popraví na tisíce lidí. Za Čínou zastávají pozici největších světových katů v roce 2019 státy Írán, kde bylo k trestu smrti odsouzeno a následně popraveno nejméně 251 lidí, Saudská Arábie s nejméně 184 popravami, Irák s nejméně 100 popravenými a Egypt, kde podle odhadů bylo vykonáno nejméně 32 poprav (Amnesty International, 2020b). Jedinou zemí v Evropě, která používá trest smrti, je Bělorusko, což může vysvětlovat, proč není členem Rady Evropy. To může být překvapivé v případě Ruska, které však v souvislosti s členstvím v Radě Evropy dodržuje moratorium¹² na trest smrti a poslední zaznamenaná poprava je z roku 1999 (Evropský parlament, 2019b). Zde je třeba pamatovat na to, že mimo oficiální popravy dochází po celém světě také k popravám tajným, které lze jen těžko prokázat. V některých případech jsou popravy dokonce vykonávány, aniž by o výkonu byly obeznámeny rodiny a právníci odsouzeného nebo odsouzený samotný (Amnesty International, 2020b). V současné době registrujeme 142 zemí, které trest smrti neaplikují nebo zakazují prostřednictvím příslušného zákona. Největší nevoli vůči trestu smrti v rámci celého světa udržuje Evropská unie, jejíž idea vyplývá ze závazku k ochraně lidských práv zakotveného v Evropské úmluvě o lidských právech, která trestu smrti odporuje. V boji proti trestu smrti přitom využívá nástrojů, jako je například zákaz obchodu se zbožím, které lze použít k mučení a k výkonu trestu smrti, nebo různých kampaní a osvěty, které poukazují na země udržující trest smrti a zároveň podporují jeho zrušení (Evropský parlament, 2019b). Zde je na místě citát od Alberta Camuse, který ostatně

¹² Pozastavení aplikace (trestu smrti).

použilo zpravodajství Evropského parlamentu (2019b): „*Trest smrti je nejpromyšlenější forma vraždy.*“

Pokud se zaměříme na státy uplatňující jakoukoliv formu trestu smrti, tak nejvíce rozporuplné se zdají být USA a Japonsko. V obou těchto zemích společně se všemi arabskými a asijskými zeměmi praktikujícími trest smrti se klade silný odpor vůči zrušení tohoto trestu (Evropský parlament, 2019b). Přesto se podle indexu svobody organizace Freedom House zařazují mezi svobodné státy a dosahují relativně vysokého skóre, kdy hodnota USA činí 86 a Japonska dokonce 96 (Freedom House, 2021b).

S právem na život do jisté míry souvisí také aktuální situace v Polsku, kde ústavní soud rozhodl a následně publikoval ve sbírce zákonů zákaz potratů, který vstoupil v platnost 27. ledna 2021 (Amnesty International, 2021d). Polským ženám je od té doby povoleno potratit pouze v případě ohrožení jejich života či zdraví, nebo pokud těhotenství předcházelo znásilnění či incest. V případě že se jedná o poškozený plod, jehož příčinou jsou vývojové vady, umělé ukončení těhotenství je považováno za nelegální a matkám i lékařům porušujícím tento zákon hrozí až 3 roky vězení. Toto ponižující, nelidské a diskriminující jednání polské vlády může mít za důsledek ohrožení zdraví polských žen, které se na úkor nově zavedeného zákona rozhodnou pro potrat v tajnosti. Další řešení představuje potrat v zahraničí, přičemž obě tato řešení jsou do jisté míry nekomfortní a především riskantní. V Polsku se vůči tomuto rozhodnutí tamní vlády a ústavního soudu strhla vlna nevole v podobě demonstrací, které zpochybňují soudní rozhodnutí a proti kterým byla opakovaně použita nepřiměřená síla nesprávně omezující svobodu projevu a shromažďování (Amnesty International, 2021d). Z hlediska základního lidského práva na život se problematika umělého přerušování těhotenství jeví obecně jako sporná a její vnímání je zcela subjektivní, jelikož určitým argumentem proti potratu je fakt, že pokud má takové základní lidské právo každý, pak ho má i počaté dítě. Na druhou stranu je třeba brát v úvahu také svobodnou vůli žen, které mají právo zvolit si vlastní životní cestu.

3.2 Mučení

„*Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.*“ tak zní definice vztahující se na zrušení útrpného práva v pátém článku Všeobecné deklarace lidských práv (1948, cit. v United Nations, 2015, s. 12), která je rovněž zakotvena v Mezinárodním paktu o občanských a

politických právech, Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Lukášek, 2003). Ačkoliv v případě trestu smrti je jeho vnímání jako porušení základního lidského práva na život sporné, u mučení jde o nesporný fakt. Mučení je situace, ve které oficiální zmocněnec způsobí oběti za určitým účelem duševní či fyzickou újmu nebo utrpení. Často se jedná o případy, kdy zmocněné orgány požadují doznání za trestný čin prostřednictvím mučení tak, aby získaly potřebné informace. Jedná se také o účinný nástroj pro šíření strachu ve společnosti. Metody mučení jsou odlišné, může se jednat o mučení fyzického charakteru, za které se považuje bití a elektrické šoky, mučení sexuálního charakteru zahrnující znásilnění nebo sexuální ponižení nebo mučení psychologické povahy jako například nedostatek spánku nebo prodloužená izolace. Mezinárodní právo považuje prostřednictvím například Úmluvy OSN proti mučení nebo Mezinárodního paktu o občanských a politických právech mučení a jiné kruté, nelidské nebo ponižující zacházení jako protizákonné. Mnoho států uznávajících tyto smlouvy a úmluvy však nedokázalo na úrovni svých zákonů potírat mučení jakožto konkrétní trestný čin, čímž se vzpírají uznávaným smlouvám a úmluvám o mučení a mezinárodnímu právu obecně. Během let 2009 až 2013 zaznamenala organizace Amnesty International neznámý počet zpráv o mučení, které ale pocházely z celkem 141 zemí všech regionů světa včetně těch uplatňujících demokratický režim (Amnesty International, 2021e). Je tedy zřejmé, že mučení a jiné formy špatného zacházení jsou prostorově rozšířeny mnohem více, než je tomu například u trestu smrti, což komplikuje i jejich prevenci, která je v současné době nedostatečná. Mučení teroristů se na první pohled může zdát jako oprávněné, jenže v mezinárodní právní rovině se mučení v jakékoliv situaci považuje za neospravedlnitelné a nelegální, a v případě jeho povolování v rámci daného státu není žádný z jeho občanů v bezpečí (Amnesty International, 2021e). Tortura se ale netýká pouze teroristů a podezřelých z terorismu, jak je ve světě mylně předpokládáno, nýbrž i podezřelých bezmocných lidí na okraji společnosti, kteří však nepřitahují pozornost médií a veřejného mínění jak státní, tak ani celosvětové úrovně. Často se jedná o oběti, které v životě nedržely v rukou zbraň, tedy obránce práv, politiky nebo novináře, jejichž názory nesympatizovaly s názory vlády (Amnesty International, 2021f).

S uplatňováním mučení se potýká Egypt, kde v roce 2011 bylo použito mučících prostředků jako nástroj bezpečnostních sil proti demonstrantům. Tato situace se zdá být

o něco vyhocenější, když zdůrazníme fakt, že se jednalo o skupinu žen, které byly po zadržení donuceny k ponižujícímu „testu panenství“ a následně došlo k jejich zbití a mučení v podobě elektrických šoků. V neposlední řadě jim hrozilo obvinění z prostituce. Dalším příkladem je egyptský novinář Mahmoud Hussein, který byl jako osmnáctiletý v roce 2014 zatčen za to, že oblékl tričko s nápisem „Národ bez mučení“, a byl odsouzen ke dvěma letům za mřížemi (Amnesty International, 2021e). Amnesty International (2021e) dále uvádí případ syrské vojenské věznice Saydnaya, ve které jsou vězni mučeni po celou dobu výkonu trestu. Přehnané cely, nehygienické podmínky a omezený přístup k čerstvému vzduchu a slunečnímu záření život tamním trestancům ani zdaleka neulehčují. Výpovědi bývalých vězňů jasně svědčí o páchání různých forem mučení a nelidského zacházení včetně znásilňování a bití, které může v konečném důsledku vést k celoživotnímu poškození, invaliditě nebo dokonce smrti. Mučení je údajně používáno též jako nástroj pro získávání falešných obvinění, která slouží jako „důkaz“ k odsouzení obviněných k trestu smrti. Za zdmí věznice Saydnaya zemřelo podle odhadů přes několik tisíc lidí, přičemž mnozí z nich podlehli nemocem, hladu nebo samotnému mučení, jiní byli oběšeni na tajných hromadných popravách (Amnesty International, 2021e).

3.3 Náboženská svoboda

„Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; toto právo zahrnuje v sobě i volnost změnit své náboženství nebo víru, jakož i svobodu projevat své náboženství nebo víru, sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, vyučováním, prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou a zachováváním obřadů.“ takto je dle článku 18 Všeobecné deklarace lidských práv (1948, cit. v United Nations, 2015, s. 38) vymezeno právo na svobodné náboženské vyznání zakotvující další z významných lidských práv. Později byla náboženská svoboda zakotvena na mezinárodní úrovni v Úmluvě o zabránění a trestání zločinu genocida, Mezinárodním paktu o politických a občanských právech a v Úmluvě o právech dítěte, na regionální úrovni pak v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, Africké chartě člověka a národů a Americké úmluvě o lidských právech (Lukášek, 2003). Porušování práva na náboženské vyznání se koncentruje zejména v asijsko-pacifickém regionu, ve kterém existuje řada států omezujících svobodnou volbu a praktikování náboženství a diskriminujících náboženské skupiny skrze politiku a vydávané zákony.

Náboženské praktiky jsou v těchto zemích považovány za zločin, který se trestá vězením a v některých případech i smrtí. I přesto však většina vlád tohoto regionu zakotvuje ochranu náboženské svobody ve svých ústavách (Human Rights Watch, 2017). Podle Human Rights Watch (2017) se největší ohniska ohrožení náboženské svobody nacházejí v Bangladéši, Barmě, Číně, Indii, Indonésii, Severní Koreji, Pákistánu a Vietnamu. Zároveň v rámci asijsko-pacifického regionu klade tato organizace důraz na klíčovou roli Austrálie jakožto představitele západní liberální demokratické společnosti, která může do určité míry ovlivnit dění v těchto problematických zemích a pomoci tamním obyvatelům, jejichž náboženská svoboda společně s jinými právy je dlouhodobě porušována. V tomto regionu se vedle Austrálie také aktivně zapojují státy jako Velká Británie, USA a Kanada, které vynakládají úsilí ve snaze podpořit ohrožované a pronásledované náboženské skupiny, odpor proti náboženské nenávisti a diskriminaci a vazby mezi jednotlivými náboženskými skupinami, ve kterých dochází ke vzájemnému napětí (Human Rights Watch, 2017).

Případová situace týkající se svobody náboženského vyznání v Severní Koreji byla již rámcově nastíněna v podkapitole 2.1.2 KLDR a lidská práva, kde je zmíněna jeho kontrola a omezování severokorejskou vládou. V Pchjongjangu se nachází celkem čtyři vládou schválené kostely, a to dva protestanské, jeden katolický a jeden pravoslavný, které slouží jako důkaz svobody náboženství v Severní Koreji pro zahraniční turisty i celý svět. Jedná se ale o pouhé výstavní kostely, které mají za úkol vytvořit iluzi o náboženské svobodě v této zemi a vyvrátit opačná tvrzení mezinárodního společenství. Ve skutečnosti se povoluje pouze náboženství uctívající rodinu Kimů a vládu Korejské strany práce (Human Rights Watch, 2017). Americká nevládní organizace Human Rights Watch (2017) apeluje na Australskou vládu, aby v souvislosti s porušováním práva náboženského vyznání představujícím určitou formu diskriminace, učinila klíčové kroky prostřednictvím výzev směrem k Severní Koreji k ukončení všech forem náboženské diskriminace a omezování náboženského vyznání, diskriminačního systému songbun a činnosti všech vězeňských táborů. Tyto kroky se zdají být vesměs smysluplné, avšak bez australských a jiných donucovacích nástrojů nemá Severní Korea sebemenší důvod tyto výzvy brát vážně, a tak lze do určité míry předpokládat, že jimi bude pohrdat (Human Rights Watch, 2017).

3.4 Svoboda projevu

„Každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení, a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoli prostředky a bez ohledu na hranice.“ tak zakotvuje Všeobecná deklarace lidských práv (1948, cit. v United Nations, 2015, s. 40) svobodu projevu (též nazývaná jako svoboda slova) v článku 21. Později začala být svoboda projevu chráněna také Mezinárodním paktem o občanských a politických právech (Lukášek, 2003). Každý hlas, právo na názor a právo na sdílení informací představují známky svobodné a spravedlivé společnosti, kde každý může vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas vůči těm, kteří vládou, a svůj názor šířit prostřednictvím pokojných protestů. Právě spravedlnost představuje předpoklad toho, že lidé mohou svá práva uplatňovat bez jakýchkoliv omezení. Ačkoliv téměř každá země světa odkazuje na hodnotu svobody projevu ve své ústavě, tak i přesto se po celém světě lze setkat s vězněním lidí vyjadřujících svůj názor, který často bývá v rozporu s jejich vládou. Ta ale disponuje právem, respektive povinností, zakazovat nenávistné projevy, nikoliv však pokojné nesouhlasy, při kterých některé vlády zneužívají své moci skrze zákony kriminalizující svobodu projevu. Mírumilovné projevy se týkají zejména národní bezpečnosti, migrace a uprchlíků, boje proti terorismu, náboženství a různých forem diskriminace minoritních skupin, přičemž se úzce pojí se shromažďovací svobodou, prostřednictvím které mají lidé na tyto pokojné protesty a demonstrace právo. Příjem a tolerance nesouhlasů a kritiky ze strany vlád, často vypovídá o tom, jak ve skutečnosti zachází s lidskými právy. Pod svobodu projevu přitom spadá také svoboda tisku, která zahrnuje i svobodu projevu v digitálním prostředí internetu (Amnesty International, 2021g).

Již tradičně se s potlačováním svobody projevu lze setkat v Egyptě, kde lidé vyjadřující svůj nesouhlas směrem k tanní vládě podstupují extrémní riziko jejího agresivního a nebezpečného jednání proti jakékoliv kritice. Jen v roce 2018 zde bylo zatčeno nejméně 113 lidí kvůli nesmyslným důvodům, jako je nevhodné tweetování¹³, úprava filmů nebo podpora fotbalových klubů, přičemž byli křivě a nespravedlivě obviněni z členství v teroristických skupinách nebo za šíření falešných zpráv. Ázerbájdžán, Turecko nebo Venezuela jsou jedněmi z typických zemí, kde dochází

¹³ Přidávání příspěvků na internetové sociální platformě Twitter.

k cíleným represím, útokům na novináře a cenzuře tisku, která potlačuje jeho svobodu (Amnesty International, 2021g). Zpráva Amnesty International (2021g) dále uvádí, že k případům potlačování médií dochází také v Tanzanii, Barmě a na Filipínách. V současné době je největším a nejrychlejším nositelem šíření informací internetová síť, která mimo jiné slouží jako prostředek pro sdílení názorů a projevu lidí prakticky z celého světa. Některé státy pak zároveň využívají internet jako efektivní nástroj k omezování svobody projevu vybudováním zdi (takzvaného firewallu) oddělující důvěryhodné a nedůvěryhodné, možná spíše pro vládu nepohodlné, informace digitálního prostředí. V případě Egypta, Súdánu, Severního Kašmíru a Zimbabwe jsou jejich obyvatelé během pouličních protestů od internetu dočasně odštěpeni, zatímco Írán, Čína a Vietnam kontrolují tok digitálních informací prostřednictvím speciálně vyvinutých systémů. Konkrétně v Číně se například britská nevládní organizace Amnesty International potýká s blokadou jejich webových stránek. Některé vlády také využívají sofistikovaných technologií za účelem tajného získávání informací, které se nabourávají do e-mailů či kamer a mikrofonů telefonních a počítačových zařízení, což lze označit za špionážní aktivitu (Amnesty International, 2021g).

V současné době se porušování svobody projevu řeší v Rusku v souvislosti s opozičním aktivistou Alexejem Navalným. Ten byl v lednu 2021 zadržen a následně uvězněn v Moskvě za uplatňování svého práva na svobodu projevu při veřejném kritizování Kremlu. Zadržení přitom předcházelo údajný pokus o likvidaci Navalného otravou. Aktuálně si odpykává trest odnětí svobody na 3 a půl roku, přičemž je držen v nelidských podmínkách, kdy mu byla odírána řádná lékařská péče. Takové zacházení se dá označit za porušení zákazu mučení nebo jiného krutého a nelidského zacházení (Amnesty International, 2021h). Pokud by došlo k jeho úmrtí, je otázkou, zda by se nejednalo o jeho nepřímou popravu.

3.5 Volební právo

„Základem moci budiž vůle lidu; ta musí být vyjádřena správně prováděnými volbami, které se mají konat v pravidelných obdobích na základě všeobecného a rovného hlasování, nebo jiným rovnocenným postupem, zabezpečujícím svobodu hlasování.“ to říká jedna ze tří částí článku 21 Všeobecné deklarace lidských práv (1948, cit. v United Nations, 2015, s. 44), které zakotvily v roce 1948 všeobecné a

rovné volební právo jako základní lidské právo a později začalo být také chráněno Mezinárodním paktem o občanských a politických právech. Další část článku 21: „Každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím volených zástupců.“ (Všeobecná deklarace lidských práv, 1948, cit. v United Nations, 2015, s. 44) však de facto nedodrhuje žádná země na světě. Slovo každý definuje všechny lidské bytosti, děti nevyjímaje. Na ty se ale vztahují věková omezení, která ve většině zemí představuje hranice plnoletosti 18 let. Ačkoliv některé země jako například Brazílie nebo Rakousko snížily věkovou hranici na 16 let, tak děti, jejichž věk nesplňuje minimální věkovou hranici, nemají možnost účastnit se voleb, a jsou tak vyřazeny z důležitých rozhodnutí ovlivňujících jejich životy. Zároveň se stát připravuje o cenný a jedinečný pohled, který tito jednotlivci představují (Amnesty International, 2021ch). Zde je ovšem třeba zachovat určitý nadhled, jelikož témata, kterých se volby týkají, mohou být pro děti zejména nižšího věku složitá, nesrozumitelná, nepochopitelná a v případě, kdy je dítě bráno jako lidská bytost již od svého narození, také fakticky nemožná. V minulosti bylo ale také možné se setkat s volební diskriminací žen, která byla uplatňována po celém světě a považována za běžnou, a to až do 19. století, kdy začala vznikat myšlenka o tom, že ženy mají také právo volit. Převrat nastal v roce 1893, kdy se na Novém Zélandu tato myšlenka uplatnila v praxi a postupně se rozšířila i do většiny států světa. I přesto ale existují země, ve kterých ženy nemají právo volit nebo pouze za určitých podmínek jako například výše dosaženého vzdělání (Amnesty International, 2021i). V případě Afghánistánu se sice umožňuje ženám volit již od roku 1965 (vyjma hiátu v letech 1996 až 2001, kdy byla práva odvolána během vlády Tálibánu), ale v nedávné době bylo zavedeno opatření, které jim toto právo de facto odepírá (Queer Geography, 2020; Amnesty International, 2021i). Při vstupu do volební místnosti totiž afghánská vláda zavedla povinný registr fotografií voličů, který v některých oblastech, kde ženy musejí mít zahalené tváře, může být problematický. Mezi sporné země týkající se omezení ženského práva volit patří také Sýrie a Pákistán (Amnesty International, 2021i). S nepovolením ženám volit se lze setkat v Bruneji a de facto i ve Vatikánu¹⁴. Posledním státem uznávající ženy jako voliče se stala v roce 2011 Saudská Arábie, kde k prvním volbám, do kterých měly vůbec poprvé možnost zasáhnout ženy, došlo v roce 2015 (Queer Geography, 2020).

¹⁴ Jediné vatikánské volby, při kterých kardinálové vybírají nového papeže, jsou totiž bez účasti voličů ženského pohlaví. I přes to, že se papež František v minulosti snažil o jmenování historicky první kardinálky, se vatikánské kardinálové skládají výhradně z mužů (Heroine, 2019).

Svobodné a spravedlivé volby jsou součástí politické svobody a zároveň základním stavebním kamenem demokratické ideje, bez kterých by demokracie nemohla být demokracií. Současně se ale také jedná o nástroj změny situace v zemi, který často podléhá podvodům a různým manipulacím včetně těch mediálních (Freedom House, 2021). Jako případ lze uvést Bělorusko vystupující de iure jako parlamentní republika, de facto se však jedná o autoritativní režim v čele s Alexandrem Lukašenkem, který je u moci od svého zvolení v roce 1994. V roce 2020 se konaly prezidentské volby, ve kterých byl Lukašenko opět zvolen prezidentem. Navzdory předpokládaným svobodným a spravedlivým volbám došlo k zaznamenání rozsáhlých podvodů, které zapříčinily ovlivnění voleb ve prospěch Lukašenka. Evropská unie dokonce neuznala výsledek běloruských voleb za platný, označila jej za nespravedlivý a na běloruské úředníky podílející se na manipulaci voleb uvalila sankce (Human Rights Watch, 2021). Tímto podnikla Evropská unie správné kroky směřující k ochraně svobodných a spravedlivých voleb tak, aby nedocházelo k jejich ohybu a následnému zneužití (Human Rights Watch, 2021; Freedom House, 2021e).

Závěr

Na počátku mé bakalářské práce jsem zmínil, že jsem si téma vybral především kvůli jeho aktuálnosti, přičemž v průběhu jejího vypracování mi došlo, že ačkoliv se naší země problém porušování lidských práv zásadním způsobem netýká, což potvrzuje i nám přidělený status svobody, tak i přes existenci různých lidskoprávních mezinárodních organizací, se některé země potýkají s velmi vysokou mírou porušování, jejíž některé projevy jsou velmi závažné.

V úvodu práce jsem si stanovil cíle, prostřednictvím jejich naplnění mělo dojít k prokázání vlivu vybraných geografických aspektů na míru porušování lidských práv ve vybraných zemích, a také k určitému zobecnění vlivu těchto aspektů v celosvětovém měřítku, což se podařilo.

Jedním z dílčích cílů mé práce bylo předložit čtenáři komplexní náhled na lidskoprávní problematiku, a to především skrze definování pojmu lidských práv, jeho stručný vývoj, ochranu lidských práv a jejich vynucování prostřednictvím mezinárodních organizací zabývajících se lidskoprávní problematikou, ale také prostřednictvím mezinárodních smluv a úmluv. Tento dílčí cíl byl naplněn již v teoretické části nacházející se v první kapitole této práce. Jelikož bylo nutné pro další postup práce vysvětlit přístupy organizace Freedom House a Huntingtonovy teorie civilizací k dodržování lidských práv, byly tyto přístupy na konci první kapitoly popsány.

Druhá kapitola naplnila hlavní cíl bakalářské práce. Došlo k analýze vybraných států, kterými byly Severní Korea, Singapur a Finsko, které byly záměrně zvoleny na základě přístupu Freedom House, který tyto státy označuje jako not free, partly free a free, a přiděluje jim skóre indexu svobody 3, 48 a 100, a to v uvedeném pořadí. Analýza vybraných zemí proběhla na základě předem zvolených geografických aspektů (geografická poloha, státní zřízení, ekonomická situace, etnické složení, tolerance k menšinám, náboženství, členství v mezinárodních organizacích a uznání mezinárodních smluv a úmluv). Dále byla analyzována lidskoprávní situace v daných zemích, které byly následně zařazeny dle Huntingtonovy teorie do příslušných civilizací a dle přístupu Freedom House byl určen jejich index a status svobody, čímž bylo propojení lidskoprávní situace a obou přístupů ověřeno. Následně byl spojením obou přístupů vytvořen civilizační index svobody, který znázorňuje přístupy jednotlivých civilizací

k lidským právům. Tento index byl vytvořen za účelem možného zobecnění civilizačních přístupů v celosvětovém měřítku, což se podařilo prokázat. Na základě vytvořených map bylo možné sledovat určité podobnosti a shluky jednotlivých států, které spadají do konkrétních civilizací, a tím došlo k částečnému prokázání vlivu vybraných geografických aspektů na míru porušování lidských práv. Zejména tomu tak bylo u geografické polohy, jelikož až na určité výjimky je možné pozorovat shluky států se stejnými přístupy a podobným indexem svobody. Dalším významným geografickým aspektem, který se podílí na přístupu dané země k lidským právům, je dle zjištěných skutečností náboženství. Ačkoliv tomu neplatí u všech náboženství, je možné pozorovat podobnosti přístupů k lidským právům v takzvaných islámských zemích, ve kterých je systém práva úzce spojen právě s náboženstvím. Stejně tak jako je tomu u geografické polohy, i u náboženství je možné sledovat shluky těchto států, které vykazují podobné hodnoty v přístupu k lidským právům, a které spadají pod islámský typ právní kultury. Jako nejvýznamnější geografický aspekt bylo pak bezesporu zvoleno státní zřízení, jelikož vedení státu má bezprostřední vliv na to, jakým způsobem jsou práva v zemi zakotvena, chráněna a vynucována. To se podařilo prokázat nejen analýzou vybraných států, ale právě i skrze vytvořený civilizační index svobody. Při výběru geografických aspektů, které budou v práci sledovány, jsem předem mylně předpokládal, že nejvýznamnější vliv na míru porušování lidských práv ve světě bude mít členství v mezinárodních organizacích a potažmo signatura a ratifikace mezinárodních smluv. Při sběru a hodnocení dat bylo zajímavé sledovat, že je signatura mezinárodních smluv často pouze formální záležitostí, a státy se jimi de facto vůbec neřídí. Mezinárodní organizace pak nedisponují takovými nástroji, kterými by bylo možné dodržování těchto smluv efektivně vymáhat.

Posledním dílčím cílem práce bylo poskytnout čtenáři náhled na jednotlivé vybrané projevy porušování lidských práv, přičemž pro zajímavost byly tyto projevy demonstrovány na aktuálním dění. Tento cíl byl z mého pohledu naplněn třetí a zároveň poslední kapitolou, která mou bakalářskou práci uzavírá. Úplným závěrem mi dovoluje konstatovat, že ačkoliv se nás problematika porušování základních lidských práv a svobod aktuálně nedotýká, je zřejmé, jak křehkou záležitostí lidská práva jsou, a je velmi důležité, aby bylo o lidská práva náležitě pečováno.

Seznam použitých zdrojů

- Amnesty International (2011). *Singapore: Failing to Respect Civil Rights*. Dostupné z <https://www.amnesty.org/download/Documents/36000/asa360022010en.pdf>
- Amnesty International (2013). *Amnesty International*. Dostupné 16. 3. 2021 z <https://www.amnesty.cz/zprava/427/kldr-nove-satelitni-snimky-ukazuji-skutecny-rozsah-vezenskych-taboru>
- Amnesty International (2017). *Amnesty International*. Dostupné 3. 4. 2021 z <https://www.amnesty.cz/zprava/4029/singapur-stale-popravuje-za-drogove-delikty-reformy-nepomahaji>
- Amnesty International (2018). *Amnesty International UK*. Dostupné 17. 2. 2021 z <https://www.amnesty.org.uk/what-are-human-rights>
- Amnesty International (2020a). *Amnesty International*. Dostupné 15. 4. 2021 z <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/finland/report-finland/>
- Amnesty International (2020b). *Amnesty International*. Dostupné 29. 4. 2021 z <https://www.amnesty.cz/zprava/4792/trest-smrti-v-roce-2019-saudska-arabie-popravila-v-uplynulem-roce-rekordni-pocet-lidi-ve-svete-ale-cisla-poprav-klesaji>
- Amnesty International (2021a). *Amnesty International*. Dostupné 23. 2. 2021 z <https://www.amnesty.cz/hnuti/zakladni-dokumenty-k-lidskym-pravam>
- Amnesty International (2021b). *Amnesty International Report 2021/21 – the State of the World’s Human Rights*. Dostupné z <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/3202/2021/en/>
- Amnesty International (2021c). *Amnesty International*. Dostupné 16. 4. 2021 z <https://www.amnesty.org/en/get-involved/take-action/george-floyd-police-violence-usa/>
- Amnesty International (2021d). *Amnesty International*. Dostupné 29. 4. 2021 z <https://www.amnesty.cz/zprava/5020/protesty-proti-zakazu-potrati-v-polsku-provazi-neprimerene-zakroky-policie>
- Amnesty International (2021e). *Amnesty International*. Dostupné 30. 4. 2021 z <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/torture/>
- Amnesty International (2021f). *Amnesty International*. Dostupné 30. 4. 2021 z <https://www.amnesty.cz/zastavte-muceni/myty>
- Amnesty International (2021g). *Amnesty International*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/freedom-of-expression/>
- Amnesty International (2021h). *Amnesty International*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://www.amnesty.cz/zprava/5033/amnesty-nadale-bojuje-za-propusteni-alexeje-navalneho>
- Amnesty International (2021ch). *Amnesty International UK*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://www.amnesty.org.uk/right-vote>

- Amnesty International (2021i). *Amnesty International*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/discrimination/womens-rights/>
- Balík, S., & Kubát, M. (2004). *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha, Česko: Dokořán.
- Britannica (2006). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Gaza-Strip>
- Britannica (2007). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Western-Sahara>
- Britannica (2010). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Tibet>
- Britannica (2011). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Jammu-and-Kashmir>
- Britannica (2013). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Crimea>
- Britannica (2016). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/South-Ossetia>
- Britannica (2017a). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Abkhazia>
- Britannica (2017b). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/West-Bank>
- Britannica (2020). *Britannica*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Taiwan>
- Britannica (2021a). *Britannica*. Dostupné 10. 3. 2021 z <https://www.britannica.com/place/North-Korea>
- Britannica (2021b). *Britannica*. Dostupné 29. 3. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Singapore>
- Britannica (2021c). *Britannica*. Dostupné 13. 4. 2021 z <https://www.britannica.com/place/Finland>
- Centrum pro lidská práva a demokracii (2019). *Centrum pro lidská práva a demokracii*. Dostupné 20. 2. 2021 z <https://www.centrumlidskaprava.cz/lidskopravni-organizace-ve-svete-manual-vyzkumu>
- CIA (2015). *The World Factbook*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/korea-north/>
- CIA (2017a). *The World Factbook*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/korea-north/>
- CIA (2017b). *The World Factbook*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/singapore/>
- CIA (2017c). *The World Factbook*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/finland/>

- CIA (2018). *The World Factbook*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/singapore/>
- CIA (2021a). *The World Factbook*. Dostupné 8. 3. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/korea-north/>
- CIA (2021b). *The World Factbook*. Dostupné 28. 3. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/singapore/>
- CIA (2021c). *The World Factbook*. Dostupné 10. 4. 2021 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/finland/>
- Council on Foreign Relations (2020a). *Council on Foreign Relations*. Dostupné 10. 3. 2021 z <https://www.cfr.org/background/north-koreas-power-structure>
- Council on Foreign Relations (2020b). *Council on Foreign Relations*. Dostupné 15. 3. 2021 z <https://www.cfr.org/background/what-asean>
- CzechCrunch (2020). *CzechCrunch*. Dostupné 4. 4. 2021 z <https://www.czechcrunch.cz/2020/05/digitalni-soudni-verdikt-singapur-poprve-rozhodl-o-trestu-smrti-online-pres-zoom-ochranci-lidskych-prav-se-bouri/>
- Čapek, J. (2010). *Evropská Úmluva o ochraně lidských práv*. Praha, Česko: Linde.
- Český rozhlas (2021). *iRozhlas*. Dostupné 7. 5. 2021 z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/jizni-karolina-popravy-smrtici-injekce-zastreleni-zakon_2105060712_tzr
- Darewicz, K. (2013). North Korea: A black chapter. In L. Williams & R. Rich, *Losing Control: Freedom of the Press in Asia* (s. 138 – 146). ANU Press.
- Diamond, J. (2019). Městské zisky a ztráty. *National Geographic*, 4, 6 – 8.
- Evropská unie (2021). *Evropská unie*. Dostupné 18. 2. 2021 z https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_cs
- Evropský parlament (2019a). *Evropský parlament*. Dostupné z https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0093_CS.pdf
- Evropský parlament (2019b). *Zpravodajství Evropský parlament*. Dostupné 29. 4. 2021 z <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/world/20190212STO25910/tr est-smrti-v-evrope-a-ve-svete-fakta-a-cisla>
- Fárek, J. (1982). *Singapur*. Praha, Česko: Pressfoto.
- Fedorko, M., & Baňouch, H. (2000). *Mezinárodní organizace*. Brno, Česko: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.
- Flegl, V. (1990). *Člověk a lidská práva – sbírka úmluv a deklarácí*. Praha, Česko: Spektrum.
- Freedom House (2016). *Freedom House*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://freedomhouse.org/country/eastern-donbas>
- Freedom House (2020). *Freedom House*. Dostupné 8. 4. 2021 z <https://freedomhouse.org/country/singapore/freedom-world/2020>

- Freedom House (2021a). *Freedom House*. Dostupné 25. 2. 2021 z <https://freedomhouse.org/reports/freedom-world/freedom-world-research-methodology>
- Freedom House (2021b). *Freedom House*. Dostupné 27. 2. 2021 z <https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores>
- Freedom House (2021c). *Freedom House*. Dostupné 27. 2. 2021 z <https://freedomhouse.org/explore-the-map?type=fw&year=2021>
- Freedom House (2021d). *Freedom House*. Dostupné 7. 5. 2021 z <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege>
- Freedom House (2021e). *Freedom House*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://freedomhouse.org/issues/election-integrity>
- Gapminder (2019). *Gapminder*. Dostupné 3. 5. 2021 z <https://bit.ly/3nUau4s>
- Gerloch, A. (2013). *Teorie práva*. (6. vyd.). Plzeň, Česko: Aleš Čeněk.
- Gerloch, A. (2017). *Teorie práva*. (7. vyd.). Plzeň, Česko: Aleš Čeněk.
- Heroine (2019). *Heroine*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://www.heroine.cz/komentare/1086-zeny-a-volby-sest-zajimavosti-ze-sveta>
- Human Rights Watch (2016a). *Human Rights Watch*. Dostupné 9. 3. 2021 z <https://www.hrw.org/news/2016/02/14/north-korea-end-kim-family-legacy-abuse>
- Human Rights Watch (2016b). *Human Rights Watch*. Dostupné 11. 3. 2021 z <https://www.hrw.org/news/2016/07/05/north-koreas-caste-system>
- Human Rights Watch (2017). *Human Rights Watch*. Dostupné 30. 4. 2021 z <https://www.hrw.org/news/2017/02/09/submission-right-freedom-religion-or-belief>
- Human Rights Watch (2020a). *Human Rights Watch*. Dostupné 11. 3. 2021 z <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/north-korea>
- Human Rights Watch (2020b). *Human Rights Watch*. Dostupné 28. 3. 2021 z <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/singapore>
- Human Rights Watch (2021). *Human Rights Watch*. Dostupné 1. 5. 2021 z <https://www.hrw.org/news/2021/01/13/belarus-unprecedented-crackdown>
- Huntington, S. (1993). The Clash of Civilizations?. *Foreign Affairs*, 72(3), 22 – 49. doi:10.2307/20045621
- Huntington, S. (1996). *The Clash of civilizations and the remaking of world order*. New York, USA: Simon & Schuster.
- Hyung-min, J. (2010). Visualizing the invisible hands: the shadow economy in North Korea. *Economy and Society*, 39(1), 110 – 145. doi:10.1080/03085140903424618
- Chew, M. (1994). Human Rights in Singapore: Perceptions and Problems. *Asian Survey*, 34(11), 933 – 948. doi:10.2307/2645345

- Justice.cz (2017). *Justice.cz*. Dostupné 17. 4. 2021 z <https://justice.cz/web/msp/otevrene-veznice>
- Koren Bar Association (2014). *Report on Human Rights in North Korea*. Dostupné z <https://www.ibanet.org/HumanrightsNorthKoreareport.aspx>
- Kyu Ho, Y. (2009). Press laws in North Korea. *Asian Journal of Communication*, 2(1). 70 – 86. doi:10.1080/01292989109359541
- Liberty in North Korea (2019). *Liberty in North Korea*. Dostupné 11. 3. 2021 z <https://www.libertyinnorthkorea.org/blog/songbun>
- Liščák, V. (2009). *Státy a území světa*. Praha, Česko: Libri.
- Lukášek, L. (2003). *Vývoj lidské dimenze (ochrany lidských práv a základních svobod) v komentovaných dokumentech*. (2. vyd.). Praha, Česko: Oeconomica.
- Malekian, F. (2011). Apartheid. In F. Malekian, *Principles of Islamic International Criminal Law: A Comparative Search* (s. 243 – 250). Leiden, Netherlands: Brill.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2020a). *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. Dostupné 18. 2. 2021 z <https://www.mpsv.cz/obecne-informace>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2020b). *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. Dostupné 18. 2. 2021 z <https://www.mpsv.cz/web/cz/zakladni-informace-o-rade-evropy>
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2017). *Velvyslanectví České republiky v Addis Abebě*. Dostupné 23. 4. 2021 z https://www.mzv.cz/addisababa/cz/obchod_a_ekonomika/ekonomicke_aktuality/somaliland_somalsko_moznosti_pro.html
- Ministry for Foreign Affairs of Finland (2021). *Ministry for Foreign Affairs of Finland*. Dostupné 15. 4. 2021 z <https://um.fi/foreign-and-security-policy-in-international-organisations>
- Ministry of Foreign Affairs Singapore (2021). *Ministry of Foreign Affairs Singapore*. Dostupné 1. 4. 2021 z <https://www.mfa.gov.sg/SINGAPORES-FOREIGN-POLICY/International-Organisations/ASEAN>
- Minority Rights Group International (2004). *Minority Rights Group*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://minorityrights.org/country/transnistria-unrecognised-state/>
- Minority Rights Group International (2005). *Minority Rights Group*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://minorityrights.org/country/nagorny-karabakh-unrecognised-state/>
- Minority Rights Group International (2021a). *Minority Rights Group*. Dostupné 12. 3. 2021 z <https://minorityrights.org/country/north-korea/>
- Minority Rights Group International (2021b). *Minority Rights Group*. Dostupné 29. 3. 2021 z <https://minorityrights.org/country/singapore/>
- Minority Rights Group International (2021c). *Minority Rights Group*. Dostupné 10. 4. 2021 z <https://minorityrights.org/country/finland/>

- Muhammadin, F., & Kamal, M. (2019). The Western Universalism v. Cultural Relativism Debate on Human Rights and Islam – An 'Aqidah-Based Approach. *Jurnal Akidah & Pemikiran Islam*, 21(2), 175 – 216. doi:10.22452/afkar.vol21no2.6.
- Musil, M. (2004). *Mezinárodní organizace*. Praha, Česko: Oeconomica.
- National Geographic (2006). *Almanach geografie – ilustrovaná příručka o světě a lidech*. Praha, Česko: Sanoma Magazines Praha
- Natural Earth (2021). *Natural Earth*. Dostupné 3. 3. 2021 z <https://www.naturearthdata.com/downloads/>
- Nováček, P. (2010). *Udržitelný rozvoj*. (1. vyd.). Olomouc, Česko: Papírtisk.
- Ondřej, J. (2009). *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. (3. vyd.). Plzeň, Česko: Aleš Čeněk.
- Ondřej, J. (2013). *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. (6. vyd.). Plzeň, Česko: Aleš Čeněk.
- Osina, P. (2010). *Interpretace lidských práv v islámském právu*. Dostupné z [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/12_theorie/Osina_Petr%20%20_\(4127\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/12_theorie/Osina_Petr%20%20_(4127).pdf)
- Právní prostor (2020). *Právní prostor*. Dostupné 21. 2. 2021 z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ustavni-pravo/den-lidskych-prav-jejich-krize-v-dobe-koronavirove>
- QueerGeography (2020). *QueerGeography*. Dostupné 26. 4. 2021 z <https://www.queergeography.cz/geografie-sexualit/feministicke-geografie/mapa-nabyti-volebniho-prava-zen-ve-svete/>
- Rada Evropy (2013). *Rada Evropy*. Dostupné 18. 2. 2021 z <http://www.radaevropy.cz/clenske-staty-rady-evropy.html>
- Simington, A. (2007). *Finsko*. Praha, Česko: Svojtka & Co.
- Evropská unie (1993). *Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění)*. Dostupné z https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF
- Syrovátka, M. (2008). *Jak (ne)měřit kvalitu života Kritické pohledy na index lidského rozvoje*. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/237538851_Jak_nemerit_kvalitu_zivot_a_Kriticke_pohledy_na_index_lidskeho_rozvoje
- Šimák, M. (2005). Lidská práva – od historie do současnosti. *Kontakt*, 7, 115 – 120. doi:10.32725/kont.2005.022
- Školní atlas světa (2020). *Školní atlas světa*. (5. vyd.). Praha, Česko: Kartografie Praha.
- The Economist (2020). *The Economist*. Dostupné 6. 5. 2021 z <https://www.economist.com/graphic-detail/2021/02/02/global-democracy-has-a-very-bad-year>

- The World Bank (2019a). *The World Bank*. Dostupné 23. 4. 2021 z <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?view=map>
- The World Bank (2019b). *The World Bank*. Dostupné 8. 3. 2021 z <https://data.worldbank.org/country/korea-dem-peoples-rep>
- The World Bank (2019c). *The World Bank*. Dostupné 28. 3. 2021 z <https://data.worldbank.org/country/singapore>
- The World Bank (2019d). *The World Bank*. Dostupné 10. 4. 2021 z <https://data.worldbank.org/country/finland>
- Tomeš, J., Daněk, P., & Jehlička, P. (2000). *Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie*. Praha, Česko: Univerzita Karlova.
- Transparency International (2021). *Transparency International*. Dostupné 29. 3. 2021 z <https://www.transparency.cz/cpi2020/>
- United Nations (2009). *Trest smrti*. Dostupné z <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Trest-smrti-HRC1.pdf>
- United Nations (2015). *Všeobecná deklarace lidských práv*. Dostupné z https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf
- United Nations (2020). *Human Development Reports*. Dostupné 4. 3. 2021 z <http://hdr.undp.org/en/data>
- United Nations (2021a). *OSN*. Dostupné 20. 2. 2021 z <https://www.osn.cz/osn/clenstvi/>
- United Nations (2021b). *OSN*. Dostupné 20. 2. 2021 z <https://www.osn.cz/icentrum/pro-skoly/navstivte-centralu-osn/>
- United Nations (2021c). *United Nations Human Rights Council*. Dostupné 15. 4. 2021 z <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/MembersByGroup.aspx>
- United Nations (2021d). *United Nations Human Rights Office of the High Commissioner*. Dostupné 22. 4. 2021 z <https://indicators.ohchr.org>
- United Nations (2021e). *United Nations*. Dostupné 15. 3. 2021 z <https://www.un.org/en/about-us/member-states#gotoN>
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*. Dostupné z <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
- Všechno o Zemi (1998). *Všechno o Zemi – Místopisný průvodce světem*. Praha, Česko: Astron studio.
- Wikipedia (2017a). *Wikipedia The Free Encyclopedia*. Dostupné 23. 4. 2021 z https://en.wikipedia.org/wiki/Azad_Kashmir
- Wikipedia (2017b). *Wikipedia The Free Encyclopedia*. Dostupné 23. 4. 2021 z https://en.wikipedia.org/wiki/Northern_Cyprus
- World Shipping Council (2021). *World Shipping Council*. Dostupné 27. 4. 2021 z <https://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>

- Ženková Rudnicová, K. (2018). Africká unie v konfliktech: od principu nevměšování k odpovědnosti za ochranu. *Geografické rozhledy*, 27(3), 12 – 15.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Metodika Freedom House přiřazující status zemí a teritorií podle výše skóre politických práv a skóre občanských svobod	30
Tabulka č. 2: Srovnání výsledků prostého a váženého průměru skóre a statusu jednotlivých civilizací	65
Tabulka č. 3: Shrnutí zjištěných dat vybraných států	67
Tabulka č. 4: Přehled lidskoprávní vnitřní diferenciací civilizací (extrémních a typických zástupců jejich států a teritorií)	71

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Znáznornění systému songbun a příležitostí v rámci jednotlivých tříd37

Seznam map

Mapa č. 1: Index svobody hodnocených států a teritorií podle Freedom House	29
Mapa č. 2: Status svobody hodnocených států a teritorií podle Freedom House	29
Mapa č. 3: Civilizace podle Huntingtona	31
Mapa č. 4: Geografická poloha KLRD	35
Mapa č. 5: Geografická poloha Singapur	47
Mapa č. 6: Geografická poloha Finska	56
Mapa č. 7: Civilizační index svobody zahrnující populačně vážený průměr	64
Mapa č. 8: Civilizační status svobody	65

Seznam použitých zkratk

OSN	Organizace spojených národů
EU	Evropská unie
NATO	Severoatlantická aliance
HDI	Human Development Index
HDP	hrubý domácí produkt
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
CIA	Central Intelligence Agency
ASEAN	Association of South East Asian Nations
LGBT	lesby, gayové, bisexuálové a transgender osoby
USA	Spojené státy americké

Seznam příloh

Příloha A: Státy hodnocené podle Freedom House a jejich civilizační zařazení

Příloha A: Státy hodnocené podle Freedom House a jejich civilizační zařazení

Státy a teritoria	Obyvatelstvo	Civilizace	Skóre	PP	OS	Status
Angola	31 825 295	africká	31	10	21	Not Free
Benin	11 801 151	africká	65	21	44	Partly Free
Botswana	2 303 697	africká	72	28	44	Free
Burundi	11 530 580	africká	14	4	10	Not Free
Demokratická republika Kongo	86 790 567	africká	20	5	15	Not Free
Gabon	2 172 579	africká	22	3	19	Not Free
Ghana	30 417 856	africká	82	35	47	Free
Jihoafrická republika	58 558 270	africká	79	33	46	Free
Jižní Súdán	11 062 113	africká	2	-2	4	Not Free
Kamerun	25 876 380	africká	16	7	9	Not Free
Kapverdy	549 935	africká	92	38	54	Free
Keňa	52 573 973	africká	48	19	29	Partly Free
Komorské ostrovy	850 886	africká	42	16	26	Partly Free
Kongo	5 380 508	africká	20	2	18	Not Free
Lesotho	2 125 268	africká	63	27	36	Partly Free
Libérie	4 937 374	africká	60	27	33	Partly Free
Madagaskar	26 969 307	africká	60	27	33	Partly Free
Malawi	18 628 747	africká	66	29	37	Partly Free
Mauricius	1 265 711	africká	87	37	50	Free
Mosambik	30 366 036	africká	43	14	29	Partly Free
Namibie	2 494 530	africká	77	31	46	Free
Nigérie	200 963 599	africká	45	21	24	Partly Free
Pobřeží slonoviny	25 716 544	africká	44	16	28	Partly Free
Rovníková Guinea	1 355 986	africká	5	0	5	Not Free
Rwanda	12 626 950	africká	21	8	13	Not Free
Seychely	97 625	africká	77	34	43	Free
Sierra Leone	7 813 215	africká	65	28	37	Partly Free
Středoafriická republika	4 745 185	africká	9	3	6	Not Free
Svatý Tomáš a Princův ostrov	215 056	africká	84	35	49	Free
Svazijsko	1 148 130	africká	19	1	18	Not Free
Tanzanie	58 005 463	africká	34	12	22	Partly Free
Togo	8 082 366	africká	43	15	28	Partly Free
Uganda	44 269 594	africká	34	11	23	Not Free

Zambie	17 861 030	africká	52	20	32	Partly Free
Zimbabwe	14 645 468	africká	28	11	17	Not Free
Bhútán	763 092	buddhistická	61	30	31	Partly Free
Barma	54 045 420	buddhistická	28	13	15	Not Free
Kambodža	16 486 542	buddhistická	24	5	19	Not Free
Laos	7 169 455	buddhistická	13	2	11	Not Free
Mongolsko	3 225 167	buddhistická	84	36	48	Free
Singapur	5 703 569	buddhistická	48	19	29	Partly Free
Srí Lanka	21 803 000	buddhistická	56	23	33	Partly Free
Thajsko	69 625 582	buddhistická	30	5	25	Not Free
Tibet*	3 002 166	buddhistická	1	-2	3	Not Free
Hong Kong*	7 507 400	čínská	52	15	37	Partly Free
Čína	1 371 087 834	čínská	9	-2	11	Not Free
Jižní Korea	51 709 098	čínská	83	33	50	Free
Severní Korea	25 666 161	čínská	3	0	3	Not Free
Tchaj-wan	23 625 000	čínská	94	38	56	Free
Vietnam	96 462 106	čínská	19	3	16	Not Free
Indie	1 354 050 744	hinduistická	67	34	33	Partly Free
Nepál	28 608 710	hinduistická	56	25	31	Partly Free
Afghánistán	38 041 754	islámská	27	13	14	Not Free
Albánie	2 854 191	islámská	66	27	39	Partly Free
Alžírsko	43 053 054	islámská	32	10	22	Not Free
Ázerbájdžán	9 885 581	islámská	10	2	8	Not Free
Bahrajn	1 641 172	islámská	12	2	10	Not Free
Bangladéš	163 046 161	islámská	39	15	24	Partly Free
Bosna a Hercegovina	3 301 000	islámská	53	19	34	Partly Free
Brunej	433 285	islámská	28	7	21	Not Free
Burkina Faso	20 321 378	islámská	54	23	31	Partly Free
Čad	15 946 876	islámská	17	3	14	Not Free
Džibuti	973 560	islámská	24	5	19	Not Free
Egypt	100 388 073	islámská	18	6	12	Not Free
Eritrea	3 213 972	islámská	2	1	1	Not Free
Etiopie	112 078 730	islámská	22	9	13	Not Free
Gambie	2 347 706	islámská	46	20	26	Partly Free
Guinea	12 771 246	islámská	38	14	24	Partly Free
Guinea-Bissau	1 920 922	islámská	44	17	27	Partly Free
Indický Kašmír*	12 367 013	islámská	27	7	20	Not Free
Indonésie	270 625 568	islámská	59	30	29	Partly Free
Irák	39 309 783	islámská	29	16	13	Not Free
Írán	82 913 906	islámská	16	6	10	Not Free
Jemen	29 161 922	islámská	11	1	10	Not Free

Jordánsko	10 101 694	islámská	34	11	23	Not Free
Katar	2 832 067	islámská	25	7	18	Not Free
Kazachstán	18 513 930	islámská	23	5	18	Not Free
Kosovo	1 794 248	islámská	54	23	31	Partly Free
Kuvajt	4 207 083	islámská	37	14	23	Partly Free
Kyrgyzstán	6 456 900	islámská	28	4	24	Not Free
Libanon	6 855 713	islámská	43	13	30	Partly Free
Libye	6 777 452	islámská	9	1	8	Not Free
Malajsie	31 949 777	islámská	51	21	30	Partly Free
Maledivy	530 953	islámská	40	19	21	Partly Free
Mali	19 658 031	islámská	33	9	24	Not Free
Maroko	35 982 769	islámská	37	13	24	Partly Free
Mauritánie	4 525 696	islámská	35	14	21	Partly Free
Niger	23 310 715	islámská	48	20	28	Partly Free
Omán	4 974 986	islámská	23	6	17	Not Free
Pákistán	212 115 318	islámská	37	15	22	Partly Free
Pákistánský Kašmír*	4 050 000	islámská	28	9	19	Not Free
Pásmo Gazy*	1 444 000	islámská	11	3	8	Not Free
Saudská Arábie	34 268 528	islámská	7	1	6	Not Free
Senegal	16 296 364	islámská	71	29	42	Partly Free
Severní Kypr*	326 000	islámská	78	28	50	Free
Somaliland*	4 000 000	islámská	42	18	24	Partly Free
Somálsko	11 442 905	islámská	7	1	6	Not Free
Spojené arabské emiráty	9 770 529	islámská	17	5	12	Not Free
Súdán	42 813 238	islámská	17	2	15	Not Free
Sýrie	17 070 135	islámská	1	-3	4	Not Free
Tadžikistán	9 321 018	islámská	8	0	8	Not Free
Tunisko	11 694 719	islámská	71	32	39	Free
Turecko	83 429 615	islámská	32	16	16	Not Free
Turkmenistán	5 942 089	islámská	2	0	2	Not Free
Uzbekistán	33 580 650	islámská	11	2	9	Not Free
západní břeh Jordánu*	2 881 957	islámská	25	4	21	Not Free
západní Sahara*	489 000	islámská	4	-3	7	Not Free
Japonsko	126 264 931	japonská	96	40	56	Free
Argentina	44 938 712	latinskoamerická	84	35	49	Free
Belize	390 353	latinskoamerická	87	34	53	Free
Bolívie	11 513 100	latinskoamerická	66	27	39	Partly Free
Brazílie	211 049 527	latinskoamerická	74	31	43	Free
Dominikánská republika	10 738 958	latinskoamerická	67	26	41	Partly Free

Ekvádor	17 373 662	latinskoamerická	67	27	40	Partly Free
Guatemala	16 604 026	latinskoamerická	52	21	31	Partly Free
Haiti	11 263 077	latinskoamerická	37	15	22	Partly Free
Honduras	9 746 117	latinskoamerická	44	19	25	Partly Free
Chile	18 952 038	latinskoamerická	93	38	55	Free
Kolumbie	50 339 443	latinskoamerická	65	29	36	Partly Free
Kostarika	5 047 561	latinskoamerická	91	38	53	Free
Kuba	11 333 483	latinskoamerická	13	1	12	Not Free
Mexiko	127 575 529	latinskoamerická	61	27	34	Partly Free
Nikaragua	6 545 502	latinskoamerická	30	10	20	Not Free
Panama	4 246 439	latinskoamerická	83	35	48	Free
Paraguay	7 044 636	latinskoamerická	65	28	37	Partly Free
Peru	32 510 453	latinskoamerická	71	29	42	Partly Free
Salvador	6 453 553	latinskoamerická	63	30	33	Partly Free
Uruguay	3 461 734	latinskoamerická	98	40	58	Free
Venezuela	28 515 829	latinskoamerická	14	1	13	Not Free
Abcházie*	243 564	pravoslavná	40	17	23	Partly Free
Arménie	2 957 731	pravoslavná	55	22	33	Partly Free
Bělorusko	9 466 856	pravoslavná	11	2	9	Not Free
Bulharsko	6 975 761	pravoslavná	78	33	45	Free
Černá Hora	622 137	pravoslavná	63	24	39	Partly Free
Donbas*	6 500 000	pravoslavná	4	-1	5	Not Free
Gruzie	3 423 818	pravoslavná	60	23	37	Partly Free
Jižní Osetie*	53 000	pravoslavná	10	2	8	Not Free
Krym*	1 965 177	pravoslavná	7	-2	9	Not Free
Kypr	872 575	pravoslavná	94	38	56	Free
Moldavsko	2 102 290	pravoslavná	61	26	35	Partly Free
Náhorní Karabach*	137 737	pravoslavná	35	16	19	Partly Free
Podněstří*	555 347	pravoslavná	20	8	12	Not Free
Rumunsko	19 356 544	pravoslavná	83	35	48	Free
Rusko	144 373 535	pravoslavná	20	5	15	Not Free
Řecko	10 716 322	pravoslavná	87	37	50	Free
Severní Makedonie	2 083 459	pravoslavná	66	27	39	Partly Free
Srbsko	6 944 975	pravoslavná	64	22	42	Partly Free
Ukrajina	35 919 978	pravoslavná	60	26	34	Partly Free
Andorra	77 142	západní	93	38	55	Free
Antigua a Barbuda	97 118	západní	85	33	52	Free
Austrálie	25 364 307	západní	97	40	57	Free
Bahamy	389 482	západní	91	38	53	Free
Barbados	287 025	západní	95	38	57	Free
Belgie	11 484 055	západní	96	39	57	Free

Česká republika	10 669 709	západní	91	36	55	Free
Dánsko	5 874 778	západní	97	40	57	Free
Dominika	71 808	západní	93	37	56	Free
Estonsko	1 326 590	západní	94	38	56	Free
Fidži	889 953	západní	60	24	36	Partly Free
Filipíny	108 116 615	západní	56	25	31	Partly Free
Finsko	5 520 314	západní	100	40	60	Free
Francie	67 059 887	západní	90	38	52	Free
Grenada	112 003	západní	89	37	52	Free
Guyana	782 766	západní	73	30	43	Free
Chorvatsko	4 067 500	západní	85	36	49	Free
Irsko	4 941 444	západní	97	39	58	Free
Island	361 313	západní	94	37	57	Free
Itálie	60 297 396	západní	90	36	54	Free
Izrael	9 053 300	západní	76	33	43	Free
Jamajka	2 948 279	západní	80	34	46	Free
Kanada	37 589 262	západní	98	40	58	Free
Kiribati	117 606	západní	93	37	56	Free
Lichtenštejnsko	38 019	západní	90	33	57	Free
Litva	2 786 844	západní	90	38	52	Free
Lotyšsko	1 912 789	západní	89	37	52	Free
Lucembursko	619 896	západní	97	38	59	Free
Maďarsko	9 769 949	západní	69	26	43	Partly Free
Malta	502 653	západní	90	35	55	Free
Marshallovy ostrovy	58 791	západní	93	38	55	Free
Mikronésie	113 815	západní	92	37	55	Free
Monako	38 964	západní	83	26	57	Free
Nauru	12 581	západní	77	34	43	Free
Německo	83 132 799	západní	94	39	55	Free
Nizozemsko	17 332 850	západní	98	40	58	Free
Norsko	5 347 896	západní	100	40	60	Free
Nový Zéland	4 917 000	západní	99	40	59	Free
Palau	18 008	západní	92	37	55	Free
Papua-Nová Guinea	8 776 109	západní	62	23	39	Partly Free
Polsko	37 970 874	západní	82	34	48	Free
Portugalsko	10 269 417	západní	96	39	57	Free
Rakousko	8 877 067	západní	93	37	56	Free
Samoa	197 097	západní	81	30	51	Free
San Marino	33 860	západní	93	38	55	Free
Slovensko	5 454 073	západní	90	37	53	Free
Slovinsko	2 087 946	západní	95	39	56	Free

Spojené království	66 834 405	západní	93	39	54	Free
Spojené státy americké	328 239 523	západní	83	32	51	Free
Surinam	581 363	západní	79	34	45	Free
Svatá Lucie	182 790	západní	91	37	54	Free
Svatý Kryštof a Nevis	52 834	západní	89	35	54	Free
Svatý Vincenc a Grenadiny	110 589	západní	91	36	55	Free
Šalamounovy ostrovy	669 823	západní	79	30	49	Free
Španělsko	47 076 781	západní	90	37	53	Free
Švédsko	10 285 453	západní	100	40	60	Free
Švýcarsko	8 574 832	západní	96	39	57	Free
Tonga	104 494	západní	79	30	49	Free
Trinidad a Tobago	1 394 973	západní	82	33	49	Free
Tuvalu	11 646	západní	93	37	56	Free
Vanuatu	299 882	západní	82	33	49	Free
Východní Timor	1 293 119	západní	72	33	39	Free

*teritoria a neuznávaná území

Abstrakt

Hromada, J. (2021). *Geografické aspekty porušování lidských práv ve vybraných zemích a jeho projevy* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: geografické aspekty, lidská práva, vliv, Severní Korea, Singapur, Finsko, Freedom House, Huntington, střet civilizací

Bakalářská práce se zabývá geografickými aspekty, které mohou mít vliv na míru porušování lidských práv ve světě. Ke sledování míry nedodržování lidských práv ve světě byl zvolen přístup organizace Freedom House, jejíž metodika je odvozena především od Všeobecné deklarace lidských práv, a přístup Huntingtonovy teorie o střetu civilizací. Zkoumanými geografickými aspekty byly zvoleny geografická poloha, státní zřízení, ekonomická situace, etnické složení, tolerance k menšinám, náboženství, členství v mezinárodních organizacích a uznání mezinárodních smluv a úmluv. S přihlédnutím k indexu svobody a metodiky statusů organizace Freedom House byly zvoleny tři státy – Finsko, Singapur a Severní Korea, na kterých byla analyzována jejich lidskoprávní situace, přičemž cílem bylo dokázat možný vliv jednotlivých předem zvolených geografických aspektů na míru porušování lidských práv tak, aby bylo možné jejich vliv následně zhodnotit celosvětově. Za tímto účelem byl pomocí sloučení globálního statusu svobody dle Freedom House a Huntingtonovy teorie civilizací autorem vytvořen tzv. civilizační index svobody, který určuje míru svobody jednotlivých civilizací a zároveň vypovídá o tom, jak se jednotlivé civilizace k dodržování lidských práv staví. Na základě tohoto modelu a vytvořených map pak bylo možné zhodnotit, zda a jaký mají jednotlivé geografické aspekty na lidská práva vliv. Následně byla autorem určena jejich důležitost pro míru dodržování lidských práv ve světě, přičemž pomocí civilizačního indexu svobody bylo možné vliv některých geografických aspektů na lidská práva celosvětově zobecnit, čímž byl naplněn cíl této bakalářské práce. Dále byl autorem nastíněn možný vývoj stavu dodržování lidských práv do budoucna ve vybraných analyzovaných zemích, a byly navrženy možnosti zlepšení stávajícího stavu. V poslední řadě byly popsány některé projevy porušování

lidských práv ve světě, přičemž se autor zaměřuje i na současné aktuální dění kolem dané problematiky. Shromážděná a uspořádaná data byla vizualizována za pomoci programu ArcMap.

Abstract

Hromada, J. (2021). *Geographical aspects of human rights violations in selected countries and its manifestations* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: geographical aspects, human rights, effect, North Korea, Singapore, Finland, Freedom House, Huntington, Clash of Civilizations

This bachelor's thesis deals with geographical aspects which can affect the violation of human rights. To identify the degree to which human rights are violated, Freedom House's methodology, which is directly derived from The Universal Declaration of Human Rights, and Huntington's Clash of Civilizations were used. The analyzed geographical aspects were geographical location, organizational model of government, economic situation, ethnicity, tolerance of minorities, religion, membership in international organizations, and recognition of international treaties and conventions. Three countries were chosen to demonstrate the Freedom Index and to analyze their human rights situation – Finland, Singapore, and North Korea. The objective was to prove the possible effect of individual geographical aspects on the degree to which human rights are violated and to compare their effects globally. Combining both Freedom House's methodology and Huntington's Clash of Civilizations, the author has created the Civilizational Index of Freedom, which measures the standard of freedom in individual civilizations and also showcases their strategy towards human rights respect. This model (CIF) then helped to assess the impact of geographical aspects on human rights. A list was created by the author to evaluate the importance of specific geographical aspects and using the CIF the influence of certain geographical aspects on human rights could be generalized, fulfilling the aim of this Bachelor's thesis. The author then outlined the possible development of respecting human rights and possibilities to better the current state were proposed. Finally, certain displays of human rights violations were described. Gathered and sorted data have been visualized using ArcMap.